

Anatome integra revisa tabulis explanata & iconibus mirificam humani corporis fabricam ad ipsum naturae archetypum exprimentibus, / cum praefatione ac emendatione Joannis Fantoni.

Contributors

Piccolomini, Arcangelo, 1525-1586.

Remmelin, Johann, 1583-1632.

Fantoni, Giovanni, 1675-1758.

Publication/Creation

Veronae : Sumptibus Gabrielis Julii de Ferrariis, MDCCLIV. [1754]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/f3hv27qv>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

666
e
4

F. G. G.

G. h. 12

VII bottom

The Library of the
Wellcome Institute for
the History of Medicine

MEDICAL SOCIETY
OF
LONDON
DEPOSIT

Accession Number

Press Mark

PICCOLOMINI, A.

6261/D

ARCHANGELI PICCOLOMINI
FERRARIENSIS

MEDICINÆ PROFESSORIS CIVISQUE ROMANI

ANATOMIE INTEGRA

REVIS A

TABULIS EXPLANATA & ICONIBUS

MIRIFICAM HUMANI CORPORIS FABRICAM

AD

IPSUM NATURÆ ARCHETYPUM
EXPRIMENTIBUS

CUM PRÆFATIONE

AC

EMENDATIONE

JOANNIS FANTONI

Celeberrimi Anatome & Professoris Taurinensis

VERONÆ

SUMPTIBUS GABRIELIS JULII de FERRARIIS
MDCCLIV

L. S.

Bibliopola.

Casu contigit, ut in hoc inciderem opus anatomicum posthumum, utque illud meas perveniret ad manus, dedi perlustrandum Medicis & Anatomicis non infimi ordinis, viderunt, legerunt, mihiq[ue] consilium dederunt, publici ut facerem juris, cui adeoque ut parerem consilio, nolui certe Publico mea deesse opera, quantumvis magno icones incidendæ pretio repeti debebant, ut quilibet æquus rerum æstimator intelligere poterit, nihil autem pœnitebit sumtuum, modo, quod spero, Publico me inserviisse cognoverim, dum, quæ mortalitas, & communis rerum vicissitudo eripuisse, densoque oppressisse bonarum etiam rerum edacis temporis injuria pulvere visa fuit, in scenam reproduco, & publica vertere annitor in commoda. Hæc ratio est & origo libri hujus editi, quem ut & Docentibus, qui toties veterum scripta desiderant, & mirantur inventa, & Discipulis editione dignum se commendet, multis opto votis. Dabam Veronæ Calendis Septembris A. R. S. MDCCLIII.

JOANNES FANTONUS,

MEDICINÆ, atque ANATOMIÆ PROFESSOR TAURINENSIS.

L. S.

Nulla quidem & in Anatome agitur sine linea dies, & horas tantum non singulas novis fecundas audimus, legimusque inventis, maxime anatomicis, verum ex illis multa sunt, quæ novitate superbiunt quidem, sed re penitus inspecta novi nihil prorsus habent, fraudem autem hanc omnem veterum lectio denudat, quæ omiſſa sæpe muscæ volumen elephantis appingit, neque vero hoc se tantum respectu commendat Lectoribus Antiquitas, sed &, si scribere licet e mente omnium, qui libros variorum seculorum perlegerunt, habet quævis eruditionis periodus in scientiis omnibus aliquod gratum, quod arridet, multorumque captui facilius, uti nec deest, quod displicet, atque obscurius est. Præcipue laudatur in Veteribus integritas, candor, ut si errasse quoque hic & ibi alterum deprehendas & alterum, facile tamen invenias, id non propria e culpa factum esse, sed ex ipsa naturæ obscuritate accidisse, atque ob defectum subsidiorum, quibus recentioribus ævis felicius Naturæ Corinthum adire licet, ita facile Veterum errores excusamus, & prohibemus, quo minus illi multa extinguant bona, nobisque dissuadeant lectionem librorum, quorum tamen usus non posset non admodum esse proficiuus. Quæ dum applico ad hoc egregium Piccolomini opus, nemo erit sane, qui vitio vertet, quod sub hac etiam clariore Anatomæ luce producatur tamen antiquioris etiam Anatomici opus, quis enim viri hujus Immortalis merita nescit? quem latet candor, quo Naturam profecutus est, nec sibi fidens, nec aliis? quem fugiunt anatomica inventa haud pauca, quæ subnata fuerunt ex hac ipsa ejusdem prudentissima solertia, quæ certe diu adhuc venerabitur Posteritas, suumque in succum vertet, Sanguinemque? Primus videlicet ille membranam adipi peculiarem esse observavit, descripsitque, nominavit eam postea Riolanus adiposam, primus ille, attento certe judicio cineritiam alteram cerebri substantiam distinxit a medullari, & corticem proprie cerebrum appellavit, medullam autem denuo separavit in globosam, oblongatam, quæ caudicis instar exstructa est, & spinalem; primus nervos omnes ab oblongata prodire medulla contendit, primus mammillares processus nervos vocavit odoratorios; neque subterfugit ejus indaginem Naturæ mirum illud artificium, quod intestini cæci principio applicuit, observavit scilicet ibi tres intus valvulas, tanquam ostia quædam spectantia deorsum, monuitque, has eo appositas esse fine, ut sordibus remeaturis obicem ponerent; primus ille membranceos illos canales, fistulasve operculo testas carnosas, per quas urina percolatur in renibus, exactius multo descripsit, ac quidem Carpus & Massa, &, quam Carpus jam descripserrat venæ portæ cum cava intra hepar anastomosin, primus delineatam, depictamque dedit; candidam abdominis lineam ejusdem musculis interjectam notavit etiam descripsitque primus; ita & peritoneum ubique geminum, & e duabus conflatum tunicis idem statuit. Non autem opus est, his adeo specialibus industriæ summæ atque Dexteritatis anatomica Magni Viri argumentis, testem rei omnibus majorem hunc ipsum habemus librum, maxime quoque prælectiones anatomicas, quas Romæ in folio Anno 1586. adeoque viginti circiter post Eustachium annis hac edidit inscriptione: Anatomica prælectiones Archangeli Piccolhomini, Ferrariensis, Civisque Romani, explicantes mirificam corporis humani fabricam, atque animæ vires, quibus corporis partibus, tanquam instrumentis ad suas obeundas actiones utatur, sicuti tota anima toto corpore.

Consultum igitur mihi visum fuit hanc edere anatomen integram tam in gratiam Docentium, quam tironum Anatomiae, neque dubito, quin operæ pretium solvat largus, qui sperari potest ex ejus editione, fructus. Plurima enim singulae tabulae continent attentione dignissima, ut mirari non satis possis industriam, quam impendit summam, & prodesse spectatoribus voluit, Lectoribusque. Paucissima sunt, quæ mutavi, aliqua tamen hic & ibi addidi, alibi Auctoris mentem explanavi uberius, itaque hac utere B. L. mea quidem tenui opella, sed magno veritatum anatomicarum ab Auctore propositarum Thesaurο, & ex eo affuesce venerabundæ mirificorum summi Creatoris Operum admirationi, quæ ipsa, præsertim abstracta e contemplatione structuræ humani corporis, artificii undique plenissimæ, non invita quidem Minerva, piam excitabit in te adorationem Divini Numinis, cujus in gloriam vertere, quæ scimus, oportet omnia! scripsi Augustæ Taurinorum. Calendis Augusti A. R. S. MDCCXV.

CAPUT I.

De forma Hominis externa, & denominationibus regionum corporis ejus omnium externarum.

M Etiamur capite hoc externam hominis formam, & a capite ad calcem perlustrabimus, describemus, delineabimus, atque denominabimus idiomate anatomico regiones corporis potiores.

Ordiamur a Capite: Pars ejus *Capillata*, quæ pertingit ad summum colli usque, complectitur *Sinciput*, quandoque calvum, *Verticem*, quasi centrum pilosi circuli, & *occiput*, quod ab utroque latere temporibus, quorum depressæ paululum convexitati, *auræ externæ* appositæ sunt, ornatum est. In *auribus* his distinguitur perimeter extrema, quæ *capreolus*, vel & *Helix* audit, opposita huic arcuata eminentia vocatur *anthelex*, interjecta his cavitates *scapula* dicitur, prominentia helici & anthelici superne interposita, temporibusque vicina, *tragus*, *bircus*, tenuissimis oblitus est pilis, huic oppositus ab inferna parte angulosus nodus est *antitragus*, jam vero helicem & anthelicem terminat pendulus quidam appendix ex ovato leniter acuminatus, irregularis figuræ, is est *lobus auriculæ*. Observas autem supra hunc lobum, & tragus inter ac antitragum hiatus insignem, patulum, dicitur *Concha*, ducitque in fistulam angustioris *auditorii meatus* ad ipsos *internæ auris* recessus exporrectam, hinc meatus canalus est tortuosus, anterieus cartilagineus, posterius osseus, ut *sceletus* docet, ad ejus introitum pili sunt tenues, convergentes, & glandulæ flavescentes, quæ *cerumen aurium*, mellis e mora spissitudinem induens, elaborant & excernunt, & ipsa illa pars meatus anterior, ille *conchæ isthmus*, in quo cerumen illud colligitur, *alvearium* dici solet.

Jam vero glabra capitis pars anterior a fronte vel futura coronali ad mentum usque protensa *faciem* comprehendit, in qua *sensuum* aliqua necessaria locantur *organa*. Suprema hujus faciei pars ad supercilia extensa usque, multisque lineis, sulcis, rugis, transversalibus & longitudinalibus, quibus physiognomi frequenter uti solent, exarata *frons* est, cujus imo ex utroque latere *supercilia* insident, sursum deorsumque se moventia, pilis obsita, elata paulisper interioribus arcuum extremis con-

vergentibus ad ima prope nasum interjectum, is enim discrimen utriusque supercillii determinat, vocaturque proximum, quod supra hunc planum interjacet interstitium, *glabella*, *intercile*, distinguimus autem in ipso *naso* ejusdem *dorsum*, quod constituunt plana inclinata, sibi invicem adaptata, per longitudinem nasi excurrentia omnem, vel utrumque nasi latus, sed acuminata illa dorsi eminentia, concursus illorum planorum angulus est *spina nasi*, globulus in ejus extremitate vocatur *nasi orbiculus*, molles, penduli, lobuli qui sunt ad ima nasi, eumque finiunt ibi ad latus, vocantur, *alæ*, *pinnæ narium*, *nares* ipsæ sunt duo nasi hiatus, quos dividit paries intergerinus, qui *columna* dicitur, pilos autem intus pronascentes *vibrissas* nominant. Sed redeamus ad supercilia: sub illis *oculi* sunt, *palpebris* ornati, *superiore* ac *inferiore*, illa mobilis est, hæc immobilis, utraque arcum pilosum habet, qui *ciliorum* nomine venit, sedet sub his palpebris oculus immerfus cavo, quod ipsi ejus causa insculptum est ossi, palpebræ autem, ubi ad extrema convergunt, formant *angulos*, *cantos*, *majorem* quidem *internam* ad nasum, ubi duo foramina minora *puncta lacrymalia* vocant, & *caruncula lacrymalis* rubella conspicua sunt, *minorem* autem, *externam* tempora versus, quando vero hi anguli divergunt, & aperiuntur integræ palpebræ, e medio prominet *album oculi*, reliquusque niger *oculi bulbus*, globusve, obviam venit intuenti *oculi pupilla*, *radiata iride*, tanquam corona, vel annulo cincta, ipsa vero pupillam implet *crystallina convexa lens*. Sub oculis & ad ima fere lateris nasi *genæ*, *malæ* protuberant, *laxæ*, molles, eas, ubi sunt inflatæ, *buccas* appellant, possemus has pro pomis faciei vendere, vel certe pro sede pudoris declarare, cum enim erubescit mens, rubescunt genæ, subtus magna lateralis *oris cavæ* subest, quæ majorem expansionem admittit, & adacto vi aëre assurgere genam facit, sed & hoc emissio, subsidente gena, foveam relinquit, quam aliqui *veneris umbilicum* vocant; Ita vero tandem transimus ad *maxillas*, quas dividunt osteologi communiter in *superiorem* & *inferiorem*, ad illam referendo spatium illud omne, quod est sub oculis ab utroque

que latere ad *hiatum oris* usque, prominetque notabiliter & ultra oculos, & inferiorem, quæ sub oris hiatu est, maxillam, sed in vivo homine, aut cadavere recente integro, insidet arcuatæ illi extremæ superiori maxillæ caro musculosa integumentis tecta communibus, quibus sub naso impressa est fovea cymbiformis, quam *philtrum* vocant, sive *lacunam*, ad latera vero insculptas maxime ridentibus observamus alias foveas oblongas, quas *mystaces* appellant, his insidet in quibusdam alata illa barba supra mentum, de quo postea; omnis autem illa mollis, pendula, mobilis caro, quæ maxillam superiorem notabili terminat hiatu, & subtus epidennide nudata grate rubra est, *labii superioris* nomine venit, sed huic superiori maxillæ mobili articulo applicari potest os angulare, *maxilla inferior*, quam simile *labium*, vel *labrum*, superne terminat, quod *inferius* audit, superiori, si a situ discesseris, per omnia simile, sub hoc inferiori labio, vel potius ad imum totius maxillæ medium mollis globosus, latus nodus est, cujus in centro fere foveolam observare licet, *galasium* vel *gelasium* a ridendo eam vocant; sub annis pubertatis in area illa omni & media & laterali, quæ sub inferiori est labio, scilicet *mento*, rigidi multi pili excresecunt juvenibus & viris, *barbam* appellant superficiem hanc pilosam totam, duo illa inter labia rubra magnus intercedit hiatus, est *os*, fissura oblonga, vario modo amplianda, & arcuanda, prout hæc labia propius applicantur ad se invicem, aut etiam dimoventur, ubi vero concurrunt labia, superius & inferius, formant, uti res ipsa loquitur, angulum, qui, quoniam ad os pertinet, *oris angulus* dicitur, quando autem ita deducuntur a se invicem maxillæ, osque aperitur, tum attento spectatori non *dentes* modo in conspectum prodeunt, & *gingivæ*, verum & *palatum inferius* & *superius*, *stabile*, fixum, & *mobile*, *lingua*, in *faucibus*: *tonsillæ*, *uvula*, *epiglottis*, *pharynx*.

Caput sequitur *Pectus*, media *trunci* regio, *medius venter*, uti *caput venter supremus* audit, pectori huic insitit *collum*, in quo distinguere licet partem anteriorem, & posteriorem, illa *jugulum*, hæc autem *cervix* dicitur, jugulum haud longe, ubi descendit a capite, resistentem in viris prominentiam habet, quam *Adami pomum* appellant, sed, ubi anterior collum definit, in hominibus non maxime obesis duri laterales arcus distinguuntur, qui sunt *ossæ claviculæ*, quorum extrema in summo pectoris agglutinantur *ossi pectoris*, vel *sterni*, quod ab imis ascendit, & finitur in fine colli antico, ibi subjacet *guttur*, *larynx*, summitas illius tubi, per quem aërem in pulmones inspiramus, & ex iisdem exprimimus, quando ille tubus in deglutientibus, aut expirantibus valide su-

bito fursum elevatur, & multum contrahitur, subsident insidentes carnes cum integumentis, & singularem efficiunt ad ima colli anterioris foveolam cymbiformem, nullo peculiari hætenus insignitam nomine; habet vero etiam *cervix*, eamque constantem, in omni statu corporis, foveam, quam *nucham* dicunt. Medius hic venter, quem alii *thoracem* quoque nominant, ad latus utrumque *cartilaginibus*, & *ossibus* mobilibus, arcuatis limitatus est, verus fornix, intus musculosa pellis, *diaphragma* est, ad imum fornicis, hæc cartilagine & ossa, e quibus *costæ* sic dictæ componuntur, per carnes coherent & membranas, in summo hujus *thorax* stricte sic dictus est, planus satis, cui subest *os sterni*, hanc autem planitiem mox, in sexu sequiori majores, *manuæ* interrumpunt binæ, globi molles, ampli, qui pectoris parti mediæ laterali, tamen adhuc anticæ insident, glabro interjecto spatio, quod *fororiationis intervallum* appellant, e centro autem quasi harum mammarum *papillæ* prominent paulo rigidiores, & solidiores, magis autem sensiles ad tactum ipsa mammarum substantia, cingit has annulus fuscus, duas, tres lineas latus, minimis asper monticulis, appellant hunc *areolam*, maximam autem pectoris partem efficit arca costarum ad posteriora usque thoracis exporrectarum, & ejus etiam latera constituentium; quæ cum omnibus illis intercostalibus intervallis *pleurarum* proprio nomine veniunt, postica thoracis pars *dorsum* proprie, vel *tergum* audit, cujus lateribus summis mobilia insident angularia ossa, quæ, quoties brachia elevamus, moventur & elevantur simul, sunt *scapulæ*, assidet utrique tergi lateri una, interjecta columna rigida ossæa, utcunque flexili, prominente, quam *dorsi spinam* vocant, ubi autem ea cedit ad latus tactui, neque costas emittit amplius ulla, sedes intus *diaphragmatis*, & paulo infra dein *renum* etiam est. Verum & antierius manifestum termini thoracis est signum, scilicet sub mammis, mediumque ad imum pectoris fovea est insignis, quæ major sit, dum expiramus, vocant *scrobiculum cordis*, est sub eo *ventriculus* immediate, sed appellant, inepto quidem nomine, illam omnem circa scrobiculum cordis aream, *præcordia*; Videmus autem appensum utrique pectoris lateri *brachium*, unde suprema pectoris latitudo haud parum augetur, hoc omne brachium communi nomine *artus* vel *extremitatis superioris* venit, suprema ejus globosa prominentia, quæ pectoris lateri per carnes & membranas nexa est, *lacertus*, *humerus*, rectius *humeri summitas* dicitur, nominant alii *axillam*, quamvis alii proprie hoc vocabulum saltem applicent ad *alam*, foveam scilicet illam, quæ sub humero est, pilis obsitam, procedit ab hoc humero teres

quædam columna recta via, nullibi subullo ejus motu per partes mutabilis & incurvabilis, rigiditatem efficit positum intus humeri os, vocant κατ' ἴξιν brachium, sed ubi tertiam circiter longitudinis totius artus partem emensum est brachium hoc, in angulum flexi extremitas tota potest ad interiora, vocatur illa flexura cubitus, ulna, flexa vero sic extus gibbum format, qui ab osse, unde nascitur, ancone, vel olecranon dicitur, ab hac jam flexura duobus ex ossibus hæc superior extremitas componitur, distinguit hæc ipse tactus, adglutinata sunt sibimet invicem leniter, idque, quod per longitudinem excurrit pollicem versus, radius, & omnis illa regio radialis, ut alterum contra, quod minimo digito respondet, ulnæ, cubiti os appellatur, & regioni, per quam descendit, ulnaris, vel cubitalis nomen dat, ubi vero per aliquam longitudinem hæc decurrunt ossa, flexi denuo & incurvari extremitas potest superior, & ad ultimum ulnæ ossis finem gibbus eminet, ad latus extremitatis externum, ibi manus incipit, principio, quod carpus nominatur, coagmentato e binis minorum ossium variae figuræ ordinibus, hic autem vix unum alterumve pollicem emittit carpus, & novam subit, eamque primam flexuram manus, ab ea flexura procedit dorsum quod vocatur, hujus manus, paululum gibbum, quatuor ex ossibus, intermediis distinctis carnibus, compositum per longitudinem protensis, nominant hanc ossium compagem metacarpum, palmam, quæ igitur media est extremæ manus pars, carpum inter digitosque interjecta, interna metacarpi hujus superficies concava lineis exarata, fulcisque variae directionis, quibus Chiromanthæ utuntur vaticinaturi, vola manus dicitur, augetur autem illius metacarpi extremitas adpositis digitis qui tres distinctas habent partes, & articulos, phalanges, internodia vocant singulas has partes, horum digitorum quinque sunt numero, pollex, qui quasi retro positus proximus est radio, index huic proximus, medius, impudicus, longissimus omnium, huic vicinus annularis, & auricularis denique, angustissimus omnium, quo aures scalpimus, deinde in his digitis Anatomici distinguunt faciem, vel superficiem internam & externam, hanc vocant, quæ dorso manus continuatur, illam, quæ volæ manus, latus autem digitorum internum est, quod pendulo in statu naturali brachio truncum corporis respicit, externum, quod versus ulnam, seu cubitum. Extremæ digitorum phalanges, de quibus dictum est supra, in parte suprema & extima unguibus ornata sunt, lamellis arcuato-convexis, pelucidis, subrubellis, sed ea parte, quæ proxima est initio ultimæ hujus, extremæque pha-

langis, segmento albo, quod ob figuram lunula dicitur, distinctis, id autem segmentum in aliis majus, in aliis minus est, in quibusdam digitis fere prorsus disparet.

Nunc autem accedimus ad mollem infimam ventrem, qui abdomen dicitur, hujus pars anterior incipiens mox a scrobiculo cordis, qui est in medio, varias dividitur in regiones, quod enim spatium est ab eo scrobiculo, usque ad aream, duobus ab umbilico pollicibus distantem, regionis epigastricæ, aut epigastrii nomine venit, hujus partes laterales sub imis illis costarum spuriarum cartilaginibus, vocant hypochondria, regionem umbilicalem ad pollices duos determinant supra, totidemque infra umbilicum, hujus regio sponte patet, sed, quidquid sub hac umbilicali regione spatii est ad pudenda usque, nominant hypogastricam regionem, aut hypogastrium, ejusque partes laterales ilia, sub imo hujus regionis hypogastricæ vesica est urinaria, inde jam tumescens ab utraque parte triangulo quasi descendit regio pubis crinibus obsita, cujus in medio quasi, centro fere corporis totius, genitalia locata sunt externa, quæ in viris quidem efficit, penis, virga virilis, membrum virile, pendulus, mollis cylinder, qui e media pube prodit, is rugosam superinductam cutem habet, quæ partem penis extremam, singulariter exasciatam, bulbosam, ut glandem referat, unde glans penis vocatur, raro tegit omnem; sed retro limbum glandis posteriorem acutum, qui glandis corona vocatur, replicatur & corrugatur facile, vocatur ea rugosa cutis pars, quæ toti glandi, sive balano superinduci potest, præputium, &, quæ subtus medio subtenfa est balano, brevis portiuncula, frænulum, quod reliquum præter glandem est, vocant corpus penis, & superficiem supremam, quæ a summa pube recta linea descendit per omnem ejus longitudinem, dorsum penis, porro autem cum intuemur extremum glandis, observamus eam in medio perforatam, est ibi orificium urethræ, illius ductus, per quem viri & urinam naturaliter emittunt, & semen; sub illa virga virili rotundus fere, rugosusque sacculus est, quasi bursula quædam crinibus post pubertatis annos conferto agmine obsita, scrotum vocant, videtur id in medio distinctum esse linea quadam, ac si consutum esset, appellant lineam suturam scroti, quando autem tactu exploramus hoc scrotum, resistentes pervagantur illud globuli ovati, bini, volubiles quaquavorsum, sunt testiculi, testes viriles; tam vero in mulieribus hæc est genitalium externorum ratio: sub regione pubis mollis tumor est, cui nomen montis veneris dedere, ab eo continuantur ad utrumque latus descendentes oblongi

longi colles, laxi, crinibus densissime obsiti, sunt hi *labia pudendorum*, *alæ*, *labia vulvæ*, nam *vulvam*, sive *pudendum* hoc omne spatium, quod utrumque labium occupat, appellant, ubi labia illa diducis, observas rimam oblongam, ante conniventem, sed valde dilatabilem, est *orificium vaginæ*, seu, ut alii male dixerunt, *orificium uteri externum*, ducit enim in *vaginam*, tubum illum rugosum, ab utero, intus profunde locato, exprorectum ad exteriora, in suprema hujus orificii parte rigidulus prominet tenuis, non autem perforatus cylindricus nodulus, peni similis virili, est *clitoris*, *mentula muliebris*, suo etiam instructa *præputio*, sub ea clitoride foraminulum observas, est orificium *urethræ*, per quod urinam emittit mulier, verum ad partem inferiorem orificii *vaginæ* sunt fuscæ; atræ, pendulæ, binæ, laxæ laciniae, cristæ gallorum sub gutture similes, quæ sibi invicem admove se possunt, vocantur *nymphae*, in virgine præterea mox pone orificium *vaginæ* invenis resistentem membranam, quæ orificium ambit, & viam in *vaginam* tantum non omnem præcludit, vocatur *hymen*, sed ea disparet in iis, quæ virum admiscere, in quibus vix aliud quidquam ea in regione observare licet præter lacinias pendulas, irregulares, folii myrti quodammodo formam habentes, unde *carunculae*, *myrtiformes* audiunt; quæ autem nunc in utroque sexu ad latera pubis & genitalium posita est regio, *inguen*, *inguina*, *regionem inguinalem* dicere consueverunt.

Verum etiam illius infimi ventris posticæ regiones sua sortiuntur nomina, & primo quidem suprema pars *ini dorsii* nomine venit, ad quam concurrunt & *vertebræ ultimæ dorsales*, & latiores illæ *spinæ dorsii vertebrae* quinque *lumbares*, unde maxima illius posticæ planioris infimi ventris regionis pars, quæ supra nates est, *regio lumbaris* audit, tamen ubi tangenti manui non resistunt amplius asperæ lumborum *vertebræ*, latitudo illa omnis ad nates usque *regio sacra*, *crux* dicitur, sub illa ex utraque parte mollis, ampla, globosa massa est, ipse *podex*, quem alii *clunes*, *nates* vocant, dividit has incile, quod tactu durum & resistens est ab extremitate *sacri ossis* & *coccygis*, dicunt incile *pygam*, ubi definit hæc, rima est connivens, oblonga, sed in circularem dilatabilis, ipse hæc *anus* est, *orificium intestini recti*, per quod evacuamus alvum, & excrementa e corpore dimittimus. Sed ab eo ano retrorsum eundo, vel antrorsum potius, scrotum versus in viris, vulvam versus in feminis, molle, carnosum spatium est, quod *perineum* vocant, sub eo retro vesica urinaria, & ante urethra sita est; quando denique clunium partem imam, posteriorem ad illa extrema in-

terna, quæ sibi invicem contigua sunt, profunde premis, obviam ibit prementi manui, digitove os, quod est *os ischium*, unde regionem hanc dicunt *Ischia*, quibus proprie insidemus.

Omnis autem hic infimus venter sedet utramque inter *coxam*, quo nomine coxarum proprie venire solet omnis illa regio sub hypogastrio, & latitudo, quam truncus emittitur ad pedes usque, vel femora, cujus fundamentum sunt *ossa ilium*, *ischii* (quod græcum vocabulum proprie coxam denotat,) & *pubis*, quæ tria ossa vulgo *innominata* vocant, stricto autem sensu *coxa*, *coxendix* vel *Ischion* est illa media coxæ ossis arcuata pars ab externo imo trunci latere posita, profunde anterieus sinuata, ut recipiat globosum *capitis femoris* extremum, supremum; ergo nunc progredimur ad *pedem*, in quo, uti alibi, distinguere solent *partem*, aut *superficiem internam*, & *externam*, illa, quæ aliis etiam *domestica* dicitur, est ea, quæ fit contigua pedi altero, ubi pedes adducimus ad se invicem, hæc, quæ in externo est latere, deinde vero dividunt etiam *pedem*, quem in contradistinctionem brachii communi nomine *artus* vel *extremitatis inferioris* alii etiam insigniunt, in *femur*, *crus*, & *pedem extremum*, *femur* est illa crassa columna, linea, ut apparet, recta descendens ex imo utriusque trunci lateris, carnibusque immersa spissis, habet hæc in suo principio ad latus internum acutam prominentiam, quæ *trochanter femoris minor* dicitur, ad imum hujus femoris finem flecti pes potest, vocant hanc regionem *genu*, *flexuram genu*, insidet huic anterieus mobile os ex ovato triangulare, vel solo distinguendum tactu, est *patella*, *rotula*, *mola*, quæ sub illa, vel potius pone illam flexuram regio est, *poples* audit, quemadmodum autem in artu, vel extremitate superiore, ita & in hac inferiore, columnæ pedis pars ea, quæ incipit sub flexura ejus prima usque ad secundam, *crus* dicta, duobus ex ossibus conflatur, quorum alterum crassius multo, *tibia* scilicet, anteriora magis & latus internum *cruris* occupat, alterum tenuius posticam pedis partem & lateralem externam regionem pro sede habet, vocatur *fibula*, *perone*, tibia illa paucas insidentes carnes habet in parte antica, solisque fere integumentis tecta est communibus, unde acutus ibi sensus est, & facilis dolor ab injuriis nascitur externis, durisque cum vi applicatis corporibus, sed posticæ *tibiæ*, *fibulaeque* superficiei multæ, eaque spissæ, in teretem fere tumorem, pilis confutum, coagmentatæ carnes insident, vocant *suras*, quarum internæ parti, quæ alterum semper in statu naturali pedem respicit, applicari vesicatoria solent in pedibus;

ubi desinit crur, & nova flexio fit pedis, & utrumque pedis latus monticulum acutum habet, & alter quidem, qui ab eminente tibiæ ossis infima extremitate sit, ad latus pedis internum, dicitur *malleolus internus*, alter, qui ex infima extremitate fibulæ nascitur, ad latus pedis externum, audit *malleolus externus*, jamque sumus in *extremo pede*, qui tres iterum in partes dispescitur & regiones, quarum prima est: *tarfi*, qui a fine cruris incipit, e duobus ordinibus ossium compositus, ut carpus, numero autem septem tantum, ut carpus octo habet, postica hujus tarfi pars, fere subylobosa *calx* est, *calcaneus* immediate cruris fini affidens, ad ejus fere centrum descendit e media inferna cruris postica parte durus, tendineus, latus funis & calci adglutinator, est *Achillis tendo*, e pluribus conflatus tendinibus, eum tactu facile percipimus sub integumentis, a superficie antica vero, superna, elata, quæ usque ad pedis digitos *dorsi pedis* nomine venit, uti subjecta concava pars *pedis planta* dicitur, primus arcuatus, latusque monticulus, est *astragalus*, sive *talus*, principium extremi pedis, proxime ante finem cruris positum, in superna & antica ejus parte, reliquum dorsi pedis ad proximam usque flexuram communi *tarfi* nomine ornatur, sed est breve spatium ad illam usque flexuram, ubi ex ea per longum porriguntur ad analogiam manus quinque ossa, paululum a se invicem distantia, fere teretia, tamen in dorso pedis magis gibba, vocatur horum compages *metatarsus*, *pes* ten, ubi desinunt hæc metatarsi ossa, nova flexura est, & metatarsi totius simul, & singulorum ejus ossium, scilicet applicantur singulis me-

tatarsi ossium extremis anterioribus *digiti pedis*, quorum numero quinque sunt, & habent etiam hi digiti tot *articulos* & *phalanges* aut *internodia*, quot habent digiti manus, & quæ supra monita fuere de superficie vel *facie* horum externa & interna, de latere interno & externo, de unguibus & eorum lunula, cadunt in hos etiam digitos, ea sola est differentia, quod, qui pollicis manus respondere videtur, & extremus est ad latus pedis internum, latior paulo sit & brevior pollice, dicaturque *hallux*, reliqui autem nullis peculiaribus nominibus, verum solo numero ad hallucem relato discernantur, ita proximus halluci dicitur *primus ab halluce*, proximus huic *secundus ab halluce*, atque sic porro.

Videmus ex hac etiam superficialia humani corporis consideratione, discimus e solo hoc ejus *externo habitu*, quam egregie illud exsuscipaverit Divinus Architectus, quam scite combinaverit & coordinaverit omnes ejus partes, ut singulæ singulis aptissime inservirent, & conspirarent ad effectus, ususque, quos resultare inde voluit in corpus totum Adorandus Auctor, quam bellam ubique observaverit, utilemque simul partium omnium symmetriam, nulli certe imitabilem arti humanæ, vel summæ, quam speciosam toti corpori formam dederit, quam eleganter & splendide a forma corporis brutorum hanc distinxerit, cum juxta Ovidium

Os homini sublime dedit, cælumque
tueri

Jussit, & erectos ad sidera tollere
vultus!

CAPUT II

De partibus humani corporis similaribus, uniformibus, quæ corpus & totum investiant, & singulas ejus partes.

Quodsi a carnibus, membranis, vasis vel sanguineis, vel aliis, nervis, ossibus, ligamentis, tendinibus, cartilaginibus, aliisve solidis partibus quibuscunque attentis sensibus & mente abstrahere volumus ideam simplicissimæ solidæ partis, quomodocunque vertamus objecta & intueamur, continuo recurret *fibrae* notio, utpote fundamenti partium corporis humani solidarum omnium, quod enim præter fibras est solidorum, quemadmodum viscerum præcipue parenchymata & ossa tale quid exprimere videntur, id *inorganicum* videtur esse *concrementum*; solent quidem alias *fibrae* analysin e primis prosequi & repetere

principiis physicis atque chemicis, atque fibram sibi repræsentare tanquam gracilem cylindrum, lineamve modicæ latitudinis, cujus puncta constituent *atomi terrestres*, interjecto *glutine gelatinofo*, & *oleofo* sibimet invicem adunatæ, cohærentesque, mihi autem videtur, nostro certe tempore hunc nimis retro duci processum; induentem formam processus in infinitum cum notabili saltu, tanto facilius evitabilem, cum sciamus, hominem nasci ex homine, id est, humana jam transire ad materiam in hominem effingendam, neque fieri demum in generatione hominis mixtionem primorum hominis elementorum physicorum, uno

uno verbo: suspicor ego, semen aut virile solum, aut per me quoque, id, quod accedit e muliere, continere jam in se prima stamina solidorum novi homuncionis, simplicissimas veras *fibras primitivas*, sed quoniam observamus, fibras adulti perquam varias esse, mirificeque inter se differre, statuo simul, his filis undique continuo aliquid apponi, quod partim teneras has fundamentales suffulciat fibras, partim lacunas illarum interstitiis interjectas expleat, partim & sensim sensimque in novas fibras, prioribus similes, in adultis perfici possit, nec enim existimo, aliam esse materiam illarum fibrarum primitivarum, & aliam reliquarum, omnes procul dubio componuntur e parte sanguinis gelatinosa, densata, siccata, compacta in fila talia, eam vero perfectionem jam habenti fibræ primitivæ, antequam dicere possis, nati hominem, a parentibus, expectant demum aliæ a sanguine matris, & actione vasorum nati hominis, ceterum perinde mihi est, siue dicas: illam gelatinosam partem, fibrarumque materiam componi e moleculis terrestribus, ope glutinis nexis, siue aliis principiis, in eo non difficilis ero, modo non subrepat ideam genesis anatomicam, aut physiologicam physica talis, elementaris origo. Jam si nobis representamus tenax glutinis filum summæ, quam assequi ratio potest, tenuitatis, densatum, & siccatum, ut nullis cedat amplius cohesio emollientibus, vel diluentibus, *fibram* habemus omnium simplicissimam, quæ sensibus denudari recusat, a priori autem existens certo demonstrari potest, quando autem ea tantum sequimur, quæ sensus aperiant, duas præsertim inveniemus fibrarum species, ad quas resolvî reliquæ omnes possunt, utpote compositæ ex illis, hæ sunt fibræ illæ lineares, quarum longitudo ad latitudinem insignem habet rationem, tales videmus in ossibus, tendinibus, ligamentis, musculis, deinde autem aliæ fibræ sunt, ubi latitudo sæpe major cum longitudine minore conjungitur, tales fibræ sunt celebris illius *tela*, vel *tunica cellulosa*, quam fibrillæ partim, & laminulæ partim numero infinitæ componunt, quæ directione varia spatiola & areolas intercipiunt, omnesque in humano corpore partes conjungunt, sed hujus telæ varia in diversis partibus & regionibus ratio est, ut modo laxior sit, modo etiam firmior; & hæc cellulosa tela ubique locorum in corpore obvia est, ubicunque aut membranæ sunt, aut vasa, viscera, nervi, musculive, imo vero, quæcunque aliæ sunt in corpore membranæ, eæ quidem constanter ex hac, in universum enim, si fibras multas apposueris sibi invicem ad latera *membranæ* ideam habes, simplicissima vero harum est cellulosa, jam, si multa hujus sibi met

invicem imposita strata tibi fingis, si cellulosam telam stipatam, concretescentibus inter se laminulis e concursu fibrarum plurimarum natis, compressisque, densiores fiunt, compositæque magis membranæ, quæ vel manent *lata*, *plana*, rectilinea, vel in cylindros, conos, aliasve tuborum formas convoluta *vasa* efficiunt, vel in planis sibi parallelis alias partes involvunt, investiant nomine *tunicarum*, sed mirifice habitum & faciem harum membranarum varia mutat compositio cum aliis partibus, vasis, nervis, uti hoc plurimis exemplis patebit in sequentibus; intueamur *cutem*, quæ totam corporis peripheriam ambit, hæc sua natura frigida, sicca, lata & plana, mucaginosa est, proprium *tactus organum*, hæc multas etiam distinguit partes, posuit enim Natura ubique sensiles cutes, quoniam necessaria est sensibilitas, quæ ablata cute cessatura esset; non autem loquor hic de membranis ligamentosis ossium, tendinosi musculorum, tunica ventriculi & intestinorum, de utero, vesica urinaria, & similibus, sed de illa tantum cute, quæ partibus, quas involvit, sensibilitatem impertitur, cujus innumera sunt exempla, quia nihil est, quod sua tectum non sit cute, vel pellicula, (licet enim Auctor hic non solam illam intelligat *cutem* stricte sic dictam, quæ medium est totius corporis involucrium, siue integumentum universale, commune, indicat tamen his ipsis, tunicis reliquis omnibus communem esse cum hac naturam, unam eandemque texturam, esse quoque alias tactus proprias sedes, imo forsitan omnes illas cuti continuas?) ad has communes tunicas refero etiam eas, quæ hærentem adhuc in utero materno embryonem humanum involvunt, proximam embryoni, quæ amnios audit, mollis, & tenera, exterioremque *chorion*, continuatam ad *hepar uterinum* usque, siue *placentam uterinam*, *secundinas*, elaborationi sanguinis ad embryonem ducendi servientes, hæc tunica *chorion*, robusta, firma, globosa fere, vel ovata membrana est. Deinde autem in homine nato distinguimus plurimas tunicas; ita superficiem abdominis internam totam, omniaque intestina & viscera ejus communis quædam obvolvunt tunica, laminæ duplicis, robustissima pergamenæ instar chartæ, *peritonæum* vocant, in medio ventre, thorace, superficiem omnem internam, & viscera obducit alia similis communis tunica, *pleura* dicta, in capite cerebrum duæ *matres*, vel *meninges dura & pia*, ossa singula tegit alia tunica, quæ *periosteum* est, musculis omnibus tunica est singularis, quæ dicitur: *musculorum propria*, denique totam corporis nostri superficiem obvelat una & continua *cuticula*, *epidermis*, extima, sensus ex-pers, & subjecta huic vera *cutis*, alba, robusta,

ita, densa, cui substernitur *panniculus adiposus*, in brutis proxime panniculus carnosus, cujus ope ad varios usus cutem corrugare possunt.

Jam vero de singulis loquar distinctius; quod attinet ad *peritonæum*, oritur hoc ad primam, tertiamque lumborum vertebra, unde quoque vix absque ruptura separari potest, substantiæ mollis est, teneræque, robustæ tamen, tenacisque, superficies intus glabra, extus aspera est, circumtensum est abdomini toti, & ejus viscera contenta obducit omnia, eumque in finem duas finditur in laminas, quas inter locata sunt, dicunt ideo Anatomi, sita esse abdominis viscera in *duplicatura peritonæi*, ipsum autem totum peritonæum duplex *saccum* quendam unum communem subovatum format, in quo simul ea omnia concluduntur, quæ sunt in duplicatura peritonæi, sed non vice versa dicere licet, contenta totius sacci esse in duplicatura membranæ saccum constituentis. *Extra saccum* autem peritonæi sunt plurimæ partes abdomini adjacentes & circumjacentes, vel & pone illum sitæ, ita in parte superiore postica sunt *renes*, quos externi peritonæi strati portio velat, deinde sunt *vasa spermatica virorum*, quibus vaginam peritonæum addit membranaceam, ea comitantem in scrotum usque, vocant hujusmodi lacinias & portiones, quas emittit, *processus peritonæi*, sed intus in abdomine utriusque sexus peritonæum hoc originem etiam dat distinctis quibusdam membranis, ita inde nascitur *recte*, *omentum*, *epiploon*, quod intestinorum, in situ naturali adhuc hærentium, superficiei anticæ quasi fluctuans infidet leniter, formamque venatoriarum burfæ habet, antè ventriculi fundo, ad latera colo & lieni annexum, subtilis, polita membrana, multis pellucida vasis, quorum lateribus multa laxa, mollis apposita est pinguedo, ad imum pendula, libera, deinde proficiscitur etiam ab hoc peritonæo *mesenterium*, *mesaræum*, quod in medio, quasi abdominis, tanquam e disco centrali plicatis in fimbriis lateri singulorum cylindrorum intestinalium se adplicat, eaque intestina nectit inter se, hocque mesenterium ipsum constat e duplici lamina, quam inter digesta sunt vasa quam plurima sanguinea, lymphatica, lactea, quorum divaricationibus frequenter *glandule* affident *meseraicæ*, *mesentericæ*, conglobatæ, hæc omnes interjectæ partes plurimæ immerse sunt pinguedini, bina inter strata hæc profusæ membranaceæ; tandem vero, ubi mesenterium hoc, *mesocoli* nomine, omnem fere amplissimum coli tubum longa sua cauda emensum est, principiumque *intestini* ultimi, *recti* affecutum, finitur. *Pleura*, tunica costarum, tenera est, fibrosa, tamen firma, robusta,

format hæc *binos saccos* parallelos, ellipticos, qui, dum in medio fere pectoris concurrunt, *mediastinum* efficiunt, membranam illam instar parietis intergerini dividendam utrumque pectoris cavum, sub medio sterno per longitudinem ejus excurrentem & ad parallelas dorsi vertebra descendentes, ibique accrescentem, assidet huic superius ad sinistram latus *pericardium*, infra vero quasi per transversum opponitur *diaphragma*, cavitatem hoc mediastinum notabilem habet, a multis negatam, duplici constructum e lamina, licet tenera de reliquo sit, mollisque membrana; constat autem hæc etiam pleura duabus e lamellis, quas inter *vasa* decurrunt *intercostalia*, pronascitur e *vertebris thoracis*, aut *dorsalibus* obducitque omnem thoracis internam superficiem, cunctasque costas, non excepta ultima, ut voluerunt veterum aliqui, hæc etiam pleura emittit *pericardium*, saccum illum, cui cor inclusum est, densum, extus asperum, intus lævem, politum ad formam cordis, cujus involucrium est, effictum, deinde vero prosequentem etiam & applicantem se ad modum vaginæ *majoribus cordis vasis communibus* e corde prodeuntibus, imo & in homine ob brevitate thoracis *cor diaphragmati* quasi alligantem. *Tunicarum cerebri*, quæ *meninges*, aut *matres* dicuntur, duæ sunt, crassior, densior *dura mater*, vel *meninx* est, tenerior *pia mater*, tenera valde pellicula, & præ aliis sensibilis, hæc totum undique involvit cerebrum, & inter omnes ejus curvaturas, gyrosque se demittit, omnesque partes ejus comprehendit, unitque inter se ad externam superficiem, imo etiam descendit in corpus deorsum, medullæ, nervorumque socia; *dura vero mater* tenax, densa membrana est, intus glabra, concavæ cranii ollæ, cujus formam & magnitudinem habet, subtenfa, cerebrumque concludit omne admodum pericardii, quod cor ambit, in vertice, vel per omnem longitudinem mediæ cranii ollæ, atque sub ea duplicatur quasi, & juxta longitudinem dividit cerebrum in portiones duas æquales, suoque ibi arcu describit *falciformem*, quem vocant, *duræ matris processum*, in posticis autem ad latera quasi quadruplicatur, & *cerebellum* a *cerebro* separat, ceditque simul quatuor illis innexis sibi majoribus *cerebri sinibus*, tandem firmiter adhærens illis *cranii suturis*, quibus immergit se, sed & aliquid ejus per eas penetrat, ad exteriorem cranii superficiem, atque ubi evasit, ulterius continuatur & producit, galeæque ad modum externam calvariam totius obducit superficiem, ita constituit *pericranium*, quin & *cranii periosteum*, nam, quæ conspicitur extus tunica, circumtensa fornici cranii, in duas facile separabilis est laminas, quarum alteram ossi pro-

proxime adidentem ejus *periosseum* vocant, alteram vero huic incumbentem *pericranium*, estque *periosseum* fibrosa, firma pellicula, valde tenera tamen, neque superextensa tantum, & arcte adnata cranio, sed & reliquis ossibus, dentibus, articulis capitis, excepta sola cranii superficie interna, concava, *pericranium* vero mollis, tenuis membrana est, quam aliqui, quoniam & cranium, & musculos ipsi adidentes, exemplo temporalium, obtegit, pro communi tunicarum muscularium omnium origine declarant, quemadmodum alii contendunt, illud *cranii periosseum* & *pericranium* originem dare *periosseis* omnibus, & muscutorum tunicis propriis, quia certe, illud involucrum temporalium a *pericranio* profectum æque ac reliquæ musculorum tunice fibrosum est, ac tenue, ut omnes musculorum singulorum fasciculos, e quibus componuntur, quasi vero unam referrent massam, eandemque colligat, involvat, & adeo tamen scite ambiat, ut separati a se invicem demonstrari queant.

Jam vero ad *cutem* quod attinet, quæ totum corpus circumdat, & corticis instar cingit, hujus extensio maxima est, temperies perfectissima, ut pro exemplo reliquarum inserviat omnium, densa est, & mollis, ubique, nisi quoties ipsa jussit apertam esse, perviamque Natura, integra, innumeris plena poris, qui recrementis tertiæ coctionis patentes offerunt portas, in *cutem* hanc, æque ac in reliquas omnes prorumpunt vasa plurima & arteriosa & venosa, & lymphatica, & alia, excurrunt etiam per eam fibrillæ nervæ; digerunturque in ejusdem superficie in *papillas sensiles*, *tactiles* tam ut impertiantur hæ sensilitatem, cujus primaria sedes cutis est, quam ut inde vivat, nutriatur & incalescat superficies corporis extima omnis, nam sequitur cutis hæc cum membranis aliis temperaturam illam caloris, quam habent implantatæ, intextæque illi partes, quin & reliquas qualitates primas hinc induit, quare si comparantur inter se temperamenta membranarum harum, cognoscere inde quodammodo licet & temperiem corporis totius, & singularum ejus partium, quæ sequitur subiecti sui permixtionis variæ modum calorisque temperaturam.

Superenatam autem cuti huic observamus tenerissimam *cuticulam*, quam & *epidemidem* vocant, hæc ab igni ambusta elevatur facile, atque separatur, suspicantur eam e subtilissimo sanguinis rore ultra *cutem* effuso, densatoque coagulata, secedit macerata in squamas, integra vasorum extrema obtegit, papillarumque tactilium fines, mediatum tactus instrumentum, cui tactus objecta immediate applicantur; sub cute denique vera est tertium com-

mune corporis integumentum, fibrosa, tenuis, tenax tamen tunica, *panniculum* nominant *adiposum*, e laxiore cellulosa conflatum, per areas ellipticas plurimis in locis multa factum *pinguedine* molli, vasorum fulcrum, pulvinarque molle, cujus materia & calorem corporis conservat, ac a frigore præmunit & famis tempore, aut, quando viæ primæ non elaborare possunt materiam nutritiam, nullamve recipiunt, liquata & in sanguinem resorpta nutritioni corporis inserviens, non autem eadem est ubique locorum *pinguedinis* hujus quantitas, densior autem est ipsa membrana in junioribus, ac in adultis, veræque cuti per vasa nequitur, imo etiam tenuissimis fibrillis peculiaris cellulosæ telæ substratæ musculorum communi tunice alligatur.

Hactenus de tunicis; transimus etiam ad *carnes*, numerantur earum quatuor species, referimus eo illam omnem densiorem substantiam, quam quælibet robusta etiam pars propriam habet, innominatam, materiam Physici vocant corporum constantem, Anatomici *parenchyma* in genere, urethræ, penis corpora cavernosa exemplo esse possunt, alia *caro* est *visceralis*, *parenchyma viscerum*, singularis indolis, & sanguinem quasi coagulatum referens, talem observamus in hepate, liene, renibus, pulmonibus, cerebro, videtur hæc substantia inter vasa viscerum horum projecta esse, densataque, & præcipuam voluminis eorundem partem constituere, cujus ope suas obeunt functiones. Alia *caro* est *glandulosa*, laxa, spongiosa, mollis, unguinosa, hæc a potiori, certe quoad glandulas conglobatas, vasorum divaricationibus assidet, ut partim vasa fulciat, partim superfluas humiditates imbibat, partim etiam quandoque partes humectet alias, liquore secreto & excreto exempla manifesta habemus in *glandula pituitaria*, *glandulis aurium*, *parotidibus*, *tonsillis*, *mammarum*, *thyreoidea*, *thymo*, *glandulis occipitalibus*, *cervicalibus*, *bronchialibus*, *lienalibus*, *mesentericis*, & aliis.

Denique *caro* proprie sic dicta *muscularis* est, massa homogenea, simplex, mollis, rubra, rarius in quibusdam partibus etiam sublutea, quæ circa primas veras musculorum fibras adnata est circumcirca e sanguine quodammodo densato & siccato musculorum *parenchyma* dicere posses, quia maxime observatur in musculis, præcipuam partem voluminis totius corporis efficientibus, nihil enim est in universo corpore, cujus fibræ non carne, muniente has ab externis injuriis, & efficacia naturalis caloris, omnia consumturi essent obtectæ.

Musculi autem omnes, aggregata fibrarum plurium, carnem habent multam, quæ interstitia fibris interjecta explet, ipsisque fibris robur addit, plurimis præterea, vasis per-

texti sunt musculi, motus instrumenta, & excepta media eorundem parte, *venter* dicta, tam principium, vel *caput*, versus quod, ubi agunt, retrahuntur, quam finis, *cauda*, *tendo*, quem versus subactione relaxantur, adnata sunt ossibus, ut ea moveant.

Musculi faciei, ejusque partis illius, quæ supra oculos est, & in fronte, adeo vicini sunt cuti, extensæ super ipsos, & adeo arcte insident ossibus, ut Galenus eos pro uno tantum intueretur musculo, quem *latum* nominavit, quodsi vero paulo accuratius inquiris, observas: quod propter varios viros motus, quos exerceri hic Natura voluit, in fronte duo sint musculi, *frontales* dicti, a summo fronte descendentes, ad latera *temporales* musculos lambentes, tenues, ipsisque implantati superioribus palpebris, hi suis fibris frontem persequuntur, & quoniam hæc versus medium per ascendentem divisa est nasum, frontis etiam cutem corrugant. *Palpebra superior* aperitur, vel *attollitur*, *elevatur* per singularem musculum, qui dicitur *elevator palpebræ superioris proprius*, is in fundo ipsius *orbitæ oculi* oritur, & immergit se palpebræ prope cartilagineam, quam sub integumentis tactus distinguit, *palpebræ tarsus* dictam, clauditur autem oculus per duos musculos, vel, si mavis, unum, scilicet *orbicularem* qui juxta canthum sive angulum oculi majorem, e superiori ossis maxillaris apophysi proficiscitur, supercilia versus, deinde vero & infra ex eodem ortus loco, sed paulo inferius, segmento etiam inferioris palpebræ insidet, fibrisque orbicularibus palpebram utramque sic ambit, ejus tarsis incumbens. Ipse autem *oculi globus*, vel *bulbus* per sex movetur musculos, *rectos quatuor*, & *duos obliquos*, & *recti* quidem pronascuntur e fundo ipsius orbitæ ab apophysi ossis cuneiformis e basi cranii huc pertingente, latoque fibroso tendine scleroticae superficiei externæ accrescunt, extenso ad ipsam fere corneæ oram, *obliqui* autem *oculi musculi*, ejus bulbum rotant, & in gyrum pro lubitu vertunt, eorum alter *obliquus major*, *superior*, *trochlearis* audit, natus ex eodem orbitæ fundo, unde *recti* prodeunt, & excurrentes supra majorem oculi canthum, ibi gracilescens, ut per exstructam ibi singularem cartilagineam duci trochleam possit, unde rursus reflectitur, tandemque superiori oculi parti circa medium inferitur. *Obliquus* vero alter, qui *minor*, vel *inferior* dicitur, prodit ab eodem interno angulo, partemque orbitæ anteriore ac interiore, fere prope canalem nasalem super illa crena, quam relinquit futura ossis maxillaris superioris propria cum ossis unguis, ab origine hac emigrat externum oculi canthum versus, & sic transversaliter insidet inferiori fere bulbi parti omni.

Aures externæ accipiunt, aliquas lacinias musculares a vicinis musculis, quas pro lineamentis musculorum agnoscere tantum Galenus voluit, & levis est motus, quem hi auribus impertiuntur musculi, non tamen nulla est actio *retrahentis*, pone aurem sedentis, qui ampliore illapsuro sono portam aperit, deinde *attollentis* a fine musculi frontalis ad aurem descendente nati, & *deprimentis*, vel *depressoris*, qui a supremo fine *latissimi colli*, *platysma myoides* aliis dicti ascendit ad aurem.

Nares dilatant musculi duo, *pyramidalis*, a fronte, nasique radice ortus carneo, acuminato principio, dein autem per omne nasi dorsum latior excurrentes, tenuis, tandem ipsis insertus *alis*, *pinnisve narium*, alter *dilatator narium* proprie sic dictus est *myrtiformis*, prope incisuram labii superioris, cujus haud raro pars est, ortus, & partim nasi alæ, partim & superiori labio implantatus, *constringunt* autem *nares* has, aut arctant bini musculi, qui autem ob summam contiguitatem pro uno habentur, & *constrictoris orbicularis nasi*, vel *narium* nomine veniunt, is oritur supra dentes maxillæ superioris incisores, ipsi orbiculari labiorum constrictori commixtus, desinitque in alas nasi.

Gena reguntur per *quadratum* & *buccinatorum*, ille, qui alias etiam *depressoribus inferioris labii* adnumeratur, tenuis est, ad totam autem pertinet longitudinem inferioris labii, extenuato fine, ubi rubrum esse desinit labium, margo autem ejus exterior fit a portione *latissimi colli*, qui sub cute colli a *claviculis* latus valde oritur, fibrisque obliquis & mento & labiis applicatur, ac superextenditur, quin etiam ad ima ipsius auriculæ ascendit; sed proprios etiam exercent *labia motus*, quibus octo serviunt musculi, per paria dati, & *labium* quidem *superius* agitur sursum, vel *elevator* per *elevatorem proprium*, *Incisuram superiorem* dictum, qui principio carneo a gena mox sub orbita oculi descendit juxta nasi alam, & orbiculari labiorum inferitur ad incisores dentes, deprimitur autem, vel detrahitur idem labium per *triangularem*, qui e parte laterali maxillæ inferioris, infimaque circa medium a mento ascendit oblique, labiis insertus, vel laterali orbicularis labiorum portioni applicatus, vocant alias *depressorem labiorum communem*, vel *depressorem anguli oris*; *Labium inferius* itidem *elevatur*, & *deprimitur*, illud quidem fit per *incisuram inferiorem*, quem alii *elevatorem labii inferioris* *Coveri proprium* nominant, oritur is infra incisores maxillæ inferioris sub gingivis, descenditque in cutem menti, sed & ad utrumque labium pertinet *elevator* ille *communis*, *caninus*, qui ab orbita e cavea sub ossis jugali oritur in ossis maxillari, anguloque labiorum inferitur, *deprimitur* denique hoc *inferius labium*
per

per *quadratum* supra memoratum, & *triangulares*, *communes depressores*, namque *quadratus* oritur ex omni mento, & maxillæ inferioris anteriore parte lato principio, & orbicularis inferiori se adplicat limbo. Præterea vero hi quoque musculi fibris suis internis *corrugant labia*, externis autem *expandunt*, & *tensa reflecti* quasi faciunt.

Jam vero, quod ad ipsas attinet *maxillas*, earum quidem *superior*, utpote immobilis, nullos habet musculos, *inferior* autem multis modis movetur, decemque moderantur hos motus musculi, per paria digesti ad latera, sursum scilicet ea trahitur, *elevatur*, ut superiori se applicet, osque claudat, per quatuor musculos, binos *temporales*, aut *crotaphitas*, qui omnem concavum temporum discum rotundo explent suo tumore carneo, inde autem sensum gracilescunt, & angustiores sub osse jugali descendunt, denique tenaciter fibroso tendine, qui ut maxillam dimoveat magis, carne cinctus est, maxillæ hujus inferioris processui acuto, quem *coronoideum* vocant, adnascuntur, alterum par constituunt *pterygoidei externi*, *tertium pterygoidei* etiã *interni*, qui ambo, in ore latentes, crassi, sed breves temporalium actionem juvant, & ab alis vel processibus pterygoideis ossis sphenoidei orti, (externi quidem ab eorum externa superficie, interni ab interna concava,) finiuntur ad superficiem anguli maxillæ interioris & infimam, accedit his quartum par, quod efficiunt *masseteres*, præcipue manducationi servientes, quandoque duobus quasi distincti membranaceis capitibus, quorum alterum ad latum magis oblique descendens in posteriora ab inferiore ac eadem priore parte processus extremi ossis maxillaris superioris, cui os innititur jugale, oritur, alterum ab omni margine inferiore, ac interiore parte jugi rectius deorsum excurrit, maxillamque cito attingit, definitque ad processum *coronoideum*, quare, cum sic alterum caput & interius multo situm sit, alterum exterius, & utrumque ducatur in maxillam inferiorem mentum versus, decussantibus ibi se utriusque fibræ, potest etiam hic *masseter* manducationis causa, forsan & oscitationis, dextrorsum hanc distrahare maxillam, & sinistrorsum, quin & antrorsum, retrorsumque. Ut vero etiam *deprimatur maxilla* eadem, & *aperiatur os*, diducta hac a superiore, dedit Natura musculum ad utrumque latum in origine sua, quam repetit ex incisura sub processu ossis temporum, *massoideo* seu *mammillari* dicto, terete tumore carneo conspicuum, sed medio in itinere *styloideam* ejusdem ossis apophysin præteriturum, membranaceum; fibrosum, tendine tereti, qui vero mox in columnam iterum carneum intumescit, quare *maxilla biventer*, vel

digastricus audit, implantatur & adnascitur extremus ejus finis internæ menti superficiæ & *synchondrosi*.

Regitur vero etiam singularibus musculis *os hyoides*, *ypsiloides*, *linguale*, maxime ut *flectatur*, cedat, atque tendatur, prout est necesse, imo vero his octo suis musculis quasi appenditur, unde per *syssarcosin* adhærere tantum Anatomici dicunt, aliud eorum par, quod *sterno-hyoideorum* nomine a summa parte sterni, vel & claviculis inscendit, ejus basi affigitur, aliud, quod *genio-hyoideos* vocant, e media interna excurrenti menti parte brevibus ejus cornubus, vel basi potius adnascitur, tertium, quod *coraco-hyoideos* nominant, juxta processum scapulæ coracoideum e costa ejusdem superiore ortum finibus fibrosis carneis, basi cornuque ossis applicatur, quartum denique *styloideis* prodiens ex apophysibus, *stylo hyoideorum* nomine, basi & cornibus longioribus ossis innascitur.

Ipsa *Lingua*, volubilis admodum lubricitatis, anguillæ ad instar, quaquavorsum moveri potest, quem in finem præter carnes, e quibus ipsa constat, quinque illi musculorum paria Natura dedit, eorum aliud, quod ab extremo *styloideorum* processuum apice prodit, *stylo-glossos* vocant, movet eam sursum, oblique in radicem & latum demissum, aliud exit supra *genio-hyoideum* e mento, *genio-glossorum* nomine, unde deorsum lingua movetur, aliud procedit e mala, & si placet, hoc respectu superiore maxilla, quod extrorsum eam protrahit, vocant *myloglossos*, aliud e basi ossis hyoidis, titulo: *basioglossorum* per medium linguæ versus apicem emigrat, linguamque brevioris reddendo retrahit, aliud denique, scilicet *cerato-glossorum* e longis ossis hyoidis cornubus profectum utrique lateri ejus, vel potius radici se adplicat, linguamque movet dextrorsum & sinistrorsum.

Gula oesophagus, vel potius ejus primum initium, faucibus inhærens, quod appellatur *Pharynx*, ut pro recipiendis & propellendis cibis, & prout erat necesse, dilataretur, & constriingeretur, arctaretur, accipit ex utroque latere musculos a processibus pterygoideis advenientes, vocant *pterygo-pharyngeos*, occupant hi anteriorem faucium regionem & cavitatem, aliud par, *cephalo-pharyngeum* dictum, provenit ex apophysi ossis occipitis anteriori, ubi caput insidet *atlanti*, definitque in partem pharyngis posteriorem, quare hoc faucium cavitati posteriori, lateribusque ossis hyoidis affidet, hique dilatant pharyngem, constringit unus, qui *constrictor gulae*, *spinæ oesophagi* dicitur, is omnem ejus partem posteriorem annuli ad modum ambit, & ab aliis ob originem triplicem ex osse hyoide, cartilagine thyroidea,

dea, & cricoidea in tres divisus partes, tria etiam ab his originum nominibus accepit nomina.

Caput *tracheæ*, *asperæ arteriæ*, illius tubi, per quem aërem intra nos ducimus, & reddimus inspiratum, *larynx* dicitur, singulariter constructus ex *epiglottide*, *cartilaginibus thyreoidea*, *cricoidea*, binisque *arytænoideis*, formatur intra laryngem hunc præcipua *vocis* pars, *musculos* habet larynx sedecim, alios *communis* vocant, *proprios* alios, illi non soli assident laryngi, vel ab eo pronascuntur, aut soli adhærent laryngi, sed & aliis partibus, unde communium nomen habent, proprii autem & quoad originem, & quoad insertionem ad solum pertinent laryngem, communium tria sunt paria, eorum aliud a sterno per latera tracheæ ad thyreoideam cartilaginem ascendens *sternothyreoideorum* nomine deorsum laryngem trahit, sicque simul, dum antrorsum protrahit, eo ipso *glottidem*, ejusve rimam dilatat, contrariam vero directionem laryngi præstat, & eum *elevat*, attollit aliud par, *Hyothyreoideorum*, quod e lateribus hyoidis ossis enatum summo laryngis limbo, vel thyreoideæ margini potius implantatur, id ergo, dum suo tumore supremum laryngis quodammodo comprimit, glottidis rimam aliquatenus arctat.

Accedit aliud par de pharynge prodiens vicino, limboque thyreoideæ superiori omni adnascens circumcirca, *pharyngo-thyreoideos* vocant, hi laryngem omnem constringunt. *Propriorum* quinque sunt paria, muscoli valde minuti & subtiles, hi omnes a cartilaginibus laryngis oriuntur, & iisdem inferuntur etiam, sunt *crico-thyreoidei*, qui a cricoidea cartilagine ascendunt ad thyreoideam, huicque assiguntur, possunt hi & dilatare laryngem & constringere, deinde sunt *thyro-arytænoidei*, qui ab antica thyreoideæ superficie ad arytænoideas excurrunt, hi constringere magis videntur ipsam glottidis rimam, habemus porro *crico-arytænoideos posticos*, & *laterales*, qui a parte postica & lateribus cricoideæ oriuntur, & arytænoideis applicant se, rimamque glottidis ampliare magis videntur, denique observamus alios ab una cartilagine arytænoide proficiscentes ad alteram, illique insertos, sicque se invicem interfecantes quasi, vocant *ary-arytænoideos*, hi adeoque cartilaginem arytænoideam alteram admoveere alteri propius possunt, eoque fit, ut stringatur glottis & arctetur plurimum.

Totum caput musculis regitur quatuordecim, imo vero pluribus, per paria positis a potiori, & quidem antrorsum illud *flectunt* insignes maxime illi *masloidei*, quos alii sub titulo *sterno- & cleidomastoideorum* habent, plenam expressuri eorum etiam originem, oriun-

tur scilicet a sterno & clavicula, unde aliqui separant in duos, eam partem, quæ a sterno proficiscitur, *sternomastoideos* vocando, alteram, quæ a claviculis ascendit, *cleidomastoideos*, finitur autem uterque retro aurem, & inseritur externæ faciei processus mastoidei, sive mammillaris, *flectitur* vero etiam caput a *Recto majore antico*, qui oritur ab apophysibus transversis quinque inferiorum colli vertebrarum, ossique occipitis adnascitur ante processum ejus condyloideum, denique *flexionem* juvat *Rectus minor anticus*, *annuens Corvæperi*, qui natus ab anteriore facie vertebræ primæ, sive atlantis latet sub præcedente, ossique occipitis pone illum inseritur. Sed *extenditur* etiam & obrigescit caput a quinque peculiaribus musculis, eo pertinent *splenii*, qui a vertebra colli tribus inferioribus, & apophysibus maxime spinosis quinque dorso superiorum orti supra mastoideum processum capiti accrescunt, deinde huc referuntur: *complexi*, qui ascendunt ex apophysibus transversis trium vertebrarum dorso superiorum, sexque inferiorum colli, subjacentes prioribus, & implantati ossi occipitis juxta præcedentes, porro sunt: *Recti majores postici*, quibus originem dat *epistrophæi*, vel secundæ colli vertebræ apophysis spinosa, finem excipit os occipitis; accedunt sub his inserti *recti minores postici*, qui e parte atlantis posteriore prodeunt; denique *obliquus minor*, qui supra majorem posticum rectum terminatur, triangulum quasi æquilaterum format, & ex atlantis apophysi transversa oritur. In gyrum etiam vertitur & *rotatur caput* a singulari musculo, qui est *obliquus major*, is ab apophysi spinosa epistrophæi oblique ascendit ad transversam atlantis apophysin, illique inseritur.

Ad latus denique *flectit Rectus lateralis*, qui a superiore apophysi transversæ atlantis facie pronatus ascendit recta, corpore brevi, sed crasso, & implantatur partim occipitis ossi, partim ossi temporum juxta incile mastoidei processus, efficacius autem ad latus trahitur caput a cleidomastoideis, si eorum alteruter tantum agat. *Collum*, vel *cervix* itidem singulares suos motus, & servientes his musculos habet octo & plures, sunt hi sub capite, *flectuntque collum longissimi* duo, qui orti a corporibus quinque superiorum dorso vertebrarum colli vertebra omnibus accrescunt, & primæ quidem acuto a potiori tendine, deinde *flectunt* etiam illi trigoni, *scaleni*, qui antè e prima, secunda, & quandoque tertia etiam ascendunt costa, transversisque colli vertebra adnascuntur, *extendunt* vero collum & rigidum reddunt, *transversales*, partes longissimi dorso supremæ, oriuntur ex apophysibus dorso transversis, & adnascuntur vertebra colli,

li, juvant hos *inter spinosales colli*, quorum quinque numero paria sunt, sedem habent inter spinosas apophyses, prodeuntque a parte superiore spinosae apophysis quinque colli vertebrarum inferiorum, & singuli dein inferuntur in partem inferiorem spinosae apophysis vertebrarum proximae superioris, denique ad *latus* magis *flectunt intertransversales*, transversas inter apophyses projecti, qui semper oriuntur ex inferiore vertebra, & superiori vicinae inferuntur, habent hi socios exiguos valde alios, *intervertebrales Douglassii*, qui e laterali vertebrarum corporis parte procedunt, & oblique hinc ascendunt ad posteriorem vicinae superioris partem.

Jam vero ad *scapulam*, habet hæc quatuor ex utroque latere musculos, ut binæ sunt scapulæ, omnium præcipue notabilis est *Trapezius*, vel *cucullaris*, a quo diversis scapula movetur modis ob originem diversam, variamque fibrarum directionem, adnatus is observatur omni ossi occipitis, apophysis colli spinosis omnibus, quin etiam similibus dorso vertebrarum tantum non omnium spinis, potest propterea modo *attollere scapulam*, modo *deprimere*, modo & *movere retrorsum*; dein est *elevator scapulæ* proprie sic dictus, vel *musculus patientiæ*, qui oritur a transversis apophysis trium, quatuorve supremarum colli vertebrarum, & accrescit omni scapulæ superiori angulo; tertio est *ferratus*, sive *dentatus minor*, *anticus*, aut *pectoralis minor*, proxime sub majore pectorali ortus, principiis dentatis e lateribus costarum verarum, secundæ, tertiæ, quartæque, ascendens oblique scapulam versus, & insertus coracoideo scapulæ processui, hic scapulam, dum agit, *protrahit* aliquantum, & a fornice thoracis dimovet, denique *rhomboides* a figura sic dictus, quadrangularis, qui *scapulam retrorsum ducit* aliquantum & simul leniter *sursum*, oritur enim a spinosis apophysis quinque inferiorum colli vertebrarum, triumque superiorum dorso, & implantatur toti scapulæ basi, addunt his alii *ferratum*, sive *dentatum majorem anticum*, qui a multis ad elevatores costarum refertur, oritur is dentatis ad exemplum ferrati minoris antiqui principiis, ab inferioribus sex veris costis, & una, interdum duabus superioribus spuris, oblique ascendit, desinitque in basi scapulæ, hanc ergo pariter *movere* potest *scapulam*, & maxime *antrorsum*, *deorsumque*.

Multis autem pariter modis moveri etiam *brachium potest*, & si omnes ejus muscoli agant simul, in gyrum quoque verti & *rotari* sensim & sensim, *elevant* autem in specie tres: *Deltoides*, ventricosus ille, *supra spinatus*, & *coracobrachialis*, *deltoides* enim oritur a media

clavicula, scapulæ acromio, spinaque omni, fortique tendine inferitur medio circiter brachii, vel ad latitudinem quatuor digitorum sub humeri collo; *supraspinatus* prodit e cavitate supra scapulæ spinam, summoque humeri collo inferitur.

Coraco-brachialis tandem enascitur e coracoideo scapulæ processu, & mediæ brachii parti tum implantatur. Trahitur vero etiam deorsum, vel *deprimitur* brachium per singulares potentias musculares, eo faciunt *Latissimus dorsi*, qui ex usu *Aniscliptor* etiam dicitur, latissimam is originem habet, ex omni scilicet parte posteriore ilei spinæ, ossisque sacri superioribus spinis, deinde apophysis spinosis omnibus lumborum, & dorso septem vel octo inferiorum vertebrarum, tandem vero forti & inflexo tendine, juncto cum tendine illius, quem proxime describemus, muscoli, capiti humeri, vel, ut rectius rem exprimam, trium digitorum distantia infra caput hoc inferitur humero; depressor alter est *rotundus*, vel *teres major*, qui sub ala ex inferiore scapulæ angulo educitur, humerique collo suo tendine inferitur.

Juvat hos *infrascapularis*, qui ex omni scapulæ superficie interna pronascitur, interiorique capitis humeri parti se affigit. Antrorsum vel ad pectus trahitur, aut *adducitur* brachium a *Pectorali majore*, musculo pentagono & quasi multiplici, qui oritur e clavicula, sterno, costisque veris omnibus, quin & quandoque prima simul spuria, & implantatur tendine lato, fortique summo humeri ossis ad imum colli; retrorsum agitur, vel *abducitur* brachium per duos musculos, *infraspinatum*, qui oritur e cavitate infra spinam scapulæ carnosus, & adnascitur periosteo scapulæ ad partem ejus posteriorem, cum proximo musculo suo tendine commixtus, & per *rotundum*, sive *teretem minorem*, qui cavitatem costæ inferioris scapulæ, unde oritur, penitus explet, & ligamento scapulæ in eadem, qua prior, regione adnascitur, itaque *novem* singula *brachia musculi* habent.

Cubitus, vel *ulnam* sex moderantur muscoli, duo *flexores*: *Biceps*, & *Brachialis internus*, ille quidem e suis teredineis principiis, & singulari quasi capite latiori e processu coracoideo profecto, & capite altero, carneo magis, terete, longoque, sed angustiore in unum demum confluit musculus, & prout illud carneum caput e parte scapulæ acetabuli superiore prodit, sic idem in sulco humeri sub articuli ligamento descendit, magisque fit carneum accedente altero prorsus confluyente utroque capite, pergit dein juxta deltoidis insertionem, in anteriori brachii parte, desinitque tendine partim terete in ipso supremo radii tuberculo, mox infra ejusdem superius capitulum,

lum, partim carne densa in latum tandem extenuata tendinem, qui tunicae communis ad instar musculos in cubito sitos omnes ambit, istendo arête ibi circumtensus quasi frequenter in venæsectione læditur, & gravia læsus post se symptomata trahit, *brachialis internus* mox infra deltoideis finem enascitur, & adnascitur dein cubiti, ulnæ tuberculo, mox infra ejusdem superius capitulum. Extendunt cubitum quatuor musculi, quorum quidem tres licet origine distincti, haud longe ab origine confluent in unum, quare aliquibus visum fuit, rectius hos pro uno habere musculo, *tricipitis brachialis* nomine, sunt autem *Longus*, qui oritur ab inferiore scapulæ costæ, *Brevis*, qui e spina humeri externa enascitur, & densissimus omnium: *Brachialis externus*, qui juxta præcedentem e spina interiore humeri oritur, tendendo musculorum horum, aut hujus tricipitis implantatur olecrani parti posteriori; accedit his quartus *extensor, anconæus*, musculus parvus, qui ab exteriori humeri condylo pronascitur, & olecrano eodem accrescit loco, quo priores.

Verum & *Radius* peculiares habet musculos, a quibus dum movetur, manus ipsa maxime varios motus experitur, subitque, nimirum, quando nobis repræsentamus manum in situ commodissimo applicatam ita tabulæ, ut vola superficiem tabulæ lambat, illique undique admota sit interna manus facies, possumus eam subito invertere sic, ut nunc ejus dorsum tabulæ superficiei admotum sit totum, & oculo immediate volæ cavum obvertatur, vocant hanc inversionem *supinationem*, & manum ita inversam *supinatam*; sed possumus etiam contra manum ita supinatam reducere subito in statum priorem, ut vola tabulæ respondeat, dicimus hanc reductionem *pronationem manus*, eamque tum in statu pronationis constitutam, adeoque in manum totam redundat omnis effectus horum radii musculorum, hæc tota movetur simul, quoties hi agunt, & mirabile prorsus artificium est, quo Natura hoc radii osse utitur, cujus ope pro lubitu convertere manum possumus, & certe, quoties convertitur, aut rotatur radius suos per musculos, fit hæc aut supinatio manus, aut pronatio, & *supinatores* quidem sunt musculi, *Longus* & *Brevis*, ille ab imo exterioris humeri spinæ ortus inseritur inferiori radii capitulo, brevis autem enascitur, exigua quidem portione ab externo brachii condylo, maxima vero parte a facie ulnæ superiore ac exteriori, implantatur in radii partem superiorem & mediam, in quam totus quasi projectus esse videtur musculus, hi ergo bini musculi quasi flectunt hanc totam extremam manum, cum *pronatores*, qui nunc sequuntur, eandem extendant magis, sunt autem *pronatores rotundus*, & *quadratus*, quo-

rum alter carneus & membranaceus ab interno humeri condylo emissus parti radii fere mediæ inferitur, alter vero quadratus ex inferiore ulnæ parte ortus accrescit plagæ origini e directo oppositæ, scilicet oblique ad inferiorem radii partem. Est vero & ipse *Carpus* tam *flexilis*, quam *extensilis*, illa manus pars, ad quam pulsus tangunt Medici, & flectunt quidem tres musculi, qui sedent ad radium & ulnam, est *Radialis internus*, qui juxta radium pollicem versus excurrit, & sub ejus abductore ibi transit, tandem vero capitulo superiori ossis metatarsi, quod indici digito respondet, implantatur, alter *ulnaris internus* implantatur faciei ossiculi carpi quarti, ordinis primi, accedit his *Palmaris longus*, qui tendine lato, & ad finem in fimbrias quasi laciniatas expanso ipsi manus palmæ ita innascitur, ut eam etiam constringere quodammodo videatur; *Extensores carpi* sunt itidem tres, omnes orti ab externo humeri condylo, ejusque parte inferiore, præcipui sunt: *Radialis externus*, *Longus* & *Brevis*, alias *Bicornis* etiam dictus, eorum alter inferitur ossi metacarpi primi parti exteriori, alter vero longior tendinem suum affigit parti exteriori & priori radialis capitis superioris ossis metacarpi, cum quo index commissus est, uterque carpum extrorsum simul oblique in priora flectit, brevior autem in exteriora magis, ac longior, in priora minus, longior flectit etiam cubitum, præsertim, si non sit, quantum potest, extensus, utrumque, suum si principium versus trahas, manus cum, quantum potest, supina est, modice in pronam vertitur, cum pronam, in supinam. Tertius extensorum est: *ulnaris*, vel *cubitalis externus*, hic sub carpi ligamento armillari exteriori ad superiorem finitur eminentiæ partem, quæ ad posticam est capitis superioris ossis metacarpi quarti faciem; carpum in posteriora simul, & aliquantum in exteriora flectit, in eamque propterea partem attollit manum, etiam e supina cogit aliquantum in pronam, e pronam in supinam, id quod evidenter apparet, cum ad suum principium recte musculum hunc attrahimus.

Jam vero ad ipsos *manus digitos*, quorum ante musculos quam recensam, opus erit monere, omnia ea, quæ de *musculis digitorum manus communibus* dicuntur, pertinere ad solos illos quatuor a pollice, qui succenturiatæ quasi manus vices agit, suosque proprios ideo musculos habet, quibus nullum intercedit commercium cum illis digitorum reliquorum; dictum jam supra fuit de *palmaris longo*, ejusque aponevrosi expansa in palmam, is constringere aliquantum, & introrsum flectere simul digitos omnes potest, maxime autem flectit *phalangem* a metacarpi ossibus primam. *Profundus*, five

sive *perforans*, qui carneus a superiore, mediaque ulnæ parte oritur, postea vero circa carpi armillare ligamentum tendinescit, sub eo transit, tum vero suum tendinem in quatuor funiculos findit, quorum singuli, trajecti per fillos tendines sequentis, initio phalangæ a metacarpi ossibus primæ adnascuntur, deinde autem *phalanga media*, sive a metacarpi ossibus secunda habet musculum alium, qui *sublimis*, vel *perforatus* audit, hic ab interno humeri condylo radioque proficiscitur, paulo ante ligamentum carpi armillare pariter tendine suo in quatuor dirimitur partes, quæ implantantur singulis mediis digitorum internodiis, ut vero locum faciant prioris tendinibus, longe ante ipsas phalangeas finduntur, illosque tendines transmittunt.

Extremam denique *phalangam*, quæ prima dicitur aliis, *flectunt* minuti valde musculi, a figura *lumbricales* appellati, carnei hi, & unico plerumque principio ab ipsis profundi, seu perforantis tendinibus oriuntur, iisque assident, implantantur dein lateribus phalangæ primæ, vel extimæ, pollicem respicientibus, & quidem in omnibus illis quatuor digitis ita se res habet. *Extensorem* autem habent phalangæ omnes unum eundemque, qui *Extensoris communis* nomine venit, oriturque ab externo humeri condylo, & parte posteriore radii, ulnæque, finditur & hic in quatuor tendines, qui sub annulari & transverso carpi ligamento in dorso manus transeuntes affiguntur faciei posteriori, vel gibbæ omnium trium phalangerum; *juvant* autem *extensionem* hanc *interossei externi & interni*, si enim trahas eos, excepto priore indicis, ad principium suum, extendunt manifeste mediæ phalangæ os, & primum a metacarpo, & *internorum* quidem sunt quatuor, index priorem habet, ac posteriorem, *annularis* & *auricularis* digiti priorem tantum habent, descendunt omnes ab ossibus metacarpi, & oriuntur a parte plus quam dimidia superiore longitudinis eorum, mox a radicibus capitum superiorum, adnascuntur, ille quidem indicis prior interno ejus lateri, reliqui externis digitorum lateribus, *externorum interosscorum* tres numerantur, *medius* quippe *digitus* duos habet, *priorem* & *posteriorem*, *annularis* *posteriorem* solum, prior ille medii biceps est, altero capite ortus a longitudine plus quam dimidia superiore amplitudinis prioris metacarpi medij, altero ab exteriori margine illius lateris metacarpi ossis primi, quo spectat secundum, a radice capitis ejusdem superioris fere usque ad inferius, *posterior medij* crassiore capite oritur ab eadem parte superiore lateris ejus ossis ejusdem secundi metacarpi, quo tertium respicit, tenuiore, ab exteriori parte amplitudinis ossis metacarpi tertii, obversæ secundo; *posterior*

annularis eadem ratione capite crassiore ab illo metacarpi ossis tertii latere, quod spectat quartum, oritur tenuiore ab exteriori parte illius quarti, quod tertium spectat, tendines, mixti lumbricalium tendinibus adnascuntur lateribus phalangerum tantum non omnium, quæ latera tenent ipsi musculi; possunt vero etiam utriusque generis interossei singuli suum flectere digitum, priores in priora pollicem versus, posteriores in posteriora, & modice simul interiora, in oppositum sibi latus aliquantum simul convertentes internam ejus partem, digitum etiam in volam flexum, in eandem flectunt magis, sed oblique in suum latus, ita varios præstant effectus pro diverso aliarum partium concursu, variaque relatione, uti res ipsa evidenter loquitur.

Pollex quinque musculos habet, & *Flexor* quidem *longus* dictus a media vel superiore radii parte oritur, suoque tendine phalangi adnascitur extremæ, additus huic est *brevis*, qui oritur a carpi ossibus, & capitibus vicinis ossium metacarpi, vel potius e ligamentis, quibus ossium carpi ordo secundus metacarpo contiguus ex interiori parte colligatus est, finitur ad os pollicis primum, & quandoque secundum simul, *extenditur* per *Extensorem* proprium, qui alias etiam *bicornis*, vel *tricornis* audit, qui pronascitur e parte posteriore, mediaque ulnæ ac radii, & duobus, vel tribus desinit tendinibus in singulas tres pollicis phalangeas, *adductores pollex* habet, qui scilicet ad proximum digitum adducunt, & pollicem ad mediam volam, musculos proxime sibi adjectos tres, qui sunt in monte veneris, quem chiromanthæ vocant, molli sub pollice subgloboso pulvinari, sed coherent ibi & adductores & abductores, & unicus proprie *adductor* est *Hypotenar*, aliis *mesotenar* dictus, qui oritur a media interna ossis metacarpi digiti medij amplitudine, mox supra caput ejus inferius, finiturque in parte capitis superioris ejus ossis primi ea, quæ spectat indicem, *abductores* duo sunt, *abductor brevis pollicis*, *Thenar* dictus, qui a radice volæ, ubi ea supra pollicem est, oritur e ligamento interiore carpi, & ut plurimum etiam ab interiori parte ossis multanguli majoris, finitur ad caput superius primi ossis pollicis, ejusque partem priorem & internam, dein & ad dorsum pollicis tendit.

Alter dicitur: *Opponens pollicis manus*, vel *Antitenar*, qui oritur infra brevem abductorem ab iisdem plagis, & tendine suo toto desinit ad marginem totum priorem internæ amplitudinis metacarpi pollicis, maxime vero huc pertinet tertio *Abductor longus pollicis manus*, qui ab ulna, radioque procedit, & ligamento ulnam inter radiumque intermedio, multam vero tendinis partem abductori brevi pollicis

addit, denique autem suum tendinem demittit per sinum priorem capitis inferioris radii, sub ligamento coërcente, ubi membranis obsequio-
sis laxè adnascitur, maxime autem ultimo se applicat tuberculo, quod est in priore, interna-
que parte superioris capitis metacarpi polli-
cis, supra marginem ejus internum. Habent
vero præterea & reliqui digiti quosdam pecu-
liares musculos, ita *index* habet *extensorem*, qui
& *Indicator* dicitur, cui media ulna originem
dat, finis est communis cum extensore com-
muni, deinde habet etiam *adductorem*, qui ori-
tur a prima pollicis phalanga, & primo me-
tacarpi ossè, definitque ad latus externum pha-
langæ indicis primæ, vel extremæ, tertio *ab-*
ductorem quoque nactus est, proprium, qui est
interosseus internus primus, ortus ab ossè me-
tacarpi sustentante indicem, & ad externum
indicis latus terminatus.

Medius digitus adductor loco utitur inter-
osseo externo primo, & pro *abductore* interos-
seo externo secundo, ita etiam *annularis digi-*
tus adducitur ab interosseo interno, vicino in-
terno ejus lateri, *abducitur* ab interosseo ex-
terno, qui ejus lateri externo proximus est,
verum plurimum etiam tumet musculus plaga
manus omnis, quæ sub *digito* est *auriculari*,
per omnem longitudinem volæ lateralem, vo-
cant eum tumorem *Chiromanthæ mercurii mon-*
tem, habet scilicet *auricularis tres* proprios mu-
sculos, est *Adductor*, natus e ligamento carpi
transverso, acutoque processu interioris ossicu-
li carpi, & insertus concavæ interiori parti to-
ti ossis metacarpi digiti auricularis, quod os
proprie adducit, sed adducere hoc non potest,
quin simul auricularem adducat digitum, dein
est *Abductor*, qui oritur ab ossè interiore me-
tacarpi & carpi, & inseritur interno phalangæ
primæ lateri, est vero etiam auriculari digito
Extensor proprius, qui quidem videtur pars
Extensoris communis esse, certe cum eo &
origine convenit, & insertione tantum non in-
totum.

Thorax itidem suos habet musculos, qui-
bus ejus fornix, dum inspiramus aërem, *eleva-*
tur, levatur, dilatatur, attollitur, & alios, qui-
bus idem fornix, ubi aër cum vaporibus, aut
perspirabili pulmonico expiratur, *deprimitur*,
constringitur, arctatur, veniunt aliis omnes
nomine *musculorum respirationis*, itaque thorax
elevatur per *subclavian*, qui ab interna extre-
ma claviculæ parte proficiscitur juxta scapulæ
acromium, & oblique implantatur in partem
costæ superioris, vel primæ anteriorem, quin
& proximam sterni; deinde huc pertinent:
ferrati antici majores, qui a scapula plantantur
& projiciuntur in sex costas veras superiores,
retulimus quidem hos in prioribus ad muscu-
los scapulæ, ad quam etiam vere pertinent,

quodsi vero hæc suos per elevatores immobi-
lis & fixa detinetur, poterunt certe hi scapu-
lam versus intumescere & agentes notabilem
thoracici fornicis aream elevare, ad minimum
in respiratione difficili multum subvenire reli-
quis; assidet ferratis his musculus alius eleva-
tor, *portio musculi abdominalis oblique descenden-*
tis, vel *externi*, superioribus adnatus costis;
accedit ex utroque latere; *ferratus posticus su-*
perior, qui tenui, latoque tendine a vertebra
colli duabus inferioribus, dorisque superioribus
duabus oritur, terminatus ad costam secundam,
tertiam, quartamque. Juvant hos *Levato-*
res costarum dicti, quos *supercoiales* Verhey-
nus nominat, *breves* nimirum, utrinque duo-
decim, quibus origo est a transversis undecim
dorsi vertebrarum processibus, & unius infe-
rioris videlicet colli, finis autem obliquus in
partem costarum posteriorem, deinde *levatores*
longi, tres, vel *quatuor*, qui eandem agnoscunt
originem, a vertebra scilicet dorsi septima,
octava, nona & decima, finem autem habent
in costa nona, decima, undecima & duode-
cima, pertinet etiam ad elevatores thoracis col-
li flexor ille *scalenus*, uti vel e sola ejus origi-
ne patet ac insertione.

Maxime autem ad hanc faciunt dilatatio-
nem *intercostales muscoli*, & quidem, ut existi-
mant aliqui, præ internis *externi*, sunt utrius-
que generis intercostalium *undecim* in utroque
latere, adeoque in universum *quadraginta duo*,
vocant *externos*, qui sunt extus proxime sub
integumentis, *internos*, qui sub his projecti proxi-
me sub pleura sunt, utriusque ordinis caro interje-
cta est singulis illis spatiis, quæ singulas interce-
dunt costas, & externorum fibræ videntur de-
scendere antrorsum, internorum oblique re-
trorsum ascendere, vel rectius potius descen-
dere, sicque ordo uterque fibris interficere se
suis & decussare, diversæ originis esse, ac in-
sertionis, & externi quidem videntur a mar-
gine inferiore ac exteriori singularum costarum
superiorum proficisci, & inferi tendineis
suis finibus costarum sequentium & sterni car-
tilaginum superiori & exteriori margini, con-
trario modo se habere interni, ut margini etiam
costarum interiori adnascantur, proprie, quan-
tum e situ judicare licet, ordo uterque costas ad
se invicem adducit, pleuramque firmat, quodsi
autem nobis representamus costarum arcua-
tam exalcationem, si reflexioni huic addimus;
costam primam esse immobilem, vix videtur
possibile, ut ad inferiores adducantur superio-
res, imo vero, neque videtur summa utrius-
que ordinis vicinia & contiguitas, fibrarumque
implicatio admittere diversam alterutrius ordi-
nis actionem, vis vero interim elevandi ex
unione utriusque ordinis resultare fortior.

Non

Non autem efficacius ampliatur thorax, ac ab illa pelle musculosa, quam *Diaphragma*, vel *septum transversum* vocant, id, mirus forma musculus, magna sui parte intergerinus est thoracem inter & abdomen; octo capitibus is oritur, quorum quatuor in dextra sunt parte, totidemque iis respondentia in sinistra, duo media longissima, & maxima, sed a lateribus horum secunda sunt, multo exiliora, ceterum longa satis, post hæc ab utraque parte his assident quarta, utraque angusta, brevia, tenuia, ultima tamen tenuissima, & media longissime veniunt ab imis, post hæc secunda, reliqua e superiore fere lumborum parte, medium finistram dextro minus est, hoc autem ascendit e quarta, si non ultima lumborum vertebra, finistram a quarta, reliqua capita & a primis lumbaribus vertebra, & ultima dorsi oriuntur, omnia vero ascendunt, & sensim crassescunt, maxime media, quæ, diu disjuncta, coeunt postea lunato ductu, mediumque inter se relinquant intervallum, quo tanquam porta exit arteria magna, intrant autem thoracici ductus radices; a conjunctione capitum omnium in latum emigrat diaphragma, & in cratem thoracis, simulque se curvat, & in utrumque latus & in priora internum thoracis ad ambitum, ad quem se postea curvo pergente ductu demittit, pergitque secundum eundem, donec in ejus imo desinat, amplissimum itaque, ab inferiore parte concavum est, gibbum a superiore, amplior tamen dextra pars, & magis acta sursum in thoracem, ac sinistra, ubi thoracis ambitum fere lambit, abit in extrema tria, quorum duo lateralia sunt, eaque amplissima, medium tertium, quod multo est angustius, & a quo lateralia divergunt, hoc rotundo per latera demittit se ambitu ad interiorem extremæ cartilaginis mucronatæ partem, eique sine adnascitur subrotundo, fissoque in partes aliquot; lateralia inserta sunt interiori parti costarum septimarum, octavarum, nonarum, decimarum, undecimarum, qua illæ thoracis marginem faciunt, extremis distinctis, latis, plerumque carneis, tendineisve, aliquando fissis aliquoties, & occurrentibus Transversorum abdominis principiis, eisque se aliquando pectinatim intersecentibus, sæpe continuantibus etiam ex parte, quin & sæpe in intervalis a nona usque ad duodecimam tendineo sine continuant se simili eorundem Transversorum initio. Quod vero Diaphragmatis abdominis, thoracisque cavum intercedit, totum prope tendineum est, tendine per ambitum elliptico fere in lateribus, ante in obtusum exeunte mucronem, inde in posteriora latiore sensim, ad postrema insigniter lunato, & in universum quidem concavo ab inferiore parte, sed in duo præsertim a lateribus cava distincto

magna, oblonga, dextro ampliore, planiore in medio, & modice gibbo etiam per transversum, a dextra declivi aliquantum ad finistram, est hic tendo *diaphragmatis centrum tendineum*, ut alii vocant, omnis autem, quæ circa id assidet, caro tenuis est in totum, non tamen ejusdem ubique tenuitatis; fibrarum carnearum directio varia est, postquam capita confluerent, nata ex iis caro ascendit, & se in priora curvat ad posticum lunatum tendinis ambitum, fibræ mediæ in universum ascendunt rectius, hinc autem a latere utroque sequentes ascendunt etiam, sed simul, ut a mediis distant magis, plus ad latera declinant, reliquæ vario modo se nunc ad ambitum thoracis curvant, & ab eo descendunt ad ejus imum, aliæ rectius, obliquius aliæ, nunc & a capitibus, & a costis, & *ensiformi cartilagine*, omnique ambitu, cui adhæret, radiata quasi forma visa est petere tendinis ambitum; tendinearum fibrarum decursus multo magis est implicatus & intricatus, id tamen ex omni hac, utcumque brevi diaphragmatis historia patet, non firmare modo illud partes peritonæi pleurarum, pericardii adjacentes, & cum iis abdomen a thorace distinguere, constringere stomachum mox supra ventriculum, peritonæum premere, deorsumque agere, sicque constringere ab hac parte abdomen posse, ad analogiam musculorum abdominalium, eodem effectu, agendo eos extrorsum, deprimendo viscera in inspiratione, sed & in eadem, dum tendinem ejus caro deorsum ex omni plaga, & in diversa trahit, eaque ipsa contractione sua brevior fit, insigniter ampliare thoracis cavum ad admitendum aërem, maxime ab utroque latere, quod pulmones occupant, & prorsus evanescit omnis opinionis umbra, cui veteres inhiabant, quando contenderunt, etiam ad arctationem & constrictionem thoracis facere diaphragma, licet enim negari non possit, quod in expiratione superiora versus ascendat quodammodo, id tamen non fit ex ejus activitate propria, sed potius tum cedit, & cedere debet elateri costarum, cujus efficacia cessante activitate musculorum dilatatorum haustum per inspirationem aërem rursus exprimit, refragatur vero maxime huic hypothese & structura diaphragmatis, & decursus ejus fibrarum.

Neque tamen solus costarum elater subidere thoracis fornicem facit, sed juvant singulares muscoli *depressores*, *constrictores*, nam & a parte antica media thoracis, & postica, quæ spinæ dorsi respondet, nulla potest esse hujus elateris efficacia, multum faciunt ad eam depressionem & arctationem ipsi *abdominales muscoli* fortissimi, qui antica pectoris imæ parti, & lateribus totius fornicis, aut cratis latissimis ubique arcis adnati sunt, uti docebit

eorum historia proxime subnectenda; deinde maxime depressionem & arctationem thoracis a parte præsertim antica juvat *Triangularis sterni*, qui ab omni sterni superficie interiore ac inferiore oritur, & oblique utrinque inseritur cartilaginibus costarum veræ, quartæ, quintæ, sextæ, septimæ. Intercostales internos in prioribus demonstravi nihil facere ad constrictionem, vel depressionem thoracis, licet a quibusdam huc referantur, possunt autem aliquid ad eam conferre *communis lumborum extensor, dorsique*, is enim oritur ab ossæ sacro, ac multiplici tendine inseritur posteriori costarum parti, deinde conspirant actiones *Intracostalis Verbeyeni*, qui detracta pleura in conspectum prodeunt, sex, septem, octo, vel novem utrimque, oriundi haud procul a capitulis costarum, oblique ascendentes, & desinentes in costa superiore, nunc proxima, nunc sequente, denique *Serratus posticus inferior*, qui lato tendine a tribus dorso vertebra inferioribus, duabusque lumborum superioribus oritur, adnatus postea costis quatuor inferioribus, spuris, ambiens, vaginæ ad instar, dorso extensores, ne in repentinis admodum trunci extensionibus facile a se invicem harum fibræ recedant.

Abdomen musculos habet decem, vel quinque musculorum paria, & juvant hi thoracis quoque motum, præsertim quoque depressionem, uti proxime fuit monitum, deinde vero maxime faciunt quoque ad exonerandam alvum, pellendum foetum cum secundinis, exprimendamque urinariam vesicam, imo & vomituriens & vomentes juvant, ita quidem, ut eorum tot in vomitu partes esse suspiceris merito, quot sunt ipsius ventriculi, quod enim attinet ad musculos oblique descendentes, vel obliquos externos, qui extimam laterale musculorum abdominalium stratum constituunt, hi carnei ex ipsis ligamentis vertebrarum lumbarium orti adnascuntur costis omnibus a quinta usque ad duodecimam, suoque lato tendine membranoso, quem ideo *aponeurosin* vocant, vel *aponeuroticam tunicam*, desinunt in spina ilei, ossæ pubis, maxime autem in medio abdominis, quod *alba linea*, lata satis, discernit, & quæ a scrobiculo cordis ad concursum pubis ossium usque ducta est, formata e tendinibus musculorum abdominis omnium mire inter se contextis, in medio lineæ hujus *umbilicus* est, interim aliqua adhuc fibræ tendineæ hanc albam lineam transeunt, &, prout alias hic ex utroque latere musculus dividit abdomen in dextrum latus & sinistrum, ita reciproce tamen, ultima fila tendineæ obliqui externi dextri declinant & emigrant ad sinistrum latus, & vice versa sinistri obliqui externi ad dextrum, sed singulare adhuc aliud

Natura hic offert artificium, scilicet: educenda hic erant e penetralibus abdominis ad ima musculorum horum, in viris quidem, spermatica vasa, petitura testiculos, in feminis, rotunda uteri ligamenta, inguinum ad pinguedinem elapsura, utraque comitari solet majoris roboris atque tutaminis causa peritonæi productio, sive processus, eum ergo in finem, ut ne turbaretur musculorum horum fortissimorum actio, vel ea transitura læderentur partes, pervios eos ad ima, haud longe a regione inguinum, obsequioso elliptico lumine fissuræ ad instar jussit esse, vocant: *annulum abdominis*, is frequentissimus *herniarum*, sive *ramicum, rupturarum*, sed male ita dictarum, locus est, quando enim pressio, nixus ab interioribus nimis urget in hunc minoris resistentiæ locum, utpote non munitum, defensumque a portione horum obliquorum vel carnea, vel tendinea, quæ ubique locorum reliquam coercet abdominis plagam omnem, facile illa pressio aut intestini alicujus, aut omenti partem hanc apertam exprimit per portam cum tumore, facitque, ut semper genitalia versus magis demittat se, quæ præcipua herniæ idea est. Sub eo externorum, sive *descendentium obliquorum* strato sunt *obliqui ascendentes*, vel *interni*, quorum scilicet fibræ ascendentes fibras descendentes decussant, quique suis aponeurosibus lineæ albæ additis rectos abdominis musculos vaginæ ad instar involvunt, ad eorum enim externum limbum ubi pervenit aponeurosis, finditur quasi, & altera lamina sub rectos demissa obviam it lamina, venienti ex altero latere, altera super eos scandit, similemque viam petit, oriuntur autem hi muscoli carnei ex omni ossium ilei ambitu, suaque aponeurosi juncta tendini priorum desinunt in margine inferiore spuriarum & costarum præsertim alba lineæ, quam quidem, uti supra de obliquo descendente fuit monitum, fibræ multæ transeunt, ubi autem elabuntur ad imum abdominis ex ejus interioribus partes memoratæ supra, descensuræ ad scrotum, comitantur eas in viris fibræ abcedentes carneæ tenuissimæ, quæ partem postea efficiunt musculi *cremasteris*, seu *elevatoris testiculi*, prout etiam id fit ab infimo musculorum *transversalium*, qui latus magis tenent, strato, & carneæ quidem hæ, tendineæque vaginæ processibus peritonæi, qui funiculos comitantur spermaticos, firmiter adnascuntur, unde, cum intumescunt, possunt utique notabilem funiculo toti efficaciam imprimere, ipsisque testiculis, quos totæ ambeunt; proveniunt autem hi transversi a lumborum processibus, costis spuris, ileique crista, & sub rectis in lineam suis aponeurosibus evanescunt albam; Medium fere abdominis tenent *musculi recti* longiores multo ac lati, hi

hi prope umbilicum ex utroque latere decurrunt, orti fere ab imis pubis ossibus, & inserti sterni quatuorque costis, a potiori enim ultra imum sterni ascendunt, divisit singulos hos intersectionibus tendineis modo tribus, modo quatuor Natura, iisque transversis, per intervalla trium, quatuorve pollicum, sed frequentissime hi succenturiatos habent musculos minores, a forma *pyramidales* dictos, ubi non ab ipsa ossium pubis junctura oriuntur, tum enim caro pyramidalis inde assurgit recta quatuor digitorum transversorum longitudine, quæ rectorum fini proxime adglutinatur, suum autem tendinem lineæ albæ miscet, verum sæpe prorsus deficiunt, modo unicus in uno tantum latere observatur, modo uterque, modo tres occurrunt, quin etiam quatuor in uno eodemque cadavere. Quodsi autem paulo exactius prosequi musculorum horum effectus volumus, patebit: obliquos quidem externos, vel descendentes comprimere magis abdominis partem superiorem, versus dorsi spinam ad latera, internos vel ascendentes comprimere potius partem abdominis inferiorem lateralem, mediam autem rectos cum pyramidalibus, quorum præcipua erit etiam in vesicam urinariam & uterum, rectumque intestinum efficacia, uti transversales agent maxime in partem lateralem abdominis inferiorem & posticam, remittentibus autem his a sua contractione musculus, dilatatur etiam iterum abdomen, itaque firmant illud simul, nimiamque dilatationem impediunt.

Mirifico autem artificio potest *universus* quoque *moveri* corporis *truncus*, & antrorsum quidem, retrorsum, ad latera flecti, totus inclinari, flecti, extendique subito in unam quasi rigidam columnam, cum autem ejus partem stabilem, fixamque apparenter constituat præsertim ossa illa columna spinæ, quæ dorsum imprimis efficit cum lumbis, itaque ad *Dorsum* maxime ac *lumbos* referuntur illi musculi, qui hisce serviunt motibus; *quinque* autem præcipua sunt *musculorum* huc facientium *paria*, quorum alia *extensioni* famulantur, *tria*, & *flexioni* alia *duo*, est scilicet: *Extensor*, *Sacro-lumbaris*, qui ab ossæ sacro, ileique posteriore spina oritur, & inseritur posteriori costarum parti, deinde maxime huc facit *Longissimus Dorsi*, cui eadem est origo, & finis ad omnes dorsi vertebrae, præcipue autem transversas earundem apophyses, ex parte quoque ad ipsas costas; tertius est *Semispinosus*, qui oritur ab ossæ sacro, & lumborum vertebrae, sine autem suo adnascitur vertebrae thoracis, earumque spinosis præsertim apophysis; adeo hi tres musculi coherent inter se, sibi que invicem implicati sunt, ut vix unquam absque laceratione separari toti, dividique possint,

quare vero haud est dissimile, conspirare illos in unam actionem, eandemque, ut non male a quibusdam pro uno communi *Extensore lumborum, dorsi, collique* habeantur, id autem evidens est, quod, si uno tantum agent in latere, oblique dorsum ad latus trahant, si alternatim agent singuli, elevent ossa innominata, dum incedimus. *Flexores* sunt quodammodo ipsi *abdominales musculi*, maxime *obliqui*, atque *transversi*, sed in specie quoque antrorsum & ad latera flectere juvant: *Quadratus lumborum*, qui a parte anteriore ac superiore posterioris ossis ilei processus enascitur, suoque fine inseritur apophysis vertebrae lumborum transversis, ultimæ thoracis vertebrae, ultimæque costæ, accedit *Psoas parvus*, quem Riolanus invenit, is tendineus oritur ex ossæ pubis, ubi jungitur id ileo, finiturque ad latus vertebrae lumborum supremæ, potest maxime quoque facere cum quadrato ad elevationem ossium innominatorum, præsertim, quando decumbimus, sed quandoque totus deest, observavit præterea *Douglasius intertransversales lumborum*, exiguos valde, qui transversas inter lumborum apophyses jacent, ex ora unius orti, vicinæque inserti, hi lumbos præcipue movent ad latus.

Ipse quoque *Anus musculos* habet suos, quibus & *constringitur*, clauditur, alios, quorum ope aperitur, dilatatur, *levatur*, constringit *Sphincter ani*, & intestini recti maxime quoque ab expressione fecum dilatati os claudit, prodiens ex ima ossis coccygis parte, subiectaque huic cute, ascendunt autem ejus fibræ a se invicem discedentes, anumque orbiculariter ambeunt, implantatæ postea, in viris quidem parti bulbi urethrae infimæ, sive musculus acceleratoribus permixtæ, bulbum hunc investientibus, in feminis autem imæ insertæ vaginæ uteri parti; sed aliquæ fibræ, nec paucae declinant, nam, quæ ab ossis pubis parte inferiore veniunt ac interiore, prope ipsam synchondrosin utrinque descendunt, & figura ovata quasi, pollicis circiter latitudine, intestini recti extremum ambeunt, neque licet unquam solas, veras observare circulares, aut annulares fibras, certe paucissimæ sunt. *Levatores duo* sunt, qui utrinque amplo prodeunt principio ab interna ossis pubis parte, tunica interni obturatoris, interna quoque ossis ilei parte, nec non acuto ischii processu, inde fibræ radiorum instar a circumferentia pergunt quasi ad centrum, sphincterem versus, & in parte intestini, quod cingunt, posteriore coeunt, includendo simul vesicæ collum, prostates, & feminales vesiculas in viris, in feminis autem uteri vaginam, implantantur dein partim supremæ, posteriore sphincteris parti, partim fibras mittent cum

ovatis illis, annularibusque sphincteris, ut sic non tantum serviant levando ano, verum & simul exprimendis vesiculis seminalibus, proflatisque in coitu; addiderunt aliqui *Levatores* his majoribus minores cum Riolo, hi oriuntur partim tendinei, & partim carnei ab ischii protuberantia, inde autem transversim feruntur anum versus, & inseruntur in sphincterem ejusdem, haud procul ab urethrae bulbo. *Vesica urinaria* proprium habet muscolum, cujus ope *constringere*, arcuare, contrahere illam possumus, ut exprimamus urinam, vocatur *sphincter urinariae vesicae*, sive *constrictor*, & habet alium, *detrusoris* urinae nomine, quem vero proprie *tunica* illa ipsius *vesicae muscularis* constituit, quae statim communem sequitur extimam, e vario fibrarum, praesertim autem longitudinalium, transversarumque tractu coagmentata, estque haec verus antagonista sphincteris, cum enim is constringere vult extremam vesicam, contrahitur unita harum fibrarum actio, premitque omni e parte concavam subovatum vesicae tenuem bulbum, *sphincterem* enim efficiunt fibrae multae transversae, quae sub rectis extremum colli vesicae specie arcus ambeunt, tumidaeque claudunt, coherent in viris intestini recti fibris immediate, in feminis autem subjacentis vaginae fibris.

Habet vero ipsum quoque *coccygis os* muscolum, qui *coccygeus* dicitur, utrinque unus, oritur a posteriori acutae apophysi ossis ischii & utrinque coccygis lateribus adnascitur, attrahit proprie coccygis os, & sic simul ani levatores juvat, maxime autem coccygis os nimis retrorsum pressum, ut sit praesertim in partu difficili, ad anteriora, reducit in statum naturalem, impedit in universum, ne luxari facile, nimisve retrorsum recurvari queat.

Testiculi virorum pendent praesertim a suis *funiculis spermaticis* ex abdomine descendentibus, neque singularibus opus habent musculis, *elevantur* tamen sub coitu, vel certe comprimuntur a *cremasteribus*, quorum in historia muscutorum abdominis facta est mentio, suntque hi *cremasteres* vaginae musculares, quae totos ambeunt testes, tenues, extimam testiculorum involucrium, extimam tunicam constituentes, natae, ut in prioribus fuit monitum, e musculis abdominis obliquis, atque transversalibus. *Uterus muliebris* suis quasi e ligamenti pendet, nullo muscutorum extra se auxilio mobilis, ipsa interim ejusdem substantia fibras carneas plurimas robustissimas intertextas habet sibi, earumque summa est efficacia, quam frequenter satis evidenter immissa proxime a partu manus experitur, circa quam validissime totus quantus contrahitur saepe uterus. Praesertim quoque *urethra virilis* musculos habet, & quidem *dilatatores* ipsi sunt: *Transversi*,

vel *Transversales*, distendentes eam, dum se contrahunt, orti plerumque, ubi occurrunt, e tuberculo ischii ossium, & inserti ut plurimum parti urethrae bulbi posticae, accedit *Dilatator posticus*, vel *triangularis*, saepe perexiguus, quandoque autem duplex, prodiens e parte sphincteris ani antica, insertusque parti acceleratorum, aut urethrae bulbi posticae, inferiorique; videtur esse antagonista & acceleratorum, & erectorum penis, eum enim ab osse pubis post feminis ejaculationem retrahit; verum & *constrictores urethrae* eadem habet, sunt *Acceleratores urinae*, orti a *triangulari dilatatore* partim, praecipue autem utrinque a corporibus penis nervosis, oblique pergentes ambeunt bulbum omnem partemque urethrae inferiorem spongiosam, implantantur autem lineae, quae saepe nascitur e concursu illorum corporum nervosorum, bulboque adheret, adeoque, ubi agunt, partem urethrae posteriorem comprimunt, sic urinam ex urethra, ipsumque sub coitu praecipue semen expellunt. Ipse quoque *Penis* musculos habet suos, maxime duos, quorum ope obrigescit, vocant: *Erectores penis*, oriuntur ab ischii ossibus, inter horum tubercula, & initia corporis cavernosi, & singuli tendine lato in corpora cavernosa sui lateris inferuntur, ergo, dum agunt simul, premunt venas dorso penis contra ossa pubis, refluxum sanguinis e pene impediunt, sicque, dum sub oestro venereo copiose per arterias influit sanguis, erectionem efficiunt, penemque tumere faciunt. Habet autem similes musculos *Clitoris, mentula muliebris*, quibus nomen est: *Erectores clitoridis*, origo his eadem est fere cum erectores penis, mutatis mutandis, oriuntur nimirum ab ischii ossibus. inter horum tubercula, & initia corporis cavernosi clitoridis, & singuli lato tendine adnascuntur corporibus cavernosis clitoridis sui lateris. Denique *Vagina uteri* peculiarem adhuc muscolum habet, qui eam arcuat & claudit, est *Sphincter*, sive *Constrictor vaginae*, quem fibrae carnae constituunt, ab ani sphinctere profectae, quae utrinque vaginae orificium amplectuntur, cruribusque clitoridis inferuntur, cum ergo intumescunt, comprimunt undique vaginae limbum extremum, ut sub coitu arctius immisso se peni applicet.

Sed fulcra quoque totius trunci, quibus innititur, id est, *pedes* maxime musculis egebant, ordiamur a *Femore*, habet hoc *Flexores tres*, quorum duo priores in ipso adhuc jacent abdomine, *Psoas* videlicet *magnus*, & *Iliacus internus*, tertius *Lividus* audit, vel *Pectineus* ab osse pectinis, vel Pubis, a cujus parte superiore media fere oritur; *Psoas* ille magnus a vertebra lumbi oritur prima, secunda, tertia, quartaque, neque, ut videtur, carne continua,

tinua, sed distinctis capitibus, quorum alia proxime aliis adjacent, & cito commiscuntur, tendinem cum Iliaco interno efficit communem, qui adhæret capsæ coxæ articulum coërenti.

Origo Iliaci, quem vocant *internum*, est ab omni cavitare interna ilei ossis, finis autem *trochanter minor femoris*, infra hos, iliacum scilicet, magnunquæ Psoam, quatuor circiter digitorum intervallo adnascitur *pectineæ tendo*.

Extendunt hoc femur tres muscoli, qui stratorum instar sibi invicem incumbunt, vocantur: *Glutæi*, & juncti molle podicis pulvinar, cui homo insidet, efficiunt, extremus eorum, qui statim post detracta sequitur integumenta, latissimus est, dicitur: *Glutæus maximus*, alter sub maximo *glutæus medius*, & qui proximus est ossi: *glutæus minimus*, omnes spissa carne oriuntur ab externa superficie totius ilei ossis, & ischii parte, maximus vero etiam aliquid sacri, coccygisque ossis tegit, singuli densos in tendines nitentes abeunt, & maximi tendo inferitur ossi femoris ad quatuor circiter digitorum distantiam infra *trochanterem* ejus majorem, medii autem & minimi tendo ipsi huic adnascitur trochanteri.

Sed possumus alterum *abducere femur* ab altero, possumus idem reducere, vel *adducere* ad illud, *adductor* est insignis musculus, *Triceps*, quem Galli etiam *Garde du pucelage* vocant, quoniam, dum femur adducit ad alterum, eo ipso in feminis accessum ad vaginam, & ejus orificium impedit, oritur ejus primum & secundum caput juxta synchondrosin pubis ossium, tertium ab ischii tuberculo, projicitur autem dein, desinitque totus musculus in omni femoris spina; *femoris abductionem* quatuor juvant muscoli, referunt eo *fasciam latam*, *musculum membranaceum*, aut *tensores vaginæ femoris*, (quod ultimum nomen præcipuam ejusdem usus & officii partem exprimit,) describam autem eum in historia tibiæ musculorum; alter est *Quadratus*, qui ab ischii tuberculo enascitur, & projectus per intervallum utriusque femoris trochanteris desinit in eminentia utriusque huic interjecta; tertius abductor est: *Pyriformis*, qui crassius oritur ab illa sacri ossis parte, ubi ossi adglutinatur ileo, finitur sine communi cum sequentibus abductoribus, qui sunt: *geminii duo*, *superior* & *inferior*, & quorum hic ab ischii tuberculo prodit, alter a posteriore ac inferiore ilei spina oritur, uterque autem cum pyriformi sinui trochanteris majoris innascitur.

Potest vero etiam *rotari* & prorsus *converti femur*, vocantur muscoli, qui hoc præstant: *Rotatores femoris*, vel *Obturatores*, suntque *internus obturator*, & *externus*, hic ab externa peripheria magni foraminis ossis pubis oritur, & innascitur foveæ juxta trochan-

terem femoris majorem, ille a circumferentia interna ejusdem foraminis enascitur, & insertionem cum priore habet eandem; uterque potest etiam aliquid facere ad femoris abductionem.

Huic autem femori circumjacent potentiæ moventes & muscoli, qui serviunt *Tibiæ*, quæ a genu incipit, & cujus ope totus, qui sub femore pes est, variis moveri modis potest. Maxime autem notabiles sunt motus: *Tibiæ flexio*, & *extensio*, fit illa per quinque musculos, quorum tres priores communem habent finem in parte tibiæ interiore ac superiore, scilicet: est *Gracilis*, qui prope synchondrosin pubis ossium enascitur, deinde *Seminembranosus*, qui superius oritur ab ischii tuberculo, & *Seminervosus*, qui posterius ab eodem prodit tuberculo; accedunt his *Biceps femoris*, cujus primum caput ab ischii tubere descendit, alterum a parte femoris media emigrat, utrumque autem finitur in parte fibulæ, ossis tenuis, tibiæ apppositi, superiore, denique *Popliteus*, exiguus musculus, qui tendine terete ab exteriore femoris condylo descendit introrsum sub poplite, ibique carneus fit, sed tandem in parte tibiæ superiore ac interiore desinit. *Extensionem* quatuor præstant robustissimi muscoli, quorum pars maxima femoris antica occupat, multa etiam caro latus & postica, hi robustum tendinem communem mox supra genu adunant, & huic subtus *patella* inhæret, descendit autem ulterius tendo, & infra genu demum tibiæ tuberculo adnascitur, sunt hi muscoli *Rectus*, qui a spina ilei anteriore ac inferiore oritur; *Cruralis* sub recto projectus, & e tota femoris anteriore parte ortus, *Vastus externus* enatus jux omni parte postica femoris & externa, & *Vastus internus*, ortus ex omni parte femoris postica & interna.

Sed eadem quoque *tibia* potest ad exemplum femoris *adduci* & *abduci*, fit hoc ab unico musculo, quem vocant: *Sartorium*, *Elevatorem femoris*, oritur is intus ab anteriore ac superiore ilei spina, oblique hinc descendit, partique tibiæ interiori & superiori adnascitur, eamque sic & adducit & elevat simul cum femore super alterum femur, ut sedere sartores solent, *abductorem* vocant illum *Membranaceum*, qui aliis *fascia lata*, *tensor vaginæ femoris* audit, qui brevi carne ab exteriore, priore ac superiore ilei crista oritur, mox vero infra majorem femoris trochanterem, & supra mediam adhuc ossis hujus longitudinem membranaceus fit, suamque aponeurosin addit, miscetque tunice illi communi, quæ musculos omnes in femur projectos arcte includit, inferitur autem superiori tibiæ capiti juxta *fibulæ capitulum*, & per tibiam omnem aponeurosin suam diffundit,

facere quoque hunc musculum ad *abductionem* femoris, monitum fuit supra.

Miro autem artificio, quod nunc sequitur infra tibiam, id est: *Pes extremus* pariter suos habet proprios motus, & est quædam syntaxis ossium analogia cum manu, quemadmodum ea habet ante in digitos, quam abeat, primo quidem per transversum duos ossiculorum artificiosissime coagmentatorum ordines, deinde alium ordinem ossium per longitudinem ab illis excurrentium, digitisque respondendum, ita hic a tibia *tarsus*, ut ibi *carpus*, incipit, qui autem e septem tantum componitur ossibus, hujus ope rursus omnis moveri pes extremus potest, motu autem saltem impressio *tarsi*, nam eum sequi tum reliquus pes debet, ergo sunt singulares rursus *musculi extremi pedis*, vel *tarsi*, primo quidem *Flexores tres*: *Tibialis anticus*, qui oritur a superficie tibie superiore ac exteriori, finitur autem ad os cuneiforme ac metatarsi respondentis internum, *Peroneus* aut *Fibularis anticus minor*, e parte fibulae quasi media & anteriore pronatus, ossique metatarsi exterius adnatus, & *Peroneus* aut *Fibularis anticus major*, qui tam origine, quam insertionem cum priore convenit.

Extensores itidem *tres tarsi*, vel *extremus pes* habet, est *Gastrocnemius*, potiorum surarum efficiens, qui a binis femoris condylis oritur, deinde *plantaris*, qui ab interiore condyli femoris externi parte proficiscitur, & *solaris*, *solearis*, *solæus*, qui a tibie, fibulaeque parte superiore ac posteriore oritur; carnes trium horum musculorum confluentes *suram* omnem efficiunt, juncti autem tendines robustissimum illum funem tendineum, qui *Chorda* vel *Tendo Achillis* dicitur, & qui posteriori calcanei parti firmissime adnascitur. Porro autem *Tarsus abductor* etiam habet, *adductoremque*, hic *Tibialis* est *posticus*, ortus a parte tibie, ligamentique interossei superiore, insertus ossi naviculari, *abducit tarsum* alius e parte fibulae superiore ortus, *Peroneus posticus*, cujus tendo sub osse cuboide reflectitur infra pedis tarsum, inseriturque metatarsi ossi, quod hallucem sustentat, frequenter tendini huic, ubi sub osse cuboide transit, *sesamoideum* in finibus inhæret os.

Habent vero & *Pedum Digiti* suos musculos, & *communes* & *proprius*, primo quidem *Extensores*, quorum duo sunt: *Longus*, qui a parte tibie superiore, anteriore autem ligamenti tibiam inter & fibulam protensi oritur, tendinem autem in quinque portiones findit, quarum quatuor superius phalangis quatuor digitorum, quinta vero ossi metatarsi extimo inseritur; *Brevis*, qui a parte calcanei superiore ac anteriore pronascitur, fine autem suo modo in tres, modo quatuor diviso tendines,

tribus vel quatuor digitis halluci proximis inseritur.

Flexorum communium tres observare licet ordines, & singulae suos habent phalangæ, *flectunt* scilicet *phalangam* primam extimam, *quatuor lunbricales*, qui assident tendini musculi perforantis, & oriuntur ab eo, & interiore calcanei parte, adnascuntur autem fine suo faciei digitorum interiori, *phalangam mediam* vel *secundam flectit Perforatus*, qui a facie calcanei prodit inferiore ac interiore, dividitur dein suo fine in quatuor tendines perforatos rima oblonga, qui capitulis ossium phalangæ secundæ posterioribus adnascuntur, *phalangam tertiam*, vel primam a metatarsi *flectit Perforans*, qui a parte tibie posteriore, superiore, mediaque oritur, finem autem pariter in quatuor findit tendines, prioris per fissuras trajectos, & in tertia desinentes phalanga. Sed & aliquam *adductionem* singuli admittunt digiti ab *interosseis* quatuor internis metatarsi ossibus interjectis, *abductionem* ab *interosseis externis* tribus.

Proprios musculos habet *Hallux septem*, *Extensorem longum*, qui antierius a parte fere media fibulae, ligamentique interossei oritur, & phalangæ primæ inseritur, & gibbae aut superiori secundæ superficiei, dein *Extensorem brevem*, qui a parte calcanei superiore oritur & anteriore prope astragalum, & finem cum priore communem habet, quandoque autem videtur tantum pars extensoris communis esse, porro est halluci *Flexor longus*, qui a parte fibulae posteriore oritur, & phalangæ ultimæ inferiori parti suo fine adnascitur, juvat hunc *Flexor brevis*, cui origo est ab osse cuneiformi medio, finis ad ossa duo hallucis sesamoidea, quæ primæ illius phalangæ per ligamenta junguntur.

Suum vero & *Abductorem* hallucis habet, duosque *adductores* ad reliquos digitos; *Abductor* ille *Tbenar* est, qui ab interno calcanei, ossisque navicularis latere oritur, & finem habet ad latus hallucis internum, in osse sesamoideo interno; *Abductores* sunt: *Antitbenar*, cui cuneiforme os tertium, calcaneiue pars antica originem dat, finem autem sesamoideum os externum, deinde *Transversalis*, qui a quarto metatarsi osse oritur, & juxta priorem desinit; videtur etiam hic musculus digitos ad hallucem, aut ad se invicem adducere.

Habet præterea *digitus* ab *Halluce* primus *adductorem proprium*, & *abductorem*, estque *abductor*: *secundus interosseus externus*, vel *superior*, secundum inter tertiumque metatarsi os projectus, utrinque natus e tertio, quartoque metatarsi osse, totum hoc explens intervallum, & insertus externo digiti primi lateri; *Adductor* est *interosseus externus primus*, qui situs est inter ossa hallucis & metatarsi primi digiti, totum occupans osseum intervallum, & in par-

in parte pedis tam superiore, quam inferiore conspicuus, prodit autem e capitulo posteriore ossis metacarpi secundi, & latere hallucem respiciente, partim superius, partim inferius, & inseritur interno primi digiti lateri, hallucem respicienti. Habet pariter *Adductorem* & *Abductorem secundus* vel *medius digitus*, & est quidem *Adductor interosseus inferior*, sive *internus primus*, qui oritur ex omni concava, vel inferiore ossis metatarsi tertii parte, abique in latus internum digiti medii, neque is aliter conspici potest, nisi quidem inferne in eodem interstitio; *Abductor* est *interosseus externus tertius*, qui utrinque oritur e tertio, quartoque metatarsi osse, digitique medii lateri externo implantatur; *Tertius digitus*, qui proximus est ad minimum *Adductoris* loco utitur: *interosseo interno secundo*, qui a concava ossis metatarsi quarti superficie oritur, & ad internum digiti tertii latus definit; *Abductorem* habet: *interosseum externum*, vel *superiorem quartum*, qui superne quartum inter quintumque metatarsi os jacet, utrinque ortus ex ossibus vicinis, & definens in externo digiti tertii, vel minimo proximi latere.

Denique *minimus digitus* tres proprios habet *musculos*, est ipsi: *Flexor proprius*, qui e posteriore ossis metatarsi quinti capitulo, partim & calcanei osse oritur, & inseritur inferiori primæ phalangæ parti; deinde *adducitur* ab *interosseo interno tertio*, qui e concava, sive inferiore ossis metatarsi quinti superficie oritur, & inseritur interno digiti minimi lateri; habet vero etiam *abductorem proprium*, qui partim ab osse metatarsi quinto, partim & ex inferiore ac anteriore calcanei superficie proficiscitur, definitque in exteriori primæ phalangæ latere.

Discimus ex hac historica tantum musculorum descriptione, incertum quidem esse musculorum numerum, sed insignem tamen, & posse ad minimum quadringentos numerari, summam autem id præcipue admirationem excitat, quomodo per eos, tanquam voluntarii motus instrumenta, motus fieri tanta velocitate, imo quasi momentaneus possit? neque id mirum æque videtur ob musculorum multitudinem, ac ob multiplices illas mutationes, quæ intercedunt singulos motus voluntarios, est enim, ut consequatur talis motus, necesse, ut primo externa objecta sensus feriant externos, ut impressionem hanc anima distinguat ab aliis, & internis etiam perceptionibus mera-

cioribus, ut mens deliberet, decidatque concepta ex idea, quid agendum sit? qui musculi sint animandi? sed vix idea determinat, & parent ejus imperio musculi, videnturque tum obsequio perniciosissimo spiritus animales, quo titulo liquidum insigniunt nerveum, e cerebro, medullaque spinali advolare musculis, influere musculis, eos excitare, omnemque musculorum & carneam & tendineam partem ad motum provocare, ut validissima vi moti, tensique tendines, affixi ossibus & articulis, artus integros, brachia, manus, pedes modo flectant, modo extendant, modo alia ratione moveant, modo quiescant a motu, idque toties repetant, quoties velit homo, & eo continuent usque, quo placuerit; & velocitatem quidem effectus, ac mutationis momentaneam & immensam agnoscunt & percipiunt sensus, ratio autem assequi nequaquam potest, unde profecto non leve argumentum habetur ex his, quæ in corpore fiunt nostro, ex obscuritate operum Divinorum, infirmitatis rationis nostræ, imperfectionis intellectus humani variis in scientiis, fragilisque Naturæ nostræ fragilitatis.

De reliquo, quemadmodum hætenus de membranis & carnibus, ita nunc etiam de ceteris partibus uniformibus agetur. Monendum autem hic est, uti supra sæpe *pinguedinis* mentioem injeci, quod in multis corporis regionibus pinguedo sit obvia, & quod illa e sanguine arterioso secernatur fluidissima per singularem emissaria, quæ ductus vocant adiposos, secreta vero condensetur, effusa in areolas cellularum tunice propriæ ob frigiditas, & siccitas cutis & ossium qualitates in massam mollem, albidam, ad flavum vergentem; consistentia tamen varia est, ita, ut quibusdam in locis, modo tardius, modo & ocyus liquefcat, & condensetur, exemplo medullæ ossium, pinguedinis cutis, cordis, adipis renum, aliarumque partium, sebi, atque sic porro, sed omnis hæc pinguedo proprie data est, ut corpus defendat ab acrimonia humorum, externoque frigore, ut fibras musculares continuo perungat, flexilesque conservet, ut his, multisque glandulis, partibusque glandulosis molli loco pulvinaris inserviat, quod damna prævertat ab externis metuenda pressionibus, ut denique ornamenti causa spatia passim expleat vacua pro conservanda universi corporis habitus pulcherrima symmetria.

CAPUT III.

De partibus uniformibus, quæ totum corpus, ejusque partes omnes nutriunt, & vivere faciunt.

Postquam nunc e laboriosa musculorum historia evasimus, oportebit jam prosequi amoenissimos illos rivulos, qui totum suis humoribus irrigant corpus, *Vasa* scilicet, quæ sanguinem, quæ alios humores subtiliores variorum ordinum in se vehunt, & jure quidem omni ad hanc transimus contemplationem, illæ namque partes, quæ totum perreptant corpus, illud nutriunt, animant, sensibilitate donant & mobilitate, merito sequuntur eas, quæ se ipsas contingunt, & proxime sub extrema corporis superficie jacent: vasa hæc, quæ Hippocrates fluvios humanæ naturæ appellat, ut vivum conservetur corpus, ratione quidem imperscrutabili, nutritionem, vitam & sensibilitatem impertiuntur corpori, per hos enim canales ad extrema usque corporis deducitur materia, quæ ab assumtis alimentis in officinis digestionis, per quas radices quasi ductuum corporis nutrientium projectæ sunt, præparatur & elaboratur ex parte in succum nutritium, perficienda ulterius & assimilanda humanos in liquores a reliquo vasorum systemate.

Ordiamur a vasis sanguineis, & primo quidem de sanguineis vasis in genere sermonem faciamus: sunt illa quidem, quæ arteriæ dicuntur, canales subalbidi, conoidei, oblongi, concavi, qui per se non multum habent sanguinis, constantes e pelle densa, variis contexta e fibris, sanguinem ex hepate, quod radix vasorum esse visum fuit Veteribus, & excoquere cruorem, per venam cavam infusum cordi continentes, eumque semper magis elaborantes, tandem vero & eundem per extremos suos fines effundentes, distribuentes, diffundentes, & sic omnia irrigantes & humectantes. Est vero, ac si vasa omnia, venæ, arteriæque prorsus inter se cohærent, quodsi enim in cadavere infantis recens nati statum per venam impellis umbilicalem, aer tam per venæ portæ ramos penetrat, teste intestinorum assurgentium elevatione, quam in Venam cavam, nam & cor attollitur, & pulmones intumescunt, possumus autem hanc portæ Venam, Cavamque pro venis corporis, vel venarum truncis præcipuis habere, oriuntur enim ab his, uti certe Veteres existimabant, reliquæ tantum non omnes, & mira est utriusque in hepate unio & implicatio mutua.

Venæ portæ suas radices superiores maxime spargit per partem hepatis infimam, concavam, cui venæ umbilicalis adhæret, quæ fissuram hepa-

tis, ad binas illas eminentias intrat, venæque portæ ramus esse creditur, conversus in adultis & mutatus in ligamentum hepatis rotundum; ipse vero venæ portæ truncus furculos duos ad cystidem, seu vesiculam felleam emittit, qui circa vesiculam illam repentem cysticæ venæ sunt, deinde gastricam dextram, quæ a posticis pylorum versus excurrit, vel dextrum ventriculi orificium, ante vero, quam venæ portæ truncus hepar subit, sunt ejus quasi radices, inferiores rami, vel trunci potius duo venarum omnium abdominis, quæ sanguinem e partibus & visceribus peritonæo conclusis, excepto hepate, reducunt, sinister qui splenica vena est, & dexter, qui vena ventralis dici posset, aut celiacæ, illa vero splenica, quæ paulo altior & minor est ventrali, ante lienem quam subit, ramulos dimittit varios, ad posticam ventriculi partem, sinistram gastricam minorem, ad fundum ventriculi dextram gastricam majorem, quæ, dum ascendit, cardiam coronæ instar ambit, tandemque prope biliarium ductum finitur, tertio ramulos emittit ad partem omenti posticam, intestinum colon, dextram & posticam epiploicam, minimi denique furculi excurrunt ad pancreas, cui truncus insidet, ubi vero denuo finditur, venam brevem, vas breve dimittit sursum ad latus fundi ventriculi sinistrum, & epiploicam sinistram ad latus omenti sinistrum; ramus autem maxime notabilis splenicæ hujus venæ sinistra est gastro-epiploica, quæ ventriculi fundum perreptat, & obviam facta dextræ hujus nominis anastomosis cum ea subit; reliqui hujus splenicæ venæ rami totam pererrant lienis substantiam, ut bene ibi carminetur sanguis. Dexter autem ille venæ portæ ramus inferior, dextra radix bifida est, & dexter ejusdem ramus totum per mesenterium distribuitur, maxime autem cruorem recipit ex intestino jejunum & ileo, sinister autem ex eodem mesenterio & iisdem intestinis recipit sanguinem, & frequentes dextri sinistrique rami anastomoses admittunt, post eam conjunctionem oriuntur ex his venis hæmorrhoidales internæ, quæ natæ juxta finem coli sub intestino recto, cujus exitum circumdant, ad anum excurrunt usque; nullas vero hoc venæ portæ systema valvulas habet, eoque maxime se distinguit a venis omnibus.

Venæ Cavae truncus radices suas maxime spargit per convexam hepatis partem, eæque radices ita permixtæ sunt, & unitæ venæ portarum extremis, ut facile cruor ex uno systemate

mate fluat in alterum, coherens enim utriusque fines & ad extrema, & in medio, sed omnes denique Cavæ Venæ radices in suprema hepatis parte in unum confluunt truncum, qui & sursum, & deorsum totum permeat corpus. *Ascendens*, vel *inferior truncus* penetrat per diaphragma, cui ad utrumque latus ramulos impertitur, ejus per substantiam repentes, & ad pericardium usque procurentes, cui minimos quandoque ramulos dant, ad latus fere dextrum, ibi truncus ipse accedit ad cor, cui *venam* dat *coronariam*, quæ superficiem ejus coronæ instar ambit, multis in ipsam carnem immisissis ramis, tandem foramine magno truncus hiat in *ventriculorum dextrum*, ibique in embryonibus quidem, ergastulo adhuc inclusis materno, commercium habet cum arteria *pulmonali*, e sinistro cordis ventriculo prodeunte, interventu magni satis *foraminis ovalis*, quod in adultis clauditur & coalescit, postquam pulmo suo fungi rite coepit officio, ea enim affert cruorem, qui cum sanguine arteriæ bronchialis embryoni quoque affluerat pro nutriendis pulmonibus, utcumque paucus, allatus per venam cavam ex umbilicali funiculo.

Dum vero truncus hic ascendit ulterius, occurrit *descendenti*, vel *superiori Venæ Cavæ trunco*, qui haud longe a connubio cum illa inferiore, aut ascendente cava ramum amplum emittit, qui est *Vena sine pari*, vel *azyga*, ea deorsum excurrit ad latus spinæ dorso dextrum, & utrinque multos ramos emittit, sursum, deorsum, a quibus etiam ad intervalla costarum, *venarum intercostalium* nomine furculi educuntur, quorum etiam aliqui saepe superne ramulis mammariarum nubunt, inferne autem extremus ramus sinister venæ cavæ trunco prope venam emulgentem, imo ipsi emulgenti saepe implantatur, uti dexter inferior ramus cum prima lumbari anastomosin subit. Supra venam hanc azygam oritur *Costalis*, quæ prope superiores costas in quatuor se ramos findit, ubi hæc deest, locum ejus, vicisque supplet hæc azyga. Verum ille cavæ superioris, vel descendens truncus, ubi pectus deserit, & collum assequitur, imo jam sub ipsis claviculis in duas magnas divaricatur *subclavias venas*, a quibus deorsum emigrare videntur primo: *vena mammaria*, quæ suis ramis prospicit musculis pectoralibus, ipsisque mammis, hæc sub sternum descendit in superficie postica rectorum abdominis musculorum, ubi supra umbilicum ipsi obviam eunt *epigastrica venæ*, anastomosin cum ea subeuntes; deinde venula, quæ per pericardium & mediastinum, thymumque repit, & se venulis diaphragmaticis, aut phrenicis pariter eo tendentibus unit, tertio, ramulus *venosus cervicalis*, distributus ad musculos vicinos, imo etiam, dum lateralia permeat

vertebrarum foramina, ipsam ad medullam spinalem, quarto *vena muscularis inferior*, quæ musculis prospicit inferioribus colli & superioribus pectoris; sursum vero ab his subclaviis ascendere videntur: *vena muscularis superior*, quæ cervicis musculis, ipsique cuti prospicit, quinto, *vena jugularis externa*, & *interna*, valvulis instructæ omnes, ne redire sanguis ullibi possit. Externa jugularium harum minor est, multos ad musculos ramos emittens, sed ubi ad maxillæ inferioris articulum pervenit, ramum insignem dat faciei, a quo prope aurem in profunda serpit ramus aliquis, reliqui vero rami ad laryngem & linguam excurrunt; *interna* major *jugularis*, multis sparsis ramis ad latus trachæe itinere recto ascendit in cerebrum, & alio quidem ramo per foramina penetrat, per quæ sextum nervorum par elabatur, alio per foramina tertii, quartique paris, maxima vero trunci pars excipit cruorem e *sinibus* illis duræ matris cerebri *lateralibus*, ubi secundus & tertius confluunt & quartum in profundo quasi occultant, subtus cerebrum inter & cerebellum, exonerat autem se in laterales hos sinus *longitudinalis* ab anticis veniens, respondensque parallelus futuræ sagittali cranii. Id autem prorsus est mirabile, quod, quemadmodum aliis ubique per totum corpus venæ arterias comitantur, hic in cerebro prorsus decurrant separatæ singulæ, seque invicem prorsus non contingant, ita quidem, ut venæ deorsum spectent, arteriæ vero sursum. Oriuntur autem ab illis quatuor majoribus sinibus innumera cerebri venæ; declinant illi sinus haud parum ab indole venarum, forma triangulares, & singulari artificio matri duræ multa cum firmitate intexti, nec enim poterant locari commode, digerique in molli cerebri pulpa tot cerebri venæ, quot opus habebat pro reductione sanguinis a nutritione superflui, & secretionem.

Redeamus autem ad ipsas *subclavias venas*; quamprimum superaverunt pectus, & ex eo evaserunt, ad latus reflexæ vocantur: *Axillares venæ*, in duos fissæ ramos, *superiorem*, qui ad externum brachii latus decurrit, & *inferiorem*; qui ad latus internum descendit per brachium; uterque ab eadem prodit origine, reliquisque omnibus brachii venis, diametro, situ & numero in subjectis variis inæqualibus originem dat; *inferior internus axillaris venæ ramus* mox ramum dat musculis pectoris anterioribus, alterum vero posticis musculis, qui sunt ad latus, & mira ratione venæ pectorales uniunt se ramis azygæ, tum se findit inter musculos brachii, & quidem in *profundum* & *cutaneum* ramum, ille *profundus ramus* decurrit cum axillari arteria, quartoque brachii nervo super cubitum intus, ubi divisus juxta carpum & radium

sub armillari carpi ligamento ad intima manus usque proripit; illa vero *cutanea vena*, quæ per cutem dispergitur, altero quidem suo furculo excurrit juxta internum cubiti tuberculum, *Basilicæ* nomine, quæ in dextro quidem latere *vena hepatica*, in sinistro *splenica* vocatur ad auricularem usque digitum, ibique se miscet ejus finis cum extremitatibus *cephalicarum*, altero vero ramo cutaneo unit se furculo superioris externi rami, & cum eo efficit in flexura cubiti *venam communem*, vel *medianam*. *Superior externus* axillaris *venæ ramus* sub cute, cui haud paucos impertitur furculos, dividitur prope tuberculum cubiti externum, ibique superior, major ramus efficit *cephalicam*, quæ in medio brachii sub cubiti flexura oblique carpum versus excurrit, & in manu extrema in multos abit furculos, quorum maximus per dorsum manus ad auricularem digitum excurrere audit *salvattella*; sed alter minor ramus, dum se conjungit cum ramo hepaticæ, constituit *medianam*, quæ supra radium descendit, fuosque fines miscet extremitatibus cephalicæ in extrema manu, vocaturque furculus pollicem versus excurrere, *vena ocularis*, vel *cephalica manus*, hæque *venæ* sunt, cruorem omnem ab extremitate superiore reducentes.

Quemadmodum autem *Venæ Cavæ* ascendens truncus multos in ramos diffunditur, ita qui post curvaturam descendit etiam, anatomice loquendo, physiologice, ascendens, non pauciores fere ramos habet, qui partibus corporis inferioribus prospiciunt. Dimittit enim ante ad sacrum os, quam cum aorta, vel arteria magna pervenit, quinque notabilium *venarum paria*; primo quidem *venas adiposas*, quæ omnem adiposam renum tunicam perreptant, & quarum dextra sæpe ab emulgente vena oritur, deinde ipsas *emulgentes*, aut *renales venas*, quæ veniunt e substantia renum, harum autem ortus est inæqualis, dextra ut plurimum sinistra loco prodit altiore, utraque valvulas habet, ne remeare cruor possit, tertio *spermaticas venas*, quarum dextra medio e trunco, sinistra vero ex emulgente oritur, descendunt hæ oblique ad scrotum & testiculos, vel potius ex his ascendunt; quarto *lumbares*, quandoque duplices, vel triplices ad vertebrae lumbares, in quas diffundunt se, uti & abdominis musculis prospiciunt, & quoniam ab his ad latera spinalis medullæ ramuli ad cerebrum usque ascendere videntur, commercium habentes cum illis vertebralibus, quæ per foramina colli vertebrarum descendunt, & ideo quibusdam cervicalium nomine veniunt, crediderunt veteres, materiam feminis, utpote liquoris nobilissimi & subtilissimi per has venas defluere inde, quinto. *venas musculares*, quæ ramos suos spargunt ad musculos eosdem, quibus etiam

lumbares prospiciunt, imo & quandoque hæ musculares oriuntur e divisis lumbarium ramis. Jam postquam has emisit *Cavæ venas*, superat, scanditque super aortam sibi subiacentem, & ad quartam lumborum vertebra intra ipsum adhuc abdomen in duos finditur principales ramos, qui sunt: *Iliacæ venæ*, harum utraque dimittit: *sacras venas*, quæ anterioribus e foraminibus sacri ossis prodeunt, & ex ipso hoc osse cruorem reducant; deinde *pubendas*, quæ cruorem e scroto, vel pudendis, & vicinis partibus carnosus reducant, tertio: *epigastricas*, quæ musculis abdominis, præsertim rectis prospiciunt, atque ad eorum finem mammariis nubunt, & quarto: *bypogastricas*, magnas, quandoque bifidas, ad uterum, vesicam urinariam, nates, genitalia, musculos vicinos, ipsa etiam intestina, maxime rectum excurrentes, infinitisque ramulis has permeantes partes, ipsas etiam dimittentes *hemorrhoidales venas externas*, per quas quandoque Natura liberat se ab infarctu viscerum abdominalium, vel certe systematis *Venæ Portæ*, quod cum hoc anastomoses subit multas. His autem emissis ramis breve iter emetiuntur *iliacæ absque ramis*, deserunt abdomen, atque pedem petunt, (loquimur enim hic anatomice) mox autem sub illo Poupartii ligamento dividuntur in *externas*, & *internas*, & ubi ad femur pervenere, *femorales venæ*, post *crurales* audiunt, quarum interior partim per femur distribuitur, partim cum externo ramo per omnem pedis longitudinem excurrit, & simul sex magnas & notabiles edit venas, earum prima, ramus videlicet internus, qui juxta malleolum pedis internum decurrit, nomine *Saphenæ*, quam sibi mulieres quasi solis vindicant, vena rosæ vulgo, orta e regione glandularum inguinalium, deorsumque in profundis ad tibiæ cutem excurrere, cui quatuor impertitur furculos, & inde ad malleolum internum, ubi & a Chirurgis frequenter secatur, tendens, deinde autem in dorsum metatarsi proripens, altera est *minor externa*, cui alias vulgus ab epilepsia nomen dat, e directo priori opposita cuti femoris, eique subjacentibus musculis prospiciens, paulo infra hanc *muscularis bifida*, quæ furculo minore musculis tibiæ, majore musculis, cutique femoris prospicit, quarto *poplitea*, extus circa postica femoris repens, e juncto ramo femoralium utroque orta, & ad postica cuti suræ prospiciens, usque ad calcem, externumque malleolum; unde *calcaria vena* ipsi accedit, excurrere, quinta est: *vena suralis*, maxima tibiæ, quæ superne quidem multas flexiones & miras implicationes experitur, *venasque gangrænosas* efficit, permeat divifati- biæ cutem, & subjacentes musculos, & juxta malleolum flectit se per latus pedis internum, properat versus hallucem, ibique *Cephalicam* efficit,

efficit, sexta denique *Major* est *externa* a convulsionibus nomen habens, permeat maximam partem surae musculos, descendit vero etiam juxta malleolum externum digitos versus, & singulis duos dat furculos, ramulus etiam inde quasi ascendit, qui tibiā inter fibulamque definit, prope minimum digitum venam efficit, cui pariter ab epilepsia nomen vulgus dedit.

Ergo sub cute capitis & colli duae magnae venae in subclaviam suam infundunt sanguinem, venae jugulares, deinde axillares, sanguinem e brachiis, partim & pectore, dorsoque revehentes, abdominis & inguinum cuti prospicit e vena cava ipsa *epigastrica* externa, & alius ramus, qui magis ascendit, & cum axillari descendente se conjungit, cutem autem posticae trunci partis, vel infimi dorsi perreptant furculi venarum lumbarum & muscularium, denique cutem pedis percurrunt ramuli venarum femoralium descendentium; & harum quidem venarum haud paucae operatione illa chirurgica, quam Phlebotomiam, aut venæsectionem vocant, aperiuntur, ut detrahatur sanguis, vel ad minuendam copiam, vel infringendum certum ejus impetum, id quod magnum saepe sanitatis in subsidium fieri solet. Licet autem venae hae ubique in cute appareant, digitisque tangantur, necesse tamen est pro administranda Venæsectione, ut ligaturis, pressionibus, frictionibus, macerationibus per aquam calidam in tumorem conspicuum magis eleventur. Solent autem pertundi ut plurimum primo *vena frontalis*, vena in cavea pone aurem, vena supra eminentiam ossis jugalis versus angulum oculi minorem, vena nasi apicis, magnae venae sub lingua, *raninae* dictae, venae menti & labiorum, secundo magnae *venae jugulares*, tertio in brachio, ejusque flexura, *cephalica*, *basilica*, *mediana*, quarto in manu ad pollicem, *ocularis* vel *cephalica manus*, ad minimum digitum: *salvatella*, quinto ad latus tibiae utrumque *gangraenosa interna & externa*, denique sexto in pede, ad latus internum *Saphæna*, ad malleolum externum *vena tenfiva*, & ad hallucem *cephalica*, prope minimum autem digitum illa, quae ab epilepsia nomen habet. Scarificationes cruentae, quibus plures venae simul pertunduntur, sed minores tantum, admodum superficiali, cutaneae, variis fiunt in locis, in dorso, scapulis, summis humeris, flexura cubiti, dorso manus, genibus, furis, tarso, pedis dorso. Patet vero etiam ex hac Phlebologia, vel venarum historia, quod, quantum ad Venæsectiones attinet, non tanti aestimanda sit electio venarum, neque tantum intersit differentiae, sive brachii, sive pedis venam aperias, ratione ipsius effectus, quemadmodum falso sibi persuadebant Veteres, multo minus, an hac brachii, pedisve vena secetur, aperitur autem plenissima,

quae maxime turget, proptereaque commodissime omnium secari potest; id autem observatu jucundum, scituque Medico utile non minus ac necessarium est, quod Natura intus in venis multis in locis, ut obicem refluxuro cruori poneret, pelliculas iis similes, quae in corde reperiuntur, ex omni venarum ambitu enasci jussit, quae ultra dimidiam diametri aut luminis venarum partem quasi claudunt contra relapsurum cruorem, & verbi causa in brachio ad Venæsectionem ligatura preparato monticulos, vel nodulos elewant, sunt hae ipsae celebres *venarum valvulae*, praeterea vero Natura multas admisit conjunctiones, inosculationes, anastomoses venarum tam inter se mutuas, quam etiam cum arteriis, & vasis lymphaticis, arterias tamen Natura in tutum condidit locum, & venis a potiori subjecit, excepta regione sacri ossis, utpote paucis munita carnibus, quare hujus duritiem effugisse quasi videntur, (sunt enim arteriarum functiones multo praestantiores officiis venarum,) exempla harum anastomosisum frequentia occurrunt per faciem, per brachium teste mediana vena, per musculos abdominis rectos, imo & quandoque superiores junguntur inferioribus, uti videmus in capite atque pectore, interdum interiores nubunt exterioribus, & vice versa, quod apparet in mammariis, atque sic porro.

Jam vero ad *Arterias*, sunt hae partes uniformes, albæ, cylindricæ, aut conoideæ, oblongæ, cavæ, paucum a potiori post mortem sanguinem continentes, pulsantes in vivis, robustæ, compositæque tribus ad minimum robustis e *membranis*, earum extima densa, stipata *cellulosa* tela est, sub ea *muscularis*, densa satis haeret, sequitur hanc tenax, alba, *tendinea*, *nervea* etiam aliis dicta, quae intus polita prorsus est, & lubrica; ope autem illius muscularis arteriae se movent, contrahunt, alternis vicibus elewantur, subsident, *pulsant*, sicque sanguinem nobiliorem a corde, cui sunt implantatae, receptum, propellunt, suaeque magis perficiunt & elaborant efficacia, tandem vero per extrema sua dimitunt, ut partes animet omnes, & nutriat etiam minimas; ergo a venis non modo ratione structurae differunt, sed & maxime ratione motus & functionis. Miro autem has artificio Natura occultavit arterias, ut nullibi sub cute tangantur facile, nisi ad tempora, carpos, & prope malleolum externum ad minimum pedis digitum, omnes eduxit e corde, tanquam primario vitae fonte; Praecipuus arteriarum harum truncus e dextro prodit cordis ventriculo, estque *arteria pulmonalis*, quam Veteres *Venam arteriosam* vocaverunt, quoniam proxime receptum e vena cava & infusum cordi venosum cruorem ad pulmones ducit, per eos enim infinitis distribui-

tur ramis, per quos omnes agi sanguis ille debet, ante autem homo quam in lucem editur, sanguinis aliquid, prius ipsos quam salutet pulmones, decedit per illum sic dictum *canalem arteriosum* pulmonalem arteriam, aortamque modo descensuram intercedentem, & in utramque patulum, in fœtu pervium, in adultis autem clausum, collapsum, coalitum, ne scilicet in embryone, qui suos nondum respirando extendere pulmones potest, sanguis ille omnis e funiculo umbilicali per cavam influens cordi pulmones obruat semel atque simul. Alter præcipuus arteriarum truncus est: *Arteria magna*, vel *Aorta* e sinistro cordis ventriculoeducta; prouti ergo hepar colligit radices omnes & truncos venæ portæ, cavæque, ita cor principium est arteriæ pulmonalis, & aortæ; hæc arteria magna, proxime ac egressa est corde, prosequitur venas, & venosum systema (paucioribus quidem ramis,) per totum comitatur corpus, emittit autem proxime ad cor *coronariam arteriam*, quandoque duplicem, cum ramulis multis per superficiem cordis propendentibus, mox autem divaricatur in duos magnos truncos; quorum alter brevior sursum ascendit, alter major, longior titulo *aortæ descendens* per truncum descendit. Ubi vero *ascendens* ille *aortæ truncus* arcum format, ea portione fere horizontali, quam *Loweri truncum innominatum* appellant, tres notabiles minores arteriarum truncos emittit, *arterias* duas *subclavias*, & *carotidem sinistram* inter priores mediam, illarum subclaviarum utraque utrinque reddit *vertebralem*, quæ intra foramina transversis insculpta vertebrarum apophyfibis ascendit ad cerebrum, reflectitque spinalem, ante autem, quam cranii ollam subit, miras ambages patitur, & intra eam jungitur utraque carotidibus in unam, communem arteriam, quæ *cervicalis* audit, ita properat ad glandulam cerebri pituitariam, ubi multos in ramos dividitur per meninges cerebri, ejusque ipsam substantiam distributos, ita, ut etiam in ventriculis cerebri furculis suis minimis *arteriosæ choroidei plexus* partis aliquid efficiat; verum etiam deorsum quasi ex iisdem subclaviis oriuntur *costales*, vel *intercostales superiores*, quæ tribus, vel quatuor superioribus costis prospiciunt, & ad spinalem excurrunt medullam, sursum vero ab iis ascendunt præter vertebrales, nominatas, *arteriæ mammaræ*, quæ sub sterno excurrunt rectos versus abdominis musculos, atque obviis ibi arteriis epigastricis conjunguntur, tertio prodit e subclaviis his *muscularis*, quæ posticis colli, brachiique musculis prospicit, quarto tandem e subclavia dextra oritur *carotis dextra*, quæ ad similitudinem sinistrae per latus laryngis assurgens, magna valde, postea comitatur venam jugularem, perreptatque profundissima faciei & oris, omnibus-

que partibus capitis externis ramos impertitur *carotidis externæ* nomine, quod mutat in titulum *carotidis internæ*, ubi cranium per singulare ossis petrosi foramen equinam prope sellam subit, tum distribuitur per meninges & substantiam cerebri, concurrat etiam ad *circulum cerebri Riddleianum*, arteriam cervicalem, & portionem choroidei plexus arteriosam. Ubi vero ipse subclaviarum truncus pectoris cavo superato prorsus ad latus reflectitur, excurrit per brachium, *arteriæ axillaris* nomine, quæ deorsum emittit ramum ad musculum pectoralem anticum, alium ad posticum, tertium, *internam scapularem arteriam*, quæ musculis ossi scapulæ subiectis prospicit, sursum vero emittit *brachialem arteriam*, quæ furculis ad musculos humeri, scapulæque projectis ad flexuram cubiti uno plerumque trunco descendit, e quo hic & ibi brachii musculi ramos accipiunt, sub cubito autem finditur in duos palmarios ramos, quorum alter ad latus internum brachii *radialis*, aut *radicæ arteriæ* nomine, in qua prope carpum explorari pulsus solet, alter *arteria cubitæa* dictus ad latus externum; profundiusque situs descendit, uterque hoc in itinere in profunda notabiles emittit ramos duos, quorum infimus profundissimus ipsi periosteo prospicit, (magna horum est ratio habenda in vulneribus cæsim, punctimve inflictis,) uterque ad profunda ipsius volæ penetrat, ramulos ad singulos digitos emittit, plurimisque furculis in vola manus quasi terminatur, in specie autem radialis. *Descendens Aortæ truncus* decurrit juxta spinam dorso, elapsus sub diaphragmate ad vertebrales usque lumborum, ad latus paululum reclinatus sinistram, maxime ad partem infimam; ab hoc trunco rami oriuntur, qui juxta ramos venæ portæ, Cavæque decurrunt, juxta ipsam Venam Cavam emergunt ex hoc trunco, *arteriæ intercostales*, quæ ad intervalla octo inferiorum costarum, proximisque musculos excurrunt; secundo ramulus, qui ad diaphragma & pericardium emigrat, tertio: *emulgentes, renales arteriæ*, quæ per omnem renum substantiam distribuuntur, quarto: *arteriæ spermaticæ*, quæ complicatæ spermaticis venis, ex abdomine prodeuntes comites accipiunt peritonæi processus, quibuscum ad scrotum, testiculosque descendunt; quinto: denique *lumbares arteriæ* plures, quæ ad musculos lumbis affidentes tendunt, quin etiam per foramina vertebrarum ad spinæ medullam penetrant, quin & quandoque ad latera spinalium, quas vertebrales reflectunt, ramis nubunt, sicque ipso cum cerebro commercium habent, & has quidem quinque arterias utrumque latus a potiori æquales habet. Prope portæ venam, ejusque ramos oriuntur ex aortæ trunco: *arteria illa magna ventralis*, vel *celiaca*, quæ nullam parem habet, secundo:

arteria duæ mesentericæ, superior, & inferior, cæliaca dextro quidem suo ramo minore sursum emittit primo *arteriam gastricam dextram* ad orificium ventriculi dextrum excurrentem, deinde autem *duas arteriolas cysticas* ad vesiculam felleam; deorsum autem ex eadem *cæliaca* prorepunt: *arteria omentalis*, vel *epiploica dextra*, quæ ad infimam omenti partem, & colon etiam intestinum descendit; secundo *arteria duodenalis* ad intestinum duodenum; tertio *arteria dextra gastro-epiploica* ad fundum dextri ventriculi lateris. Ramus *arteriæ hujus cæliacæ sinister, arteria est splenica, lienalis*, quæ per pancreas ad lienem excurrit, quem antequam affsecuta est, sursum dimittit magnam *arteriam gastricam sinistram* ad ventriculum, cujus ramulus orificium sinistrum coronæ instar ambit, & *gastricam sinistram* minorem ad ductum cholodochum excurrentem, deorsum autem eadem splenicæ emittit *arteriam epiploicam posticam* bifidam, ad colum & omentum evagantem, & *omentalem arteriam sinistram* per solum distributam epiploon, reliqua pars lienis tum impenditur soli, & per eum infinitis distribuitur ramis, sed præterea integer splenicæ truncus dimittit etiam *arteriam gastro-epiploicam sinistram*, quæ ventriculo præcipue inservit, & *arteriam splenicogastricam, brevem*, quæ supra sinistrum latus ventriculo implantatur.

Binæ autem *arteriæ mesentericæ, vel mesentericæ* innumeris per abdomen & intestina ramis evagantur, & *superior* quidem *mesenterica* in specie prospicit mesenterio, intestinis tenuibus omnibus, colique principio, *inferior* portioni coli reliquæ servit, & intestino recto, juxta quod ejus ramulus cum hæmorrhoidalibus usque ad anum prorepat nomine *hæmorrhoidalis internæ*. Ut vero redeamus ad ipsum *Aortæ descendentem truncum*, postquam is omnem trunci longitudinem ad initium usque sacri ossis emensus est, ibi superat & scandit super Venam cavam, & in duos magnos divaricatur ramos, novos arteriarum truncos minores, *arterias* vocant *iliacas*, quæ sub ipso descensu per sacrum os *arterias* emittunt *sacras*, foramina ossis ipsa subeuntes. Ramorum horum, seu novorum truncorum uterque dividitur denuo in *externum & internum*, hic emittit primo *muscularem arteriam*, prorepentem ad musculos,

qui superficiei assident internæ ossis ilei, coxæque, deinde ad intima *hypogastricam arteriam*, quæ partibus pelvi contentis, utero in feminis, vesicæ urinariæ, intestino recto, reliquisque prospicit; *ramus autem externus* originem dat *arteriis pudendis*, quæ in viris thalamos cavernosorum, seu spongiosorum penis corporum petunt, & his pro ejus erectione sanguinem infundunt arteriosum ab oestro spumantem venereo; secundo emittit idem ramus *externus arterias epigastricas*, quæ ad musculos abdominis, maxime rectos, ascendunt, ubi circa umbilici regionem mammariæ arteriæ obviam ipsis veniunt, & anastomosin cum iisdem subeunt; tertio: *arterias umbilicales*, ad umbilicum excurrentes, per quos, in fœtu pervias, fluit sanguis, in adulto autem nihil transit, postquam enim cicatrice umbilicus occalluit, sensim & sensim occluduntur in totum, videnturque ligamenta esse vesicæ urinariæ. Dum vero idem ramus vel truncus externus, major, magis & magis descendit per femur, nomine *arteriæ cruralis* cum suis ramis comites accipit venas crurales, & cum his per omnem distribuitur pedem, emittit autem hoc in itinere suo primo: *arteriam femoris muscularem*, quæ ramo suo externo anticos femoris musculos, interno musculos ejusdem internos permeat, secundo: *arteriam popliteam*, quæ cruris musculis prospicit, tertio: *furalem arteriam*, quæ ad genu furarumque cutem suos spargit ramos, quarto: *Tibialem arteriam*, hæc ramo suo majore decurrit ad exteriora juxta fibulam deorsum, sed interno musculis tibiæ accumbentibus prospicit, reliquus ejus truncus excurrit per omnem extremum pedem, ramulosque spargit in itinere multos partim ad musculos tibiæ circumjacentes, partim ad tarsum, sed maximus ramus juxta malleolum internum prorepat in plantam pedis, nomine *arteriæ plantaris*, quæ mox in multos finditur ramos, a quibus ad singulos pedum digitos prorepunt arteriosi furculi.

Agendum nunc esset, dicendumque de *Nervis*, quoniam vero hi prodeunt e medulla cerebri & cerebelli, nec non medulla spinali, & per foramina calvariae, atque spinæ dorsi vertebrarum elabi debent, itaque præmittemus historiam ossium, huicque subnectemus *Neurologiam*, sive tractationem de *Nervis*.

CAPUT IV.

De partibus uniformibus, quæ totum corpus, omnesque partes ejus mobiles reddunt, & fulciunt.

Ossa, quorum Syntaxis a capite ad calcem usque unum quasi continuum corpus aridum refert, suffulciunt corpus, & firmant, ut columnam unam quasi, erectam representare possit, sunt vero partes, exceptis dentibus, durissimæ, siccissimæ, frigidissimæ, uniformes, maxime quidem e terrestribus atomis per virtutem conflata plasticam, partim epiphysibus ornata, partim apophysibus, continuisque prorsus eminentiis, aptæ, quæ ope suarum extremitatum, singulariter exasciatarum, exacte sibi mutuo conjungantur, mobilibus tamen juncturis, aut laxius cohæreant, prout necesse fuit, aut etiam firmissima coagmentatione, motum recusante omnem, sibi met invicem uniantur. Ita quandoque per sola ligamenta coherent, quam unionem proprie *syndesmosin*, alii *syntenosin*, aut etiam *synneurosin* vocant, interdum per simplices neuntur membranas, quem unionis modum *synsymenism* appellant, sæpe coherent per carnes, exemplo scapularum, dicunt: *Syssarcosin*, modo etiam portiuncula quasi ossis majori saltem insidet ossi cartilagine intercedente, vocant portionem talem: *epiphysin*, *appendicem*, hæ autem epiphyses quandoque, ossescente omnino interjecta cartilagine prorsus continuæ apparenter fiunt, cõstione autem secedunt ab osse prominentes hæ in extremis præcipue partes, vocant: *apophyses*, quo alias nomine veniunt omnes ossium notabiles eminentiæ, monticuli, modo ferratim coadaptantur, cum *sympophys*, aut *concretionem* ut denticuli marginis unius ossis immergantur intervallis denticulorum alterius ossis, & vice versa, exemplo futurarum cranii, modo leviter quasi adglutinantur tantum sibi met invicem, & unionis vestigium per lineam exprimunt, quæ *harmonia*, vel *sutura harmonialis* dicitur, frequentissime autem integra ossa suis extremitatibus connectuntur sic, ut moveri ad se invicem possint, connexio hæc Græcis: *Arthroos*, Latinis *articulatio*, *junctura* dicitur, & si manifesta hæc sit cum exercitio notabilis motus, *Diartrosis* audit, si obscurior, *Synartrosis*, ubi profundus est articulus, *Enartrosis* nomen habet, exemplo juncturæ femoris ossis cum ischii acetabulo, si contra levis, & superficialius fit contactus mutuus, *Artrodia* dicitur, uterque tamen cohæsionis modus magnam admittit applicati ossis flexionem & extensionem, si ossa sibi mutuo sic adaptentur, ut multis acutis monticulis re-

spondentibus profundis sinibus alterius applicantur sibi mutuo & exactissime apponantur, vocatur: *ginglymus*, qui præsertim in vertebrais occurrit, cum eo multum convenit *ambiarthrosis*, ubi eadem quidem ratione, sed paucioribus discretis superficiebus applicantur sibi met invicem, exemplo articulationis radii cum ulna, quando *ginglymus* admittit rotationem unius ossis super altero, vocant: *Trochoidem ginglymum*, exemplo articulationis primæ colli vertebræ cum secunda; quandoque plures articulationum modos Natura combinat, quod ubi fit, nomina etiam articulationum componunt Anatomici, expressuri omnem earum rationem.

Os capitis, vel *Calvaria*, sive *Cranium*, fornix fere subrotundus octo habet ossa, crassitie inæqualia, quæ variis in locis disjungi possunt, & concava sunt subtus, per *suturas*, quas efficiunt extremi concurrentium & occurrentium sibi met invicem ossium margines denticulati ad modum serræ, conglutinata, neque tamen ab his inæqualem, sed politam superficiem exhibentia, utcunque per has distincta suturas. Est autem eorum primum *os frontis*, quasi segmentum sphaeræ, quod occupat cranii partem anticam, vel facili supremam, quandoque leniter fissum adhuc, ubi *sutura sagittalis*, quemadmodum in capitibus cruciatis proprie sic dictis ad nasum usque descendit & continuatur; alias autem distinguit se a parte quidem inferiore per suturas ipsum inter & os sphaenoides, ethmoideum, & maxillare intercedentes, superne autem a binis *ossibus verticis*, vel *parietalibus*, quæ secundum & tertium cranii os constituunt, in medio quidem per suturam sagittalem divisum, a lateribus autem anticis per *suturam coronalem*, quam admoti parietalium antici margines arcuati ad posticum frontis ossis efficiunt, ab osse occipitis separantur hæc per *suturam lambdoideam ossa bregmatis, verticis, syncipitis, parietalia* in parte scilicet postica, & sunt quidem ea pene quadrangula, terminata dein ad infima laterum ad *spurias* illas ossium squamosorum *suturas*; solent autem hæc ossa verticis in ipso vertice vel proprie loquendo, ubi *sutura sagittalis* definit ad marginem ossis frontis medium, area fatis lata, intercedente robusta tantum polita membrana cohære in recens natis infantibus cum osse frontis, ut facile ibi molle premi cerebrum, tangensque digitus distinguere pulsantes subtus arterias possit, quare locus ille tum vocatur:

Folium,

Folium, pulsans os, fontanella, fonticulus, qui autem denique prorsus occallefcit, & osseam induit durtiem. Quartum cranii os est posticum, *os occipitis*, duplex superne, quadrangulo rhomboidi simile, *lambdoidea* circumscriptum *futura*, habet hoc quatuor *fossas*, duas *apophyses condyloideas*, & quinque *foramina*, quorum per maximum medulla nervorum, quæ spinalis est, ex oblongata cerebri nata elabatur in specum vertebrarum spinæ dorsi demissa, reliqua transmittunt vasa necessaria, sanguinea, & alia. Quintum & sextum cranii os constituunt *ossa temporum*, vel *petrosa*, utraque ad latus capitis supra & ad aurem sita, dimittunt hæc *apophysin Zygomaticam*, concurrentem ad jugum, aliam leniter acutam, tendentem ad os ethmoides, sive cribrosum versus nasum; imo maxime notabilis est *processus mammillaris*, in quem inferiora versus abit pars mammillaris totius ossis, *squamosæ* superioris parti continuata posteriori, basi latior is est, & ab ea deorsum versus simul, & modice in priora procedens, gracilescensque, cavernosus intus auditus tympanum augeat, tertia dein apophysis *Hyliformis* audit, excipiens & firmans ligamenta vel ossicula ossis hyoidis, ea gracilis, procera, solida emigrat ab osse petroso, non longule a processu mammillari, priora versus demissa, quarto denique longa est, asperrima extus, & prærupta protuberantia, vel *apophysis petrosa*, rectius pars temporum ossis petrosa dicenda, intrinsecus a fundo calvariae intra cavum ejus, altius inter ossa, occipitis, squamosum, & cuneiforme assurgens, acuta longitudine, insigniter crassa, oblonga, durissima, in priora & interiora oblique procedens, & interferens se inter occipitis os, & squamosum, & cuneiforme, iisdemque leviter connexa, mirifice aptata recipiendis præcipuis ossibus auditus instrumentis, ossiculis auditus quatuor, tympano, cochleæ, labyrintho; Septimum cranii os efficit *os cuneiforme*, *sphænoideum*, *basilare*, *polymorphum* aut *multiforme* dictum, quod notabiles duas apophyses extus habet, quæ alas vespertilionum referunt, unde *processus alares*, vel *pterygoidei* audiunt, reliquæ autem quatuor *apophyses glenoidæ*, internæ in basi cranii formant *Sellam equinam*, habet etiam hoc os duos *sinus*, quos *sphænoideos* vocant, in iis mucus congeritur, & fecernitur, qui patens satis magnum ellipticum per foramen in nares excernitur; Octavum cranii os est *cribrosum*, *ethmoides*, *cribriforme*, quoniam foraminibus pertusum est multis, instar spongiæ, cribri, aut pyxidis arenariæ, dividitur autem in medio per acutum assurgentem, triangularem fere processum, qui *crista galli* est, interjectum est binis parvis laminis, quibus constituitur, medio laminarum ossis frontis asperarum, quæ sunt intus in basi cranii, sub-

tus ab eo pendent in nares *ossa spongiosa*, sive *turbinata*, quæ narium omne fere cavum expleant. Hæc octo cranii ossa ollam efficiunt osseam fere globosam, maximæ amplissimæque cavitatis, quæ summo *vertebrarum dorsi spinæ* insidet, quarum *triginta* numerare solent, sed figuræ diversæ, omnes autem suas habent apophyses, & sua foramina, & inter apophyses quidem priores, anticæ maximæ sunt, e foraminibus media sunt amplissima, singulas autem vertebrae, vel potius earum corpora cartilago intercedit, vel massa potius cartilaginis similis, *chondroidea*, tenax, filamentosa, singulæ singulis alligantur per ligamenta, fasciasque tenaces, extremo autem fini, quem efficit *sacrum os*, ad infima tenue, cedens quodammodo *coccygis os* adhæret, quod tria vel quatuor componunt ossicula. Intra ollam vero cranii, specumque vertebrarum e mediis illis foraminibus natum conclusa est *medulla*, quæ *nervis* originem dat, & cranium quidem, sive calvaria condit, munisque *cerebrum* & *cerebellum* galeæ instar, a parte autem infima & postica ex hoc utroque *medulla* oritur *oblongata*, ejusdem cum cerebro substantiæ, sed paulo solidior, nucleo in medio, pia matre diviso, utrinque cavo manente. Continuata hæc oblongata medulla ubi descendit intra vertebrarum specum, *spinalis medullæ* nomen induit, quam adeoque cœrent & includunt vertebrae dorsi, ab ea emigrant nervi omnes, qui ad corpus excurrunt sub capite, motibusque serviunt præcipue voluntariis, descendit autem columna hæc medullaris per continuum illum canalem, sive tubum, ampliorem columnæ diametro, quem respondentia sibi ex assè singularum vertebrarum foramina efficiunt media. Nervi autem, licet cavitates non habeant sensibusque demonstrabiles externis, haud tamen immerito supponuntur esse vascula cylindrica, intus medullaria, extus vero membranacea, quoniam e matribus cerebri vaginas habent circumjectas, ad penetralia partium, quo prosequi usque licet, eos comitantia, ceterum partes sunt uniformes, destinatae potissimum projiciendo *liquido nerveo*, sive ducendis *spiritibus animalibus*, ut vocant, a cerebro, medulla oblongata, & spinali ad sensuum organa, & motus instrumenta, ita certe suspicari varia jubent hætenus experimenta; probe autem distinguendi sunt ab iis partibus, quibus vulgi fex nervorum, aut nervosarum partium imponit nomen, ut tendinibus musculorum, ligamentis ossium, membranarum vasorum, intestinorum, urinaria vesica, utero, quæ nervosæ partes appellari quandoque consueverunt.

Ab hac vero *medulla oblongata* oriuntur adhuc intra cranium *novem* vel *decem* nervorum *paria*, primum eorum constituunt *nervi olfactorii*,

qui per foramina ossis cribrosi elabuntur, nec proprie deferunt cranii ollam, tenui tantum unica obducti pellicula, moxque nares petentes, præcipue autem olfactus sensui serviunt, secundum par efficiunt *Nervi Optici*, densi satis & crassi, qui ab ortu quidem suo equinam ante sellam conjuncti sunt, medullamque communem habent, mox vero iterum disjunguntur, & per foramen ellipticum cranii intrant *orbitam oculi*, cujus medio fere puncto implantantur, & intra quem ejus *retinam* constituunt *tunicam*, par tertium efficiunt *oculos motorii nervi*, minores, verum paulo duriores sensorii, hi elapsi per *foramen cranii lacerum*, inæquale, orbitam ingrediuntur, & prope illam in sex dividuntur ramos, quorum alius in homine ad elevatorem palpebræ, alius ad oculi bulbi elevatorem, alius ad ejusdem depresso rem, alius ad adducentem, alius ad musculum obliquum inferiorem abit, alius denique ipsis impenditur oculi tunicis; quartum par tenuissimi *nervi pathetici* faciunt, qui per idem foramen lacerum orbitam subeunt, & solum dein musculum ad eunt trochlearem oculi; quintum par insignes admodum *Gustatorii nervi* constituunt, mox sub dura matre in tres satis adhuc magnos divisi ramos, quorum primus per foramen egreditur lacerum, alter per foramen cranii quartum, tertiusque per quintum, primus eorum ramorum *ophthalmicus* dicitur, ad varias oculi partes, musculosas & cutaneas, musculos frontis & faciei, & faciei tegumenta distributus, alter *maxillaris superior*, per omnes diffusus fere maxillæ superiores partes, ut labia, nasum, palatum, uvulam, gingivas, dentesque, reflectit etiam ramulum ad aurem, qui ramulo septimi paris nuptus nerveam *tympani chordam* efficit, imo & unus & alter præterea ex eo furculus intra cranium prodit, qui cum ramulo sexti paris quandoque ad nobilem illum *Intercoastalem Nervum* concurrunt, tertius nomen habet: rami *maxillaris inferioris*, quoniam præsertim partibus inferioris maxillæ, dentibus & maxime quoque linguae servit, unde ab hoc ramo totum par gustatorii nomen accepit, quamvis adhuc sub judice lis pendeat: num certo sensui gustus famuletur? Sextum par proxime ad quintum enatum, est utrinque *nervus abducens*, quoniam ejus portio magna solum ad musculum oculi abducentem excurrit, sed emittit etiam ramulum, qui sæpe solus, sæpe mixtus cum furculo rami secundi prioris paris *intercoastalis nervi* radicem constituit, sic enim ea delapsa per canalem internæ carotidis descendit juxta octavum nervorum par per collum, & juxta dorsi spinam per thoracem & abdomen usque ad pelvim, ubique ramulos ex ipsa colligens medulla spinali accedentes, varioque sic format intercoastalis hic plexus, di-

versa ganglia variis in locis, ramosque dat partibus fere omnibus in collo, thorace atque abdomine contentis, unde mirus nascitur partium plurimarum totius corporis & singularis externarum & internarum consensus. Par septimum est *Auditorium*, id truncis oritur duobus distinctis, quorum alter *portio dura*, & alter *mollis* dicitur, hæc petrosi ossis foramen ingressa, varia per foraminula intimam auri cameram, *Labyrinthum* adit, per omnes ejus recessus distribuitur, ibidemque primariam organi auditus partem efficit, dura vero portio, *Fallopian aquæductum* transiens reflectit haud raro ramulum unum, pluresve, in cranii caveam e facie petrosi processus anteriore, qui sub dura matre ad receptacula & alias partes excurrit, alius autem tenacioris hujus nerveæ portionis ramus cum ramulo rami secundi quinti paris intus ad *tympani chordam* concurrunt, & sic alia minores fibrillæ ad musculos, reliquasque tympani partes excurrunt, portio reliqua emigrat ad aurem externam, pericranium, ossis hyoidis musculos, labia, palpebras & parotides, imo & quandoque longus inde furculus descendit per brachium, & pedem; Octavum par maximum, juxta laterales duræ matris sinus cranio egreditur cum *spinali accessorio Willisii*, diciturque *Par Vagum*, hoc maximum est, omnium longissime diffusum & amplissime, totum enim fere pervadit corpus, & cranium quam primum deferit, ramulos emittit ad musculos colli, descendit autem dein cum carotidibus & jugularibus, communi tunica conclusis, ad latera tracheæ deorsum, per thoracem, intra quem oesophago adhæret, ad abdomen, prope claviculas autem in tres dirimitur ramos, quorum alter in dextro latere arteriam axillarem, in sinistro latere aortæ truncum multis divisis furculis ambit, qui furculi conjuncti fursum redeunt, & ita reflexi nervos constituunt *recurrentes*, fit hæc reflexio ad laryngem e supræ thoracis parte, suntque hi recurrentes nervi præcipui *nervi vocales*, ab iis autem furculi musculis laryngis, ossisque hyoidis implantantur, descendens, id est, alter magnus ramus, postquam in descensu ramos dedit laryngi, pharyngi, cordi, pulmonique; maxime ad ventriculum excurrit, ejusque sinistrum orificium, quod *cardiam* vocant, coronæ instar ambit nomine *nervi*, seu *plexus gastrici*, præterea vero ad modum rami tertii suo illo in itinere tam in collo, ac thorace, quam in abdomine, plexibus variis implicatur pari sequenti, nervo intercoastali, nervisque cervicalibus; tertius denique octavi hujus paris ramus *Nervus est costalis*, qui per diaphragma penetrat, & in abdomine partim per omentum, partim & mesenterium & intestina distribuitur, quin & renibus prospicit, adeoque toti servit infimo ventri; Nonum denique

nique par est *Linguale*, satis forte, quod proxime ad finem oblongatæ medullæ oritur, & per undecimum cranii foramen obliquum juxta occipitis ossis oras calvaria elabatur, in progressu quandoque suo miscet se cum pare prior, præcipue autem ad linguam abit, & quosdam laryngis musculos, quare plerique crediderunt: esse *linguæ motorium*, contradicunt autem alii, opinantes: esse *proprium gustatorium* par; Willisius addit his novem paribus *decimum cerebri par*, quod autem alii existimant: esse primum colli, vocant: *cervicale*, certe oritur adhuc intra cranii ollam, & per magnum occipitis ossis foramen descendit ad integumenta, musculosque occipitis & colli.

Sed *medulla spinalis*, oblongatæ continuatio, *triginta* emittit notabiles nervos, qui a potiori voluntariis famulantur motibus, paucis exceptis, qui ad latera evadunt e specu vertebrarum, intra quem plurimas divisi sunt in fibrillas, & octo quidem sunt colli seu *cervicis paria*, quæ ramulos innumeros per musculos faciei, capitis, colli, auri, scapulæ, humerique spargunt, in specie autem ramus ascendit ad aurem a pare tertio, ab eo autem simul, nec non quarto, quinto, sexto & septimo *nervus* oritur *diaphragmaticus*, vel *phrenicus*, qui per collum & thoracem, intra quem pericardio adhæret, descendit ad septum transversum, & inde furculos ad inferiorem venæ cavæ truncum emittit, sextum par cum septimo, & octavo, primoque dorsali junctum *nervos* constituit *sex brachiales*, robustos, qui comites vasorum sanguineorum excurrunt ad scapulas, & omne brachium ad extremas usque manus, & earum digitos. Addunt autem aliqui, tanquam novum nervorum colli par, *Nervum spinalem*, vel *accessorium Willisii*, qui circa tertium, quartumve colli par e parte spinalis medullæ posteriore ortus, per foramen occipitis magnum ascendit in cranium, deinde vago pari nuptus, & idem per foramen e cranio regressus, ab eo vago se iterum separat, & reflectitur ad musculum scapulæ cucullarem, sive trapezium.

Dorsi nervorum duodecim numerantur *paria*, hæc ramum, ut proxime fuit monitum, dant brachialibus, proprie autem sunt *nervi costales*, vel *intercostales*, juxta tractum enim costarum excurrunt in marginali earundem sulco cum vasis sanguineis, ramosque spargunt ad musculos intercostales, pectorales, abdominales, mammæ, aliasque partes thoracem ambientes.

Lumborum quinque numerant *paria*, illi autem nervi non lumbis tantum prospiciunt, sed & peritonæo, integumentis, musculisque abdominis, imo eorum primum par utrinque furculum etiam impertitur *diaphragmati*, deinde par secundum confluens cum ramis paris primi, tertii, quartique, *nervum* reddit *cruralem*, qui

per anteriora femoris diffunditur. Alius deinde ramus e pare secundo, tertio & quarto compositus transit per magnum ossis pubis foramen ad *scrotum*, *testes*, partesque vicinas. Maxime vero insignis *nervus* est *ischiatricus* dictus, vel *cruralis posterior*, maximus certe totius corporis, lato similis, robustoque tendini, hic e pare quarto & quinto lumbarium, concurrente cum primo, secundo, tertio & quarto sacri ossis componitur, egressus pelvi glutæos inter musculos, in parte femoris posteriore, duo inter capitula ejus inferiora descendit, omnemque per *tibiam* & *pedem* ad *digitos* usque distribuitur, ante vero pelvim quam deserit, furculos dimittit ad *urinariam vesicam*, *rectum intestinum*, *partes genitales*, musculosque vicinos.

Sacrum os quinque nervorum paria habet, sed, ubi jam integra spinalis medulla per ultimam lumborum vertebra elapsa est, in multa quasi finditur filamenta, unde hunc finem *caudam* vocant *equinam*, alii sex ossi sacro adscribunt nervorum paria, eorum priora quatuor cum quibusdam lumbaribus, ut proxime indicavi, *nervum* efficiunt *ischiatricum*, reliqua serviunt partibus in pelvi sitis, *vesicæ urinariæ*, *intestino recto*, *utero* in feminis, *partibus genitalibus* utriusque sexus *internis*, aliisque vicinis; per foramina ossis hujus posteriora, licet satis magna, nullus evadit notabilis nervus; & hi sunt omnes medullæ spinalis nervi.

Sed redeamus ad ossa; recensui supra cranii ossa jam ad *Faciem*: habet hæc *os maxilla superioris*, & *inferioris*, superior maxilla ex ossibus componitur tredecim, sex paribus, & uno impare, referunt ad paria ipsa *nasi ossa*, quæ acutum, e faciei medio prominentem nasi gibbum osseum efficiunt, deinde propria *ossa maxillaria*, quorum amplissima est extensio, & circumscriptio, hæc enim maximam continuam faciei ossæ partem constituunt, namque a parte superiore ipsam oculi orbitam perficiunt, & orbitæ angulum interiorem, deinde ad latum nasi ossium extremo suo longitudinali margine oras horum ossium posticas excipiunt laterales, eminentia *superiori nasali*, quæ vocatur, quin etiam aliam intra nares apophysin emittunt, quæ septum nasi osseo-cartilagineum excipit, denique *palatinam*, quæ ad palatum quasi reflectitur, & palati ossei anticam partem superiorem pone dentes efficit, maximam autem ejus portionem constituit & arcus ille omnis, qui sub naso est, in junioribus per medium divisus, omnique labio superiori subjacens, & pars illa concava, tumens, lateralis, priori continuata, cujus cavea, vel *sinus*, *antrum Higbmorei* dictus, muci diverticulum est, ille vero mucus exoneratur patentem per portam sinus in nares, extremus autem illius ossei arcus margo multos habet, extus patentes profundosque

discre tos sinus, qui dicuntur *alveoli dentium*, hi enim ipsis infixi sunt firmiter, diciturque coadaptationis hic modus: *gomphosis*, omni hac parte, qua & arcum hunc osseum, & lateralem tumorem ossa maxillaria efficiunt, tenera, spongiosa sunt, sed illis portionibus posticis, lateralibus innituntur quasi *ossa mala*, aliis *jugal*, seu *zygomata* dicta, quibus mollis insidet extus gena, vel mala, hæc irregularia, fere quadrangula sunt, suaeque portione superiore ad modum segmenti arcus exasciata maximam orbitæ arcus inferioris partem efficiunt, & fere orbitæ angulum, sive canthum externum, ossa satis dura, & fortia, deinde autem ab orbita quasi retrorsum eunt, oblique tenuemque in apophysin emigrant, quæ obviam it & oblique applicatur processui currenti antrorsum ab ossæ squamoso, ita duo hi processus pone oculi orbitam efficiunt *jugum*, vel *Zygoma*, quartum par efficiunt *ossa lacrymalia*, vel *ossa unguis*, tenerrima, & pelluciditatem fere unguis digiti habentia, parva, oblonga, irregularia, & ad lateris orbitæ internum proxime ad nasum margini maxillarium supremo imposita, profundo longitudinali ad internum oculi angulum exarata sulco, qui recipit membranaceum *lacrymale ductum*, intra nares ducentem lacrymas, quintum par constituunt *ossa palati*, per longitudinem sibi invicem applicata, plana, & extremo postico maxillarium margini, qui anticam superioris palati partem efficit, (ibi via e naribus in fauces patet,) scite adglutinata, sunt irregularia, utcunque quadrangula, extenduntur autem per nares ad orbitam usque, nam extremo palati superioris apposita sunt, varias habent apophyses, excurrentes ad pterygoideos processus, nasum, oculique orbitam, sulco suo, quem in superiore habent superficie, vomeris os excipiunt, sextum par constituunt *ossa spongiosa inferiora*, vel *turbinata* dicta, parva, oblonga, vere spongiosa, porosa, friabilia, quæ adherent & pendent ex interiore maxillarium ossium superficie, naribus intus respondente, ossibusque palatinis in cavo narium; accedit sex his ossium paribus *unum impar*, quod ob figuram *Vomer* dicitur, id super medium interni palati posuit infimam narium partem per medium distinguit tanquam erecta, triangularis columna.

Maxillam inferiorem per medium habent divisam mentum infantes, & e duobus constantem ossibus, interjecta cartilagine, qua in adultis deleta in unum coalescit os, habet hæc maxilla vel *mandibula inferior*, quemadmodum extremus superioris arcus labio superiori subiectus infixos sibi clavorum ad instar dentes, qui dentibus maxillæ superioris ita e directo sunt oppositi, ut, cum alteram alteri applicamus manducaturi maxillam, exacte suis conti-

gui sibi invicem fiant superficiebus. *Dentes* autem sunt ossa durissima, singulari cortice polito, vitreo quasi, egregie nitente, adamantinæ duritiei cincta, infixa firmiter alveolis, & illorum quoque margini ope membranarum, carniisque gingivalium, & vasorum adnexa, perreptantur autem nervulis & vasculis per imas ascendentes radices, dividuntur in maxilla utraque in *quatuor incisores*, qui maxime mediam anticam partem occupant, in parte inferiore quodammodo latos, tenuesque, supra vero ad gingivas magis tumentes, crassiores, ad extremum marginem extrorsum, interna parte introrsum incurvati quasi, radice una, simplice, deinde *duos dentes caninos*, qui, quoniam in superiore maxilla radicibus suis fere ad orbitas oculi pertingunt intra suos alveolos, *oculares* ibi dicuntur, singuli ad latera positi sunt extremis incisoriis, extus & intus acuminati ad ima, sed in confiniis gingivæ lati & crassi, unam pariter, simplicemque radicem habentes, longiores autem & fortiores reliquis dentibus, ad latera incisoriis appositi, & proxime lambentes vaginam osseam alveolarem molarium, tertium enim dentium ordinem constituunt *molares*, *molitores*, quorum postici, & extremi, quoniam fere admodum nascuntur & prorumpunt, *sapientia* dentes vocant, omnes duri, tumidi, lati sunt, superficiemque, vel minorem mensam quasi scrupream, asperam habent, affident ex utroque latere caninis modo quatuor, modo quinque, quorum primi simplicem quandoque radicem habent, interdum duplicem, reliqui modo duobus, modo tribus, modo etiam quatuor radicum uncis suis inhaerent alveolis, plurimos habent a potiori molares posteriores.

Et hæc quidem adeo inter se dissimilia ossa efficiunt globum totius capitis, pluribus in scelecto inaequalem & conspicuum foraminibus, habet enim *intus fossas sex*, *extus quatuordecim*, *intus foramina viginti quinque*, *extus novem*, & *octo meatus*, vel *ductus*, deinde intra palatum & fauces, vel pone has adnexam est his capitibus ossibus *os hyoides*, cuius basi *linguæ radix* adhæret, componitur hoc in junioribus ex undecim ossiculis, & quatuor quasi emittit *cornua*, quorum duo breviora & inferiora lateribus thyreoideæ cartilaginis laryngis affident, longiora vero & superiora descendenti ab ossæ petroso apophysi longæ, tereti, styloideæ admoventur ad ejus extremum.

Spinae dorsi triginta Natura dedit *vertebras*, quæ cavæ sunt in medio, & *apophyses* habent, *quatuor obliquas*, *duas transversales*, & unam *spinosa*, (qua quidem prima vertebra, quæ *Atlas* audit, caret,) ad latera perforatæ sunt pariter, vertebrae superiores a potiori minores sunt inferioribus, omnes mirifice nectuntur inter

inter se ope intercedentis ipsa inter corpora, quo nomine veniunt portiones earum densissimæ, porosæ, cartilaginis, vel tenacissimæ *condroideæ massæ*. Superiores illæ septem vertebrae sunt *vertebrae colli*, aut *cervicis*, duodecim sequentes *vertebrae dorsi*, vel *thoracis*, quibus utrinque alligantur *Costæ* duplici nodo, vel tuberculo, altiore quidem ipsi vertebrae corpori, humiliore autem apophysi ejus transversali, harum *Costarum* superiores & inferiores paulo sunt breviores, mediæ longissimæ, omnes arcum formant ad modum circuli dimidii, suæque simul scita & mirifica combinatione *fornicem thoracis*, dividuntur autem utrinque in *costas septem veras*, vel integras, id est, coherentes & continuas cum *Sterno*, *pectoris osse*, interveniente longa cartilagine, aliasque *spurias quinque*, ad sternum non pertingentes, verum diaphragmati & sibi met ipsis innexas & adglutinatas; *Os hoc pectoris*, vel *sterni* licet unum esse videatur, continuumque os, tamen lineis distinctum est transversalibus, etiam in adultis, a parte inferiore paululum concavum, & introrsum incurvatum, a superna elatum, adhæret infimo ejus extremo *cartilago ensiformis*, vel *xyploidea*, mobilis, fere triangularis, super ea est *scrobiculus cordis*. Format autem totum fere sternum triangulum, ad cujus basin lateribus adglutinata sunt superne *claviculae ossa*, interventu cartilaginis, hæc ex utroque latere thoracem terminant & claudunt quasi, per ea enim collum & pectus quasi nectuntur inter se, altero enim extremo suo, eoque antico apponuntur laterali sterni summitati, altero autem postico & externo applicantur *scapulae*, ossi fere triangulari, tribusque satis magnis apophysis conspicuo. *Scapulae* hæc in summo hærent ad latera tergo, declives, oblique sitæ, fulciunt collum, & in hominibus macilentis instar duarum alarum prominent per cutem.

Præterea etiam evenit quandoque, reperiri *osculum in corde*, quemadmodum alias habentur *ossa de corde cervi*, rariora vero sunt in hominibus, ubi autem occurrunt, in senibus præcipue observare licet, efficiunt quartam circuli partem, & reperiuntur in suprema cordis parte circa ortum arteriæ pulmonalis & aortæ, magis tamen ut plurimum cartilaginem referunt, ac os, non videtur id esse naturale osculum, sed effectus potius nimiae vasorum efficaciarum longo usu compingentis nimis, durasque redendentis fibras.

Redeamus autem ad osseam *spinæ Dorsi* columnam, post vertebrae dorsi sequuntur *vertebrae lumborum quinque*, tertium vertebrarum ordinem constituentes, quem ultimo sequitur *sacrum os*, e sex compositum vertebrae, degenerantibus haud parum, & in adultis conatis & coalitis in totum, huic autem ossi sacro

appensum est *os coccygis*, e tribus, vel quatuor coagmentatum ossiculis, extremum spinalis columnæ totius finem efficiens, ad latera vero sacro huic ossi adglutinantur *ossa pelvis*, *ossa innominata*, magna, quæ in junioribus triplici linea divisa sunt a Natura, cujus vestigia legentes *Osteologi* tres in partes dissecunt etiam adultorum *Pelvim osseam*, licet a potiori oblitterata sint ibi lineæ illæ, vocant autem portionem superiorem, latiore: *os Ilium*, alterum anticum angustius *os pubis*, aut *Pectinis*, quod cum altero sui pare, proxime assidente, admotoque per interjectam cartilaginem adeo junctum est arcte, ut etiam in partu difficillime secedant a se invicem, & disjungantur, tertium os, est proprium *os coxæ*, vel *Iscii*, quod magnam illam insculptam habet *acetabuli* fossam, cui femoris caput immergitur. Tria hæc ossa una cum sacro scite admodum a posticis incuneato & inserto, pelvim quasi faciunt, qua vesica urinaria, uterus, & pars etiam intestinorum, præcipue recti continentur, & sunt quasi fundamentum & fulcrum trunci totius, nam licet hoc proprie sit immobile, admittit tamen, ut omnis commode super eo moveri, & alternatim verti & librari truncus possit.

Superiunt *Artuum ossa*, *superior extremitas* composita est ex *ossibus quadraginta duobus*, primo quidem *osse humeri*, quod superne; capite suo majore, rotundo, cartilagine obducto, leni, nec profundo illi scapulæ sinui admoveatur, infra vero extremum habet cochlearis trochleæ admodum tornatum, secundo ex *ulna*, *cubito*, & *radio*, tertio ex octo illis *carpi ossibus* in formam trochi lusorii conclusis, & coagmentatis inter se, fortibusque ligamentis obductis, altera parte dimidia, vel ossium serie superne admotis ulnæ, radiique fini, altera inferne metacarpi ossibus, quarto; ex *ossibus quatuor metacarpi*, quæ juxta se invicem posita, & per longitudinem ad digitos excurrentia, colligantur, & a parte antica proximis digitorum phalangis, a postica carpi ossium anticæ seriei adligantur, quinto tandem e *quindecim ossiculis digitorum*, quorum singuli tria habent, quæ suis in articulis lenes passim habent sinus, quibus minora *duodecim ossicula sesamoidea* insident.

Eodem fere modo & numero apparent etiam *Ossa pedis*, quorum maximum est: *Femoris os*, quod magno suo capite profunde se demittit in *acetabulum Iscii*, vel *Coxæ*, ab eo autem capite collum, vel *cervix* emigrat, duobus inæquale processibus, quos *Trochanteres* vocant, a parte autem inferiore hoc femoris os inarticulatur *Tibiæ ossi*, sed imponitur & insidet concurrenti pro articulo utrique ossi os breve, subrotundum, fere cordiforme, *Pa-*

tella est, ipsi laxè adplicata genu, secundo est ipsum *Tibia os*, cujus inferiores gibbi laterales malleolos efficiunt, *externum & internum*, & cujus omni fere longitudini ad postica est admotum *os fibulae, perone*, porro est *Tarsus*, qui e *septem ossibus* constat, magna parte coercitis ab ipsis malleolis, & e quibus maxime prominet *calx, os calcanei, & os naviculare*, deinde *quatuor ossa metatarsi*, quæ *dorsum, & plantam pedis* cum digitis efficiunt, & per longitudinem a tarso ad pedum digitos excurrunt, quemadmodum in manu a carpo metacarpi ossa; denique *digiti pedum omnes tria* habent *ossicula*, & *internodia*, excepto *Halluce*, qui solus *duo* tantum habet, occurruntque hic etiam passim super ipsos articulos foveæ vacuæ, quibus, quemadmodum in manu *ossa sesamoidea duodecim* insident.

Mentionem passim hætenus injeci *Cartilaginum, & Ligamentorum*, est vero *cartilago* pars uniformis, frigida, sicca, tenax, firma, flexilis tamen, polita, & fere pellucida, levis, alba, mollior ossibus, proxime tamen ad eorum indolem accedens, cavitatem habet nullam, nullumque sensum, data vero est ideo, ut motus ossium facilius magis, ossa motui aptiora reddat, & præmuniat ab omni violentia & injuria, quoniam cedit aliquantum, sicque impedit, quo minus ossa statim a prima

percussione ac violentia frangantur, absorbent enim ictuum haud exiguam partem, præterea vero passim quoque ipsa ossa quodammodo conjungunt, imo quandoque fulciunt. *Ligamenta* sunt partes uniformes, molles, albæ, siccæ, tenaces, fibrosæ, robustæ, duræ, quæ a potiori articulos ossium, quibus idcirco adnascuntur, continent, coercent, colligant, quandoque ipsis quoque miscentur musculorum tendinibus & aponeurosis, ceterum cartilaginibus multo sunt molliores. Reperiuntur vero etiam cartilagine multæ atque ligamenta intus in corpore, quorum suo loco mentio fiet.

Jam vero, si colligimus hæc omnia, si denuo combinatam intuemur mirifice adeo, tantoque artificio pulcherrime coordinatam totius corporis ossium syntaxin, si perpendimus, quantum ea ferre possit, & sustinere onus, quanta pernecitate totum corpus commode possit loco moveri, habemus sane objecta plurima, in quibus intellectus & ingenii vires exercere licet, neque possumus non admirari summam Creatoris Adorandi sapientiam, verbis nunquam satis exprimendam, sed in gloriam Auctoris tanto majorem nunc imperfecte cognitam, unde serenioribus, quas sperare licet, intellectus nostri periodis hæc reservabimus problemata.

CAPUT V.

De partibus dissimilaribus, quas infimus includit venter.

Quoniam hætenus partes descriptæ fuerunt similes, uniformes, transeundum nunc est ad *Dissimilares*, quæ suas pariter functiones peragunt e sua propria fabrica, solent autem ordinis majoris causa in partibus his distinguere id, per quod earum functio fit, & sine quo non fit, deinde id, per quod fit commodius, & denique id, quo conservatur, secundo solent observare partium harum numerum, volumen, seu decentem magnitudinem, figuram singularem, situm, & connectionem cum partibus vicinis, concluduntur autem hæ partes omnes cavitatibus, vel *ventribus*, *infimo*, *medio*, & *supremo*, quin etiam aliquæ inhaerent ipsis artubus, pedibus, manibusque.

Venter infimus, vel *Abdomen* est ea corporis pars & regio, quæ ab *ensiformi cartilagine*, vel *scrobiculo cordis* ad pelvis ossa extensa usque sub costis terminatur spuriis & ad *coxas*; Partes hujus abdominis internas circumdant

extus *integumenta communia, epidermis, cutis, panniculus adiposus, tunica musculorum*, secundo decem illi *abdominales muscoli*, denique internum *peritonæum*, quod intestina & abdominalia viscera omnia tanquam in sacco includit; Partes internæ ipsæ sunt, partim illæ, quæ nutritioni serviunt, ut *ventriculus, omentum, intestina, mesenterium, Vena Porta, rami descendentes trunci aortæ, ascendentes Cavae, intercostalis nervi propagines, & rami paris vagi, lien, hepar, vesicula fellea, renes, ureteres*, partim aliæ partes, quæ generationi famulantur, ut in sexu virili: *arteria, venæque spermaticæ, vas deferens, vesicula seminales*, extus deinde appenduntur: *scrotum, testiculi, epididymides*, & pendent extus de abdomine, *penis* autem super ea prominet, in feminis *uterus* intus est, extus *externæ partes genitales*, in utroque sexu intus etiam est, (sed magis in pelvi,) *vesica urinaria*, quæ continuatur in *urethram* extra pelvim, & corpus excurrentem, & cu-

& cuius radici adjacent in viris *prostate*, vel affidet una *prostate*.

Ventriculus, in homine unicus, ciborum diverticulum, & bursa quasi venatoria, subrotundus est, & ad latera instar cucurbitæ longus, utriculo haud absimilis luforio, duosque habet exitus, vel portas, quarum sinistra, *orificium sinistrum*, aut *cardia*, e thorace descendenti a faucibus, & per diaphragma trajecto *oesophago*, vel *gulæ* continua septo transverso adhærescit, dextra vero, vel *dextrum orificium*, *Pylorus*, primo a ventriculo intestino, *duodeno*, admovetur, & apparenter continuatur, & occupat quidem hoc intestinum & orificium maximam superioris abdominis partem lateralem dextram, habet autem intus pylorus membranaceum anulum, qui redituris alimentis præcludit regressum, est *valvula pylori*. Ventriculus ipse paululum rugosus est intus, politus & glaber extus, dimittit autem de se sursum *oesophagum*, vel *gulam*, deorsum *intestina*, ita, ut ab ore usque ad anum, qui finis est intestini recti, unus tantum sit idemque continuus tubus, qui multis *Tubus alimentaris* audit, superat ille longitudinem totius hominis sexies vel septies ut plurimum.

Intestina, quibus *omentum*, *epiploon*, *rete*, ventriculi fundo accretum innatat quasi, membranas habent similes ventriculi membranis, nimirum *communem a peritonæo*, duasque proprias, quarum extrema densa, robusta, *muscularis* plena carneis est fibris, intima vero *villosa*, rugosa est, omnia hæc intestina miros convoluta sunt in gyros, ut parcatur spatio, extus undique pinguedine multa obducta, intus muco tenace humectata. Incipiunt autem a pyloro, ubi primum est *intestinorum tenuium*, *Duodenum*, quod versus dorsum, cui alligatur per membranas, descendit, & ubi jam satis notabiliter incipit curvari, finitur; sub hoc, ipsoque pro parte ventriculo, super prima lumborum vertebra, *Pancreas* est, glandula carni similis, alba, & intestino huic, & venæ portæ, ramoque splenico illius mollis instar pulvinaris inserviens; verum illi duodeno continuatur postea *Jejunum*, quia fere semper vacuum reperitur, coloris ex atro flavo, vel obscure rubri, circa umbilicum convolutum jacens, & ubi hoc notabiliter magis rubescit, incipit *Ileum*, tertium intestinorum tenuium, paulo tenerius, at multoties complicatum, & longissimum, occupat utrumque abdominis latus juxta umbilicum, & ubi abdominis annulus nimium dilatatur, aut, quod multo quidem ibi rarius accidit, peritonæum rumpitur, in scrotum delabi, herniamque causari potest; finitur ileum hoc ad *processum* illum aut *appendicem vermiformem*, pendentem de primo intestinorum crassorum, id est, *Cæco*, est hoc a

potiori liberum, interdum dextro reni adnatum, intus singulari artificio constructum anulum habet membranaceum insignem, est *Valvula coli* vel cæci potius *Bauhiniana*, hæc satis exacte connivet, ubi remeare volunt e crassis in tenuia feces, adeoque remeaturis obicem ponit.

Cæcum hoc est breve, mox ab eo secundum crassum intestinum, *Colon* procedit, amploque orificio in illud patet, maximas habet *valvulas* intus *conniventes*, aut *juga valvulosa*, versus hepar ascendit, ibi sub eo reflexum sinistrum versus latus per transversum excurrit ad & prope ventriculi fundum, & juxta lienem, sinistrumque renem descendit, imo & illi reni quasi accrescit, ita descensurum bis adhuc incurvatur, tandem exit in tertium intestinum crassum, scilicet *Rectum*, quod in viris vesicæ urinariæ collo, & feminalibus vesiculis est subiectum, in feminis autem ipsi adnatum & suppositum utero, in utroque sexu exit in ipsum *Anum*.

Continetur autem & coercetur hoc mirifice adeo implicatum *intestinorum* omnium volumen per *Mesenterium*, quod ejus medio insidet, est hoc membrana e *duabus peritonæi laminis* conflata, eaque duo inter laminarum strata projecta sunt innumera vasa mesenterica sanguinea, rami venæ portæ, ipsique trunci mesenterici, radices ejus, innumere arteriole, rami arteriæ mesentericæ, superioris & inferioris, quin & ramuli arteriarum lumborum, deinde innumeri furculi nervei e pare octavo, nervis lumbaribus, nervoque intercostali progeniti, qui ad ipsa intestina extenduntur usque, quemadmodum sanguinea vasa eo exporriguntur, eaque subeunt, quin etiam intra duplicaturam hanc ramus vel truncus venosus splenicus emigrat versus venæ portæ truncum, qui hepar petit, cuius concavam partem subit, in multas post diffusus quasi radices. Ita ergo ex his omnibus tumor ille nascitur, quem proprie *Abdomen* nominant, quod enim reliquum ejus cavitate concluditur, eo non facit.

Splen, five *Lien* unicus in *sinistro* situs abdominis latere, vel *Hypochondrio* infra diaphragma, sub costis spuris hepatis e directo est oppositus, comparando scilicet portionem hepatis majorem cum situ lienis, nec enim exigua hepatis pars super ipsum scandit ventriculum, & fere ipsum denique contingit lienem, lien ille figuram fere *linguæ bubulæ*, aut *spongiæ* habet, ibi, ubi ventriculum respicit, & contingit, paululum concavus, diaphragma versus convexus, in medio sinu prope lineam fere albam multas emittit ramificationes & propagines venæ splenicæ, intromittit arterias, quæ, uti venæ per omnem ejusdem substantiam diffunduntur.

Hepar, sive *Jecur*, iidem unicum, & magnum est, & integrum in homine, implet tantum non omne *Hypochondrium dextrum*, alas nullas habet, lobosve, *fissuram* autem insignem, quam subit *Vena umbilicalis*, quæ in adultis in *ligamentum*, vel funem vertitur, vocant: *Ligamentum hepatis rotundum*, suspendit enim hepar ad umbilicum, ne relabi ad septum transversum nimium queat, & religat ad illum, vix digito transverso distans, pendensque quasi de diaphragmate, illique partim adnexum per ligamenta simpliciter membranacea, quæ sunt: *Ligamenta hepatis lata, suspensoria*, partim vero & a posticis primæ appensum lumborum vertebræ, parte convexa glabrum, politum, æquale, concava, qua dextrum ventriculi latus, imo superiorem ejusdem arcus partem omnem & superficiem obtegit, inæquale, modo monticulis bullatum, modo & sinibus exaratum fossisque, ut per eas admittat, emittatque vesiculæ felleæ ductus excretorios, & Portæ venam, plurimas enim in se totum hepar continet tam venæ portæ, quam cavæ radices & ramificationes, quæ intra illud frequentissimis inter se uniuntur anastomosibus aut inosculationibus; quæ supersunt spatia vacua, supplet ac explet *caro hepatica, parenchyma hepatis* e sanguine coagulato conflatum, omnia vero tunica propria, quæ a peritonæo est, quamque passim furculi nervei octavi paris, & intercostalis nervi perreptant, ad penetralia etiam hepatis demissi, concluduntur & coërcentur. Vasis autem sanguineis illis intra hepar multi alii miscentur tubuli, ductusque, radices *hepatici ductus*, qui bilem ex ipso hepate colligit, sunt hæ radices: *Pori* sic dicti *Bilarii*, maxime autem vasorum illorum comites esse solent in parte concava hepatis dextra *ductus cysticus*, per quem e vesicula fellea bilis defluit flava, & *ductus hepaticus*, qui bilem ex hepate ipso refert, & se postea cystico unit in unum communem canalem, qui *cholodochus communis ductus* est, imo vero & venæ portæ rami, & hepatici ductus radices, vel pori bilarii, arteriæque hepaticæ una communi vagina membranacea, quæ *Capsula Glissonii* est, hepar pererrant universum.

Fellea vesicula, vel *Cystis* forma & magnitudine piro similis est, bulla membranacea, intus a sordibus adhærentibus corticis ad modum aspera, *venulas* hæc duas habet a venæ portæ *cysticas*, & ab arteria cœliaca *binas arteriolas cysticas*, præterea vero fibrillas etiam *nerveas a pare vago*, de quo proxime dictum est, *fundus vesiculæ* deorsum reclinatus est, *cervix* autem, vel *collum* longum est, paululum in rotundum inflexum, continuumque *ductui cystico*, qui tres intus *valvulas* habet, & post viam quam emensus est aliquam, recepto *ductu hepatico* a latere

ad angulum satis acutum implantato, uno ductu tuboque nomine *ductus cholodochi* vel *bilarii communis* descendit ad primum intestinorum tenuium, scilicet *duodenum*, ejusque *sacrum*, imo intra illud uno ut plurimum eodemque orificio cum *ductu pancreatico* patet ac hiat, ut suam effundat bilem, suspicati etiam sunt olim ab eo cholodochi ramulum forte ascendere ad fundum ventriculi, per quem infusa ipsi bilis primis vitæ diebus perpetuam ægritudinem, dyspepsiam, imo verum icterum homini conciliet.

Ex hepate, venarum sede, venæ omnes tanquam e propria sua sede per totum educuntur corpus, sola venæ portæ abdomini servit soli, sed e Venæ Cava omnes illi veniunt rami, vasa illa venosa omnia, quæ arterias per totum fere comitantur corpus, & quæ haud raro a furculis nervorum octavi paris, aut vagi modo decussantur, modo tanquam sociis itineris ambiuntur, reliqua vasa venosa Venæ Cava quaquaversum emittit ad corpus, & ubique, uti nunc e sequentibus apparebit.

Ita, quæ de venæ cava prodeunt *Emulgentes* aut *Renales venæ* feruntur ad *Renes*, atqui vero hæret ad utrumque latus *Ren unus*, paululum compressus, oblonge rotundus, figura phaleoli, exteriore parte convexus, & extrorsum exasciatus, interiore superficie introrsum incurvatus extremo utroque, rubellus, extra peritonæum situs, adipe multo singulari cinctus, proxime insidens carnis vertebrarum lumbarium, habet in summitate appositam glandulam, quam vocant: *Capsulam atrabiliariam* vel *glandulam renalem, suprarenalem*, hæc minor ipsius tamen renis figuram sequitur, suaque tenui, qua cingitur, membrana, ipsi etiam reni adnectitur, vocant alii etiam *renem succenturiatum*, glandula flavescens est, quæ cavitatem intus habet fusco irriguam liquore. Ipse verus ren præterea duas valde conspicuas cavitates habet, aliam valde profundam, quæ radix est *Pelvis renum*, intra quam tubercula sunt multa, fere mammarum papillis similia, sed multo minora, foraminibus pervia, quæ sunt orificia *Tubulorum urinariorum Bellini*, altera cavitas magis extus est, magna, species alicujus sacci membranacei, qui ureteribus continuatus infundibuli formam habet, est, si loqui licet ita, *pelvis externa*, interim, ubi eandem ad interiora prosequeris, observabis: habere commercium cum cavitate priore, aut *interna pelvi*, & intus expandere se instar pedis anserini, & modo memorata tubercula, quibus carnea quasi opercula superimminent, ambire, ibidem vero loci, ubi externa pelvis desertura renem exit in *ureterem*, & ubi notabili sinu exaratus est ren extus, ingrediuntur substantiam ejus, & eadem egrediuntur *vasa emulgentia* venosa & arteriosa, illa quidem instructa valvulis, ne

ne remeare cruor possit, maxime autem egrediuntur ex ea cavitate *ductus excretorii urinarii*, seu *ureteres*, graciles, longi, crassi, cavi, membranacei, albi, lumbis adhærentes, descendentes ad vesicam inter duplicem peritonæi laminam, lateribusque vesicæ inter membranas ejus ratione mirifica, & cum effectu structuræ valvulosæ inserti ad ima bulbi vesicæ haud longe a collo patentes intus.

Vesica urinaria, quasi matula corporis naturalis, cava est, membranacea, & fere carnea, tecta superiore a parte postica fundi peritonæo, cavitate pelvis contenta, & sita in viris quidem super intestino recto, in feminis autem super cervice uteri, sed e medio hoc vesicæ fundo, tanquam ex ejus centro ascendit *urachus* ad umbilicum, illique suo prorsus inhæret extremo, deinde autem ad inferiora & latera duo habet vesicæ hæc foramina, per quæ via fluenti per ureteres a renibus lotio in vesicam patet, maximum vero est ad *collum*, aut *cervicem vesicæ*, huic enim ipsa continuatur *urethra*, ductus ille, per quem ex ipsa vesica urina mingitur. Ad eum colli ejus tubum subtus in viris posita sunt *Vesiculæ seminales*, ipsa vero vesica fibras musculares habet, quarum ope contrahere se potest, & exprimere urinam, deinde tota quanta etiam valis perreptatur sanguineis multis, & scite in viris denique nexa est cum *pene*, aut *virili membro*, hujus enim spongiosa corpora proxime circumjecta sunt urethræ substantiæ spongiosæ, postquam ea urethra extra corpus intra penem producta est. Interveniunt partes hæc omnes, quatenus massam humorum liberant a fluidis & partibus recrementitiis, remote nutritioni, eamque juvant. Ad *generationem* & *propagationem* humani generis faciunt in homine: *Vasa præparantia* semen, ut *venæ duæ*, *arteriæque* totidem *spermatice*, in progressu suo peritonæi processu seu productione obvoluta, juxta lumbos ad latera pubis descendunt, ubi quidem adhuc distracta tantisper tandem in apicem deorsum quasi confluunt, & egressa per abdominis annulum abdomine super os pubis delabuntur, & mirifica, contorta quasi mutua facta implicatione in summo testiculorum efficiunt oblonga illa corpuscula, his insidentia, vocant: *epididymides*, ejusdem cum testiculis, quibus assident, naturæ.

Sunt autem ipsi *duo Testiculi*, ad modum aliarum glandularum, massarumve his analogarum, albi, laxi, molles, figura ovo similes, duabus propriis investiti tunicis, præterea vero aliis duabus densioribus & robustioribus, utrique communibus involuti, quarum alteram rugosa *Dartos cutis*, constituit, alteram involucrium & peritonæo membranaceum, & vagina muscularis, quæ a musculis abdo-

minis obliquis huc descendit, & *Cremasteris* nomine singulis se circum ponit testiculis.

Ab *epididymidibus* procedunt *Vasa seminis deferentia*, vel *ejaculatoria*, quæ sunt alba, tertia, membranacea, prope testiculos complicata, euntia sursum, & per annulum abdominis in abdomen penetrantia ipsum, deinde vero ad vesicæ collum reflexa, & immersa regioni vesicularum seminalium anticæ, partim recta in urethram patentia, partim & oblique in ipsas *Vesiculas seminales*, quæ sunt capsulæ duæ, membranaceæ, cellulosæ, parti colli vesicæ posteriori adnexæ, quasi varicosæ prominentiæ, satis magnæ, firmæ, valida e membrana vasculosa, & quasi musculosa compositæ, ipsoque præterea peritonæo involutæ, destinatæ recipiendo & asservando semini, quod per singularem *ductum excretorium*, e quavis vesicula unum, duplici ut plurimum in urethram patentem osculo excernitur, & effunditur. Sed & mox ante vesicæ collum est massa globosa, fere cordiformis, quæ urethræ principium totum cingit, glandulosa, est *Prostata*, *Prostata* aliis, magnitudinem hæc nucis circiter juglandis habet, ad postica duas *natiformes eminentias*, substantia glandulosa, spongiosa, mollis est, robusta obducta membrana, ad urethram & in eam rostrum emittit, quod *caput gallinaginis* vocant, id oscula duo habet, ductibus ejaculatoriis, vesiculisque seminalibus communia, fecernitur enim in hac massa glandulosa liquor semine spissior, sed multus, copiosus, albicans, qui per multa foraminula, seu ductus excretorios in urethram cum semine projicitur sub oestro venereo.

Denique *Penis* est, *membrum Virile*, *Virga virilis*, quæ circa mediam pubem ex ejus summo extra corpus dependet, ea obvoluta est tunicis cum scroto communibus, integumentis nimirum communibus, pariter hic laxi & rugosi, longa, rotunda, constat autem e *duobus spongiosis*, *cavernosis*, membranaceis *corporibus*, quæ ab ortu quidem suo conjuncta sunt, in progressu autem cedunt interjectæ urethræ, per quam & urina, & semen projiciuntur, atque propterea disjunguntur paululum *Media Urethræ* hujusce substantia mollis est, & spongiosa, & subnigricans, obducta membrana valde sensibili, plena circulis, vel annulis, omnis autem hic tubus cum virga scite adglutinat us est intimæ, posticæque abdominis parti, imo & penis per singulare illud tenax, membranaceum *Vesalii ligamentum* ad pubis ossium synchondrosin religatur, reliqua vero penis pars dependet libera, & flexa instar literæ 5. & habet ad extremum anticum appositam *Glandem*, *balanum*, tumidum virgæ caput, glabrum, subrubellum, inflatum quasi, & valde sensibile, tennerrima obductum pellicula, in medio urethræ

ostio perforatum, & præputio, quo tanquam per fasciam circumjectam, & vaginam coeretur quasi, obductum, vocant glandis hujus limbum posteriorem, per rotundum exacutum *coronam glandis*, præputii autem, id est, extremæ integumentorum portionis, quæ glandem obducit, eam partem replicatam, quæ subtrus ad extremum glandis est, & retracto præputio tantopere tenditur, *frænulum* glandis, aut penis. Sed omnia hæc membra, omnesque hæc partes multa vasa sanguinea habent, quæ non tantum earum conservationi, sed & sexuali animationi serviunt.

In *Sexu Feminino* ad generationem alia sunt & faciunt partes, ac in viris, & loco prostaticæ collo vesicæ, vel urethræ potius principio incumbens in feminis ipsi vesicæ corpori uteris insidet; *vasa spermatica* sunt eadem, ac in feminis, & ea quidem, ut compensaret Natura brevitatem, per multas curvaturas descendunt, *corpusque* faciunt *pampiniforme* multis illis complicationibus, testes muliebres ambeunt, sed, ante ad eos quam pervenire profusus, ramum emittunt ad uteri fundum. *Testes muliebres*, vel *ovaria*, non, ut in viris, extra corpus pendent, sed tota quanta in penetralibus ejus recondita sunt, sita in musculis lumborum, duo numero, lateribus uteri apposita, supra ejus fundum, figura fati lata & plana, superficie tamen inæqualis, a potiori sphaeroidæa, mollia, humida, unica, tenaci, tenerima tamen obducta membrana.

Haud longe ab his ovariis distant *finbriata* extrema patentia *Tubarum Fallopiarum*, quæ sunt canales fere cylindrici, tortuosi, ex utroque latere unus, ab uteri fundo in quem patent, excurrentia sursum, versus ovaria, cum quibus per alas *vespertilionum* laxè coherent, alterum eorum extremum, origo earum utero continua, diametrum habet minimam, alterum libere circa ovaria in pelvi fluctuat, nullibi adnatum, tubulumque medio-crem admittit, *substantia* tubarum harum est membranacea e duabus composita laminis, quarum exterior a peritonæo est, interior uteri membranæ interiori continua esse videtur, sed est etiam substantia *cavernosa* inter illas membranas, unde a copiosissimis sanguineis vasis intumescere potest & obrigescere, intus rugosæ sunt, & lubrico semper madent humore.

Uterus, Naturæ ager, extus robustam a peritonæo membranam habet, intus membranam porosam, nerveam in virginibus habet, ceterum e duabus propriis membranis compositus, multis intertextis fibris carneis, quasi *carne ipsi propria*, in virginibus firmus, robustus & compactus, verum valde angustus, in gravidis autem spongiosus & sinuosus, mirifice dilatatus salva virginali crassitie, multoque amplior & capacior, maxime ulti-

mis gestationis mensibus, positus est hic uterus inter urinariam vesicam & intestinum rectum, in medio fere *pelvis*, quæ in feminis multo amplior est, ac in viris, figura pirum quasi compressum refert, exit autem in *collum*, vel *cervicem* longam, *fundus*, ejusque pars postica libera prorsus est, nullibi adherens, latera vero & ipsius bulbi uteri & cervicis religata sunt ad parietes pelvis per *lata illa uteri ligamenta*, quæ *vespertilionum alæ* audiunt, deinde a parte uteri superiore, vel fundi lateribus oriuntur *ligamenta uteri rotunda*, quæ sursum eunt, & per annulos musculorum abdominis elapsa descendunt ad inguina, sepulta ibi profunda in pinguedine, adnata etiam hæc sunt ipsis pubis ossibus, habent præterea hæc partes *vasa multa sanguinea*, quæ in utero ipso tortuosa valde sunt, frequentesque subeunt anastomoses, osculis in uterum patent & vaginam, & in gravidis in veros sinus, id est, ampliores dilatata sunt tubos, in virginibus jam cruorem fundentia menstruum, veniunt autem hæc vasa, quoad spermatica quidem, ex ipsa immediate aorta, cavaque vena, reliqua vero maxima ex hypogastricis, & hæmorrhoidalibus externis, *nervi* sunt ex *intercostalibus*, *lumbaribus*, & *offe sacro*, implexi omnes inter se mirifice admodum.

Totus autem uterus dividitur in *Fundum*, qui pars ejus est superior, maxima, vesicæ urinariæ subiecta, subrotunda, cava, & per *lineam* in dextrum distincta, sinistrumque latus, ad latera simul profundis acuminibus, quæ cum cornubus altis pronascentibus comparant, conspicuus, deinde solent præsertim in eo distinguere *os*, vel *orificium internum*, quod est angustissimum uteri os, forma oris catelli, quod semper connivet, & quodammodo clausum est, exceptis iis casibus, ubi virile semen injicitur, aut partus exit, vel extra graviditatem catamenia fluunt, tertio distinguere solent *cervicem*, seu *collum uteri*, cujus extremo patenti ore illo interno uteri scite admota est *uteri vagina*, tubus amplius, haud multum dissimilis intestino recto, sed robustior, inter vesicam, vel ejus collum, rectumque intestinum antrorsum excurrentes ab utero ad suum usque orificium, carnosus & membranofus, sex ad minimum septemve digitos longus, rugosus intus, cujus ad extremum claustrum, sera virginittatis in statu cœlibatus est, *Hymen* scilicet, membrana elliptica fere, quæ rupta per coitus degenerat in *carunculas myrtiformes*, ut vocant, manet tamen in medio hujus hymenis foramen angustum valde, per quod menstruus effluere sanguis potest, supra clitoridem est *urethra*, meatus urinarius, qui lotio e vesica effluxuro viam facit, quarto tandem est *os*, vel *orificium uteri externum*, vaginæ potius orificium & finis, atque hic jam sunt *genitalia mulierum externa*,
Pu-

Pudendum seu vulva, cujus in medio rima est vel os vaginæ, dividuntur autem hæc pudenda in *montem veneris*, scilicet illum tumorem subrotundum, pilosum in summa pube, ipsaque *labia vulvæ*, pariter crinibus obsita, latera rimæ tumida, quorum concursus ad imā tensam quodammodo cutem facit, vocant: *frænum vulvæ*, quod sub vulva spatium est retrorsum ad anum usque, *perinæum* audit, sed illa etiam labia sunt ad limbum internum & inferiorem præcipue copiosissimis consita granulis, quæ sunt minimæ glandulæ a consistentia materiæ, quam secernunt, *sebaceæ* dictæ, præmunit horum liquidum a molestiis ex attritu metuendis; porro autem ex interiore labiorum latere utrinque pendet massula vel ala membranacea, rubella, vel livida, cavernosa, gallo- rum cristis sub gutture pendentibus æqualis, modo major, modo minor, præputio continua, vocant: *Nymphas*, inter eas vero a parte suprema *Clitoris*, vel *mentula muliebris* est, fere tota extra venereum organum sub cute latens, vel *præputio* suo, magnitudine apicem utplurimum digiti auricularis æquat, non autem perforata est; quoad *substantiam spongiosā, cavernosā & membranaceā*, hæc admittit etiam ab oestro venereo inflationem, *erectionem*, obri- gescentiam, instar penis virilis, æstroque sopito flaccescit, subsidet, retrahitur, & hæc omnia quidem intra orificium vaginæ, seu uteri externum, statim in conspectum veniunt in limine vaginæ.

Hic *uterus, gravidus*, continet, coerces- que *fatum*, eoque tempore *archius* ejus os in- ternum connivet, ut vix aciculæ caput admit- tat, imo e quorundam opinione totum clau- sum est, sed dilatatur iterum, & magis hiat, prout fœtus crescit, maxime autem tum in- signiter ampliatur ipsa *uteri cavea*, & ita quidem, ut, quod plane mirum est, ejus membranæ, vel substantia non tenuiores evadant, sed mul- to crassiores fiant; ipse autem *embryo*, vel *fœtus* duabus cingitur tunicis, quarum altera *Chorion* est, externa, duabus e lamellis con- flata, quarum exterior ipsi circumjecta est etiam rotundæ *placentæ uterinæ*, nullibi externa sua superficie utero adnatæ, ne fœtum olim exitu- rum impediatur, nisi ad supremam uteri fundi partem a potiori, altera tunica est: *Amnios*, telæ aranearum tenuitate similis, pellucida, externæ ubique subtensa, & per omnem am- bitum instar indusii fœtum ambiens, eundem- que partim ab omni præmuniens compressio-

ne, partim & quodammodo nutiens; utraque hæc tunica includit *funiculum umbilicalem*, con- stantem ex una *vena umbilicali*, *duabus arteriis umbilicalibus*, & *uraco*, vasis, quæ semper u- nita procedunt, & singulari materia, quæ ad substantiam cartilaginis mollissimæ accedit, con- tinentur, & quasi conglutinantur, ea enim mollis instar pulvinaris vasa illa fulcit, sed pas- sim furculos minimos ad ipsas tunicas emittunt vasa sanguinea, donec tandem plurimis rami- ficationibus radices figant suas in *placenta ute- rina*, quæ *secundinarum* nomine aliis venit, ea plenæ lunæ disci, vel *placentæ* formam, & in- de nomen etiam habet, videtur primo intui- tu concrementum esse coagulati sanguinis, in quo hæ vasorum umbilicalium ramificationes innumeræ sese uniunt cum vasis uterinis, ad fundum uteri pertingentibus; hæc vasa, hic funiculus umbilicalis, tortuosus canalis, lon- gusque tubus, sæpe multis inæqualis nodis, unde superflitiosæ obstetrices numerum secu- rorum infantum hariolari solent, per *umbili- cum* fœtus in abdomen ejus penetrat, & *vena* quidem *umbilicalis* concavam hepatis partem ad fissuram ejusdem subit, arteriæ autem utrinque ad latera urinariæ vesicæ descendentes ramis arteriæ magnæ implantantur. *Urachus*, qui raro vel nunquam in homine pervius, vel ca- vus reperitur, e medio urinariæ vesicæ fœtus fundo, tanquam e centro prodit, juxta vel inter umbilicales arterias ad umbilicum pertin- git. Ipse autem *fœtus* omnes jam partes ex- hibet humanas, quæ per dies perfectiores eva- dunt, denique autem vero præsentem partus tempore perfectus in lucem editur, ubi semel quasi & simul angustissimum alias internum u- teri os dilatatione sua jam supra omnem ca- ptum majore humanum viam fœtui pro exitu ex utero per vaginam concedit, qua sane in re ineffabilem Dei sapientiam neque intelligere satis possumus, neque admirari.

Postquam autem sic denudata est pelvis interna superficies a partibus hisce memoratis, in conspectum prodeunt muscûli: *psoas magnus & parvus*, flexores femoris & lumborum, ipsis corporum vertebrarum, præcipue lumbarium lateribus affidentes, deinde pars latissimi, sub quo *quadratus lumborum* est, *obturator internus*, rotator femoris, nervi lumbares, ossisque sacri, ut & ipsæ vertebræ cum ossibus innomi- natis & osse sacro, nec non coccyge, de qui- bus omnibus autem in prioribus capitibus ab- unde jam facta est mentio.

CAPUT VI.

De partibus dissimilaribus, quas arca media, vel medius venter includit.

Perlustrato nunc abdomine transimus ad *medium ventrem*, sub quo eam intelligunt corporis partem, quæ a collo ad septum usque transversum descendit, hoc enim obliquo suo carneo, tendineoque amplo lunato ductu, tanquam paries intergerinus partes vitalibus destinatas actionibus discernit ab iis, quæ naturalibus famulantur, circumscribitur autem tergo superiore, costis, & sterni osse. Ambeunt medium hunc ventrem: primo integumenta communia, deinde quinquaginta novem toti crati, veroque thoraci adjacentes & inserti muscoli, octo musculi humeri utriusque; portionesque musculorum capitis, cervicis & abdominis, tertio cratis totius ossa, & quarto *pleura*; quæ non modo intus arcam omnem obducit, sed & ejus contenta singula involvit. Intra hanc arcam sunt partes ipsi vitæ immediate servientes, extra ejus cavum ponuntur *mammæ*, intra illud autem: *Mediastinum*, *pericardium*, *cor*, *trachea cum bronchiis*, *vasa majora sanguinea*, *thymus*, *oesophagus* vel *gula*, de quibus omnibus & singulis ordine plura.

Mammæ, tenerrimæ sensilitatis ob nervos ad eas excurrentes, ornamentæ ergo & symmetriæ datæ, maxime autem lactationis causa creatæ in feminis, in utroque antico pectoris latere sitæ sunt, singulæ pectoralibus insident musculis, in feminis multo pleniores & perfectiores ac in viris, ibique multo magis intumescunt naturaliter, ad magnitudinem pomi maximi, molles, cedentesque ad tactum, præcipue constant e *substantia glandulosa*, specie *glandulæ conglomeratæ*, multis discretis distinctæ portionibus, & massulis glandulosis laxè per tenacem coherentibus cellulosam, pinguedine molli multa fultis & cinctis, vasisque per textis plurimis, in medio vero *mammæ*, tanquam in centro spongiosa, utcunque tenax *papilla* sedet, quæ, ubi fricatur, erigi, & post flaccescere iterum solet instar virilis membri; omnis ergo mammarum substantia glandulosa est, ex albis, carneique coloris glandulis coagmentata, membranacea, & valde vasculosa, confluit autem totam ætas & senectus, ut integre *mammæ* decrescant iterum & evanescant fere.

Mediastinum oritur de *pleura*, subtensa costis, ubi enim hujus uterque saccus in medio ventris hujus circa dorsi spinam confluit, & a spina versus pectoris os assurgit uterque paries, non tantum ipsam arcam, ejusque cavum

in duas dividit partes, sed & ipsum *cavitatem* in medio relinquit satis notabilem, *duplex* enim est ex admoto pariete uno singulorum *pleuræ* saccorum. Membrana hæc *mediastini*, uti superne sterno adhæret, ita *pericardio* cohæret a posticis, infra vero *diaphragmati*, percurrunt etiam eam exigua vascula.

Pericardium, tunica cor involvens, expandit se ab anticis ad utrumque latus, superne ad basin cordis latissima, deinde acuminata, convergens, eo usque cava, quousque opus est, ut cor libere intra eam possit moveri, quare unius est, ejusdemque cum corde figuræ, tunica densa, dura, tenax, extus fibrosa, inæqualis, intus polita & concava, *mediastino*, *pleuræ*, *diaphragmati* adnexa, ubique integra, exceptis iis locis, ubi vasa cordis egrediuntur, exilibus pertexta vasculorum ramulis, continet semper humorem tenuissimum, gelatinosum, est: *Liquor pericardii*, quo irrigatur cor, ejusque superficies externa, ne continuo motus exercitio fibræ siccentur & flexilitatem exuant, extillat hic liquor forma vaporis, quem in vivo sola copia coagulat & colligit in liquorem, in cadavere frigus majori quantitate condensat, unde copiosior etiam in hoc reperitur; sunt, qui dicunt: aquam e vulnerato latere Adorandi Salvatoris adeo mirifice affatimque profusam fuisse hunc ipsum *pericardii* liquorem.

Cor, nobilissimum ventris medii contentum, principium caloris & vitæ, pyramidale fere forma, substantia densum & carneum, tenuissima obductum est pellicula, & in medio fere arcæ situm, ad costam quintam veram sub pulmone sinistro, cujus alæ vel lobi, eum in finem exsecti cor involvunt quasi, superne ad caput suum, vel *basin*, ubi vasa exeunt, & adnata sunt, valde latum, sensim vero & sensim angustius, terminatum in apicem obtusum, qui paululum ad sinistram declinat latus, a parte maxime antica paulo planius, a postica magis convexum, sex fere digitos longum, & quatuor latum, altumque. Cordi huic superne pinguedo apposita est multa, & additæ sunt *auriculæ duæ*, quæ muniant portas cavitatum, sive *ventriculorum cordis*, & *venoso* affluenti sanguini diverticulum faciant, sunt hæc *auriculæ* molles, tenues, fibrosæ atque membranaceæ, *dextra* quidem, quæ major est, dextro data est *ventriculo*, *sinistra* minor sinistro. Dextra recipit *sinus* & *saccos venosos*, multo amplior altera & capacior, influit in eam e foras

foramine venæ cavæ admodum patente sanguis naturalis, ibi retentus per *valvulas tricuspidales*, quæ per fibrillas, tanquam sua vincula *septo cordis*, & massulis inde prodeuntibus carneis adhærent, idem autem ille venosus cruor corde receptus dextro ex eodem expellitur iterum partim per *arteriam pulmonalem* subeuntem pulmones, (hujus principio affident *valvula semilunares, utriculares, tres*, quæ dimidiatæ lunæ formam habent, sanguisque recursus impediunt,) partim vero per *foramen ovale* in fœtu, quod est supra *septum cordis*, imo suspicantur aliqui, sed ridicula certe hypothesi, etiam in adultis per septum hoc, licet non pellucidum, cavum, aut foraminibus pervium exprimi tamen & percolari aliquid sanguinis, hoc enim septum, paries intergerinus utriusque cordis ventriculi, valde densis, spissisque constat e carnibus; in *sinistrum cordis ventriculum*, crassiorem & angustiorē exonerat se *vena pulmonalis*, & refert sanguinem multo tenuiorem, subtilissimumque magis a motu & activitate pulmonum, floridiorem & perfectiorem, illa vero reducens *vena pulmonalis valvulas* intus *duas mitrales*, episcopali similis insulæ habet, quæ regressum cruoris prohibent, isque cruor repurgatus jam intra pulmonem, & ab actione vasorum ejus partim densatus in minimis moleculis, partim resolutus quoad cohesionem integræ massæ, infususque cordis antro huic *sinistro* expellitur iterum ex eo, & projicitur per *arteriam magnam*, sive *aortam*, quæ arteriarum reliquarum omnium, excepta pulmonali, truncus est & radix, *substantia* ejus densa, dura, tenax est, & habet pariter prope suum orificium *tres valvulas semilunares, vel utriculares*, quæ remeaturum impediunt sanguinem. Et est certe mirifica valde structura cordis, quod est *Arbor vitæ*, multo magis mira est ejus functio, sed miraculis veris plena est permutatio quatuor horum vasorum, quæ aliter se habent in fœtu, aliter in adultis, cor enim hominis, qui libero in aëre vivit, continuo agitur motu, quod in fœtu, qui utero adhuc est conclusus, multo movetur obscurius; hinc provida Natura, vel Divina potius sapientia ordinavit, quoniam in fœtu ob hunc obscuriorem cordis motum, & maxime quietem pulmonis non potuit huic multis afferri sanguis, ut extra cor vena cava in dextrum cordis ventriculum patula commercium haberet cum vena pulmonali, vase sinistri ventriculi, vel certe, ut sanguinis venæ cavæ maxima pars posset ibidem effundi, ubi effluit venæ pulmonalis cruor, scilicet per *foramen ovale*, quod mox sub dextra est auricula, utque arteria magna, sinistri ventriculi vas, sinistra sub auricula cordis per canalem, qui dicitur: *canalis*, vel *ductus fœtus arteriosus*, cum arteria pulmonali con-

necteretur & uniretur, ut e pulmonali arteria sanguis derivaretur in aortam, & qui per venam cavam influxit dextro cordi, per ovale foramen trajicere magna parte mox in sinistrum posset ventriculum, qui effectus in adultis cessat, quoniam in his & *ovale foramen* occluditur, & *arteriosus* ille *canalis* coalescit in speciem ligamenti, quo factō libere sanguis omnis per venam cavam e toto redux corpore per arteriam pulmonalem projicitur in pulmones, eorumque omne trajicere quasi punctum debet, ante ad corpus quam per aortam distribui rursus possit. *Aspera arteria*, vel *Trachea*, fistula quasi & canalis, posita est ante superiorem *gulæ*, vel *oesophagi* partem, super qua, vel & juxta quam per collum descendit ad pulmones, in quibus deinde radices agit suas, duabus autem investitur tunicis, quarum exterior est e pleura, interior productio ejus membranæ, quæ ab ore, palato, faucibusque descendit, gulæque non minus ac ventriculo, & intestinali toti tubo communis est, habet multas fibras robustas, intertextas pinguedine, ceterum, quoad maximam partem cartilaginea est, & in *caput* & *tracheam* stricte sic dictam dividitur. *Caput*, vel summa ejus pars *Larynx* est, cui superne *tonsillæ, amygdalæ, antiades, paristibnia* insuper adhærent, constat hic *larynx* e quinque cartilaginibus, *epiglottide, thyreoidea cartilagine, cricoidea*, duabusque *arytænoideis*; ipse tubus, qui ab eo larynge solus, tanquam truncus descendit, *Bronchus* dicitur, constans a parte antica & utrumque ad latus ex *annulis*, dimidiatisve circulis *cartilagineis*, admodum scite coagmentatis, carneoque quasi ligamento connexis, a postica parte annulorum versus dorsum & vertebrae super oesophago cartilagineæ substantiæ defectum membrana quadam, nectente cartilaginea extrema, rotunditatem orbicularem, circulosque perficiente. *Trachea* hæc haud longe infra clavículas in duos findit se notabiles ramos, quos vocant: *Bronchia*, ducuntur hæc in ipsos *pulmones*, eosque simulac attigerunt, servato priori nomine, denuo divaricantur, & dividuntur, ut quæque pulmonis pars, & singuli *pulmonum lobi* suos accipiant ramos, bronchia enim hæc in utroque pulmone ramis innumeris inter arterias, venasque pulmonicas, aut pneumonicas, suas projiciunt radices, vasisque sanguineis varia ratione nectuntur. *Pulmo*, Respirationis officinā & instrumentum præcipuum, positus est in *cavum thoracis*, aut pectoris, & ubi aëre plenus est ab inspiratione, fere totus repletus tumet, formamque fistule bubulæ ungulæ induit, suspenditur quasi per mediastinum, cujus ope antèrius sterno, posterius vertebrae adhæret, divisus est in *dextrum* & *sinistrum pulmonem*, quorum uterque magnitudine parum dif-

differt, sinister tamen in *duos* fissus est lobos, quorum alter *superior* est, *inferior* alter, dexter *tres lobos* habet, *superiorem*, *medium* & *inferiorem*, *substantia pulmonum* laxa, tenuis, mollis & spongiosa est, tenera obducta pelli-
cula, quæ foraminulis pertusa esse videtur, a parte maxime postica, & latera vertebrarum fibrillis plurimis adnata; in sætu quidem, ubi obscurius movetur cor, & parum per pulmo-
nes transit sanguinis, multo densior, robusta, rubra, hepaticæ fere similis esse substantia vi-
detur, quamprimum autem cor evidentius mo-
vetur, & cruor per pulmones omnis agitur, incipit rarefcere, spongiæque ad instar tenera
& mollis, colore quoque albidula evadere, vel
& obscure flava, *vasis* ejus & *bronchialibus ar-
reis*, & *sanguineis* circumfusa est, quemadmo-
dum *vasis* in hepate, propria quædam caro,
parenchyma pulmonum.

Est præterea ibi loci, ubi trachea se in
bronchia findit, & majora prorepunt e corde
vasa, *Thymus*, mollis, & satis lata massa, in-
fantibus major ac adultis, quoad substantiam
tota quanta *glandulosa*, mollis, tenera, spon-
giosa & alba, tenerrimis vasorum pertexta fur-
culis, proxime sub summo sternone sita, & sub-
jacentia vasa præmuniens ab omni pressione,
aliave injuria.

Gula, oesophagus, tubus cibarius, mem-
branaceam habet substantiam, tribus e mem-
branis compositam, quarum prima & extima
oritur de ligamenti vertebrarum, altera *car-
nea*, *muscularis*, e multis transversalibus vel
circularibus contexta fibris, tertia & intima
simpliciter membranacea est, cum ore, palato,
labiis, faucibusque communis, *fibrisque* mul-
tis rectis, *longitudinalibus* permixta, de reliquo
longa & fere cylindrica gula est, pars ejus su-
prema faucibus & linguae radici adnexa est,
Pharynx dicta, ibi super eam, & ad ejus la-
tera *tonsillæ* sunt, continuo tenui madentes
muco, specie salivæ, inferius autem extremum
orificio ventriculi sinistro unitur, & in illud
patet; descendit hic oesophagus de larynge,
ubi principium suum habet, sub ipso larynge,
vel ad ejus latus, per intima colli, pone pul-

mones, versus diaphragma, recta quidem ad
quintam usque dorli, thoracisque vertebram,
ubi se trachea findit, & oesophago magnæ illæ
appositæ sunt *glandulæ*, ab eo vero loco assur-
git aliquantum dextrum versus latus, mox ta-
men iterum sub vena cava sinistrum versus re-
clinatus, transcendit arteriam magnam, elabi-
tur sub diaphragmate, finitus tandem ad *os ven-
triculi*, cui adnatus est.

Quemadmodum vero *diaphragma* distin-
guit & separat *infimum ventrem*, qui culinam
corporis condit, transverse ab *arca media*, quæ
vitæ officinam continet, ita & hunc *medium*
ventrem a *supremo*, qui animæ domicilium est,
separat *collum*. Omnesque hæ partes, quem-
admodum & extremitates, manus & pedes,
per ossa & musculos coherentes, vasa inter se
communia habent, per diaphragma enim sub-
rotundum, transversim positum, & a parte
superne pleura obductum, ab inferna perito-
næo, ad extrema carneum e multis composi-
tum densis fibrarum fasciculis, in medio mem-
branosum totum & tendineum, carnea parte
corbi quasi costarum spuriarum adnatum, tres
magni transeunt canales, quos per foramina
satis magna id transmittit, ad dextram quidem
Vena Cava transit, ad sinistram oesophagi tu-
bus, cujus lateribus multi furculi nervei ad-
hærent, imo vero, ubi ab illo arcu carneo ten-
dineo diaphragmatis descendunt duo ejus ca-
pita, rimam hæc in medio vel fissuram verte-
bras versus relinquunt, quæ inter aortæ trun-
cus decurrit, & extremum azygæ ascendit. Per
collum, quod media est pars inter caput &
pectus, composita ex integumentis, musculis
& vertebris, quarum per specum spinalis me-
dulla descendit, ascendunt carotides & verte-
brales arteriæ, descendunt venæ jugulares, par
nervorum vagum cum ramulis suis ad latera
positis, nervis recurrentibus. Et sic singuli
ventres, singulæ arcae impertuntur aliis e ga-
zophylacio suo nobilissimi sui contenti visceris
egregias divitias, atque, quantum possibile
fuit, exoptatissima conspirant inter se har-
monia.

C A P U T VII.

De partibus dissimilaribus, quas caput comprehendit.

Supremus, tertiusque venter Caput est, glo-
bo simile, collo insistent, hoc a posticis &
superna parte pilosum, ab anticis faciem
habet, vocant ejus contenta omnia uno nomi-
ne Anatomici *Encephalon*, id autem conclu-

ditur & obtegitur integumentis communibus, *pe-
ricranio*, *periosteo*, duabusque, vel tribus ma-
tribus, aut meningibus, & ossibus, de quibus
supra dictum fuit. Jam vero addenda est hi-
storia partium ejus dissimilarium, quæ inveniri
& spe-

& spectari possunt ut in ejus *parte capillata*, ita & in *glabra*, id est, facie.

Cerebrum, sedes *facultatis animalis*, & nobilissimum viscerum omnium, & frigidissimum, explet omnem *calvariae* ollam, formamque superficiem ejus internam induit; hinc cerebrum humanum, quatuor aut quinque libras æquans pondere, maximum est, dividitur a processibus vel productionibus matrum suarum interjectis, maxime ab illo, qui *falcem* æquat, & *processus duræ matris falciformis* audit, cui *longitudinalis* inhaeret *sinus*, per longitudinem, in *hemisphaerium dextrum*, & *sinistrum*, a reliquis vero duobus matrum earundem processibus per transversum dividitur ad postica & separatur a cerebello, salva manente cerebri superficie inferiore, vel basi. *Substantia cerebri* alba est, mollis, humida, massæ singularis, extus plurimis ambagibus teretibus, gyrisque conspicua, instar intestinulorum, intus autem plurimis arteriarum, venarumque furculis pertexta, vix conspicuis, docent autem apparentia *puncta sanguinea, rubra*, ubi substantia ejus dissinditur, & dissecta paululum premitur, quando autem interiora cerebri attento perlustramus oculo, in conspectum prodeunt: *Corpus callosum*, albidissimum, reliqua cerebri massa paulo solidius, & elatum, *quatuor ventriculi*, vel cavitates cerebri naturales, *plexus choroideus, fornix, pedes hippocampi, glandula pinealis, glandula pituitaria, pelvis, cerebellum, processus vermiformes, & medulla oblongata*. Hinc, ubi hemisphaeria, quæ processus falciformis dividit, a se invicem diducis, & ad latera premis, mox apparet *callosum corpus*, pulcherrima nitens albedine, densum & solidum, sub eo est speculum, seu *septum lucidum, pellucidum*, ejusdem cum cerebro substantiæ, protractumque ad anteriora interno latere ventriculos cerebri anteriores septi ad modum dividens. Sunt vero hi *anteriores ventriculi* magni, admodum ampli, oblique quasi cerebrum suffodientes, dimidiate rotundi, pelliculaque tenuissima tecti, apotheca & officina spirituum animalium, per textum omnem suam per substantiam sanguineis vasculis minutissimis, a vasis choroidei plexus oriundis. Est autem sub calloso corpore *cochlea, fornix*, instar veri exasciata fornici, albus, solidus, figuræ fere triangularis, extus convexus, intus cavus, atque sub eo *plexus est choroideus*, e venulis constans, & arteriolis, pellicula tenerrima connexis, & ad intima ductus *ventriculi tertii* penetralia. Is vero *tertius ventriculus* tum demum sub oculos cadit, ubi fornitem removes, est hic exigua exaratus, perviusque rima, *crena*, & est instar fossæ, in quam anteriores pertingunt ventriculi, duosque ductus, per consequens duo foramina habet, quorum anterius amplum satis cavum est, compositum

e *pia matre*, *infundibuli* forma, superne ampli, sed sensim angustioris, unde quoque *pelvis* nomine insignitur, pertingit hoc infundibulum ad *glandulam*, usque *pituitariam*, quæ carne constat spongiosa, imbibente pituitam, pia matre obvoluta est, *sellæque turcicæ* cavæ insidet; ad latera hujus artificiosa *circuli* vel *retis arteriosi* structura spectari potest. Posterius autem foramen extenditur in *quartum* usque *cerebri ventriculum*, ubi *glandula pinealis* est, duriuscula, ex albo flava, fere ad postica fornici posita, latensque, pone hanc glandulam, quatuor sunt monticuli, pomorum instar minorum, quibus margo callosi corporis assidet, distincti autem sunt hi monticuli fossula, minore sulco, vel potius linea, formantque *nates* hæ, *testesque cerebri*, uti vocantur ab Anatomicis, canalem subtus, qui e tertio cerebri ventriculo ducit in *quartum*, e canale hoc & cerebri medulla compositum. *Quartus hic ventriculus* a principio, ut liberior sit spirituum animalium influxus, valde amplus est, sensim vero in medulla coarctatur, ut tandem ad infima cerebelli ad modum *calami scriptorii* convergat, eam circa regionem cerebello medulla cerebri est connata, cerebellum autem sedem suam ad postica habet, & a cerebro separatur per interjectos *processus duræ matris transversales*, quibus duo illi *sinus cerebri laterales* inhaerent, numero sequentes proxime primum illum *falciformem*.

Cerebellum, tumidioris adhuc superficiem, non gyros habet, dimidiosque circulos, uti cerebrum, sed lineis planis & declivibus exaratum est, ejusdem cum cerebro substantiæ, complectitur, habetque duas *protuberantias*, non abfimiles teredinibus, minor autem est superior, instar ciceris, natibus cerebri apposita, patulumque servans tertii ventriculi ductum, in quem pelvis pertingit, inferior autem, & major protuberantia insidet medullæ, custoditque ventriculum quartum, ne comprimatur.

Ab hoc & cerebro & cerebello *medulla* oritur *oblongata*, cerebrum in longum quasi ductum, eaque descendit inter cranium, dorsi-que spinæ vertebrae ad extrema usque sacri ossis, plurimorum etiam nervorum origo; *substantia* ejus paulo solidior est, ac ea cerebri, ubi specum vertebrarum subiit, involucra tria membranacea, *tres vaginas* habet, extimam quidem a forti ligamento, quod portiones vertebrarum anteriores colligat, continuoque mucosum aliquo madet, reliquas duas a matribus cerebri. *Medulla hæc*, quæ intra vertebrae audit *spinalis*, intus pia matre divisa est, (ut apparet, quando assatur, vel coquitur,) ut maneat utrinque ductus, ad vertebram autem thoracis, vel dorsi sextam apparet manifesto contexta e multis filis, fibris, fasciculis, ubique pluri-

plurimos de se mittit *nervos*, e multis hujusce modi filis compositos.

Et hæc quidem continentur *parte capitis capillata*, ejus *capilli* pronascuntur e recremento tertiæ, ultimæque coctionis, tanquam sua materia; nunc apparent in glabra capitis parte, quæ *Facies* est, *aures*, *frons*, *oculi*, *nares*, *os*, *dentes*, *lingua*, & *palatum*.

Aures, ad quarum radices sunt *glandulæ parotides*, pone aures positæ, *salivam* secernentes, & sere sub mentum usque descendentes, formæ sunt arcuatæ, ac sere instar vanni, constantes extus e molli cartilagine, intus autem ex ossæ petroso. De superficie illarum externa, de vasis earum, & musculis alibi jam dictum est, nunc de *interioribus* ejus. Intra *petrosam os* quatuor sunt *cavitates*, quarum prima est *meatus auditorius*, in quem *concha* ducit, hic *meatus auditorius* oblique sursum fertur, tenditque ad teneram *tympani membranam*, quæ composita est e *periosteo* & *nervo*, sicca, orbicularis, pellucida, firma tamen, intus adfidentia sibi habens *tria*, vel *quatuor auditus ossicula*, scite admodum coarticulata, & a figura dicta *malleus*, *incus*, *os orbiculare*, *stapes*, conglutinata inter se per intervenientes cartilagineas, tenuesque ligamentosas membranulas; illa vero *tympani membrana* oblique super extensa est alteri cavitati, eamque a priore separat. Est autem secunda illa *cavitas Tympani Cavum*, cui aer ille inclusus est, nullo externo agitato motu in prima sua origine, implantatæ autem sunt ibi membranæ intus, vel potius *mallei capiti fibrillæ musculares* adnatæ, præterea vero sunt intra *cavum* hoc duo foramina, orificia ductum e directo sibi invicem oppositorum, alterum est: *fenestra ovalis*, sursum spectans, ducensque, alterum est minor, & quasi cartilaginea, deorsum quasi depressa, & magis occulta, *fenestra rotunda*, quæ videtur ad fauces ducere, circa quam durior projecta est substantia. Tertia *cavitas* non absimilis est *cryptis*, aut *chasmatis* metallifodinarum, & *Labyrinthus* vocatur, ob varios ductus & anfractus, qui, ut acutior fieret sonus, exasciari retro debuerunt intra *petrosam os*. Quarta denique *cavitas* est cæca, tumida *cochleæ cavea*, *Cochlea* dicta, has omnes per *cavitates* minutissimis *fibrillis* & *chordis*, zonisque distributa est *mollis nervi auditorii portio*, *cranio* egressa, & per foramen *petrosi ossis* *auditus organum* offeum ingressa, plenum est hoc *os* *fossulis* & *mæandris*, quasi cancellatis, & mire inter se communicantibus & conspirantibus.

Frons, pilorum *expers*, sub anteriore capitis offe posita est, & valide corrugari, multum etiam tendi & applanari potest, fatis lata, & glabra, extendens se ad *piloſa* usque *super-*

cilia, sub quibus *oculi* sunt, cava conclusi *orbita*, mollibusque, obsequiosis tecti *palpebris*, singuli quidem inferiore immobili, superiore mobili, ad extrema cartilaginea utraque ab implantata cartilagine *tarso*, pilis, quos *cilia* vocant, ornata, utrinque *angulos* efficiente, vel *canthos*, alium *internum*, eumque majorem, sub quo ad *nasum* *caruncula lachrymalis* est cum *punctis lachrymalibus*, per quæ *lachrymæ* prodeuntes ductu *lachrymali receptæ* in *nares* fluunt alium vero minorem, *externum*. Ipse *oculi bulbus*, vel *globus* sex habet *musculos*, quibus regitur, multa permixtos pinguedine, hi *musculi* circumjacent *nervos*, maxime autem exteriores *oculi membranas*, quæ sanguineis vasis multis, arteriosis, venosisque a ramis *externæ carotidis* pertextuntur; *nervorum* tres maxime notabiles *oculus* habet, *opticum*, qui centro ejus implantatur, & *patheticum*, abducen-temque, qui ad *musculos præsertim* distribuuntur. Habet vero etiam suas *Tunicas*, suosque *Humores*; *tunicæ oculi* sunt: extrema quidem, *Adnata, conjunctiva*, vel *Albuginea*, quæ alba est, tenuis, robusta, oculumque, ne orbita excidat, intus ad eam religat, ejusque marginem extremum; altera est *Choroidea*, livida illa, quæ pone *pupillam* & *iridem* est, *Iris* enim est coloratus ille internus orbiculus, coloribus distinctus multis, fibrisque *ciliaribus* radiatis, circumassidens quasi foramini, per quod *crystallina lens*, speculi ad instar prominet, quodque *pupilla* vocatur, appellant alii *choroideam* hanc innominatam, porro est *Cornea*, quo nomine duram, densam, tenacemque omnem illam *tunicam* intelligunt, quæ ab extus *vaginæ* instar *globum* totum coërcet, alii autem dividunt in *corneam* proprie sic dictam, partem scilicet eam anteriorem, quæ cornu instar pellucida est, segmentum circuli, & alteram opacam, quæ *sclerotica* est, dicunt enim, esse *corneam* nonnisi mutatam paulisper & degenerantem *scleroticam*, existimarunt Veteres: *corneam* hanc & *scleroticam*, omnem investientes *globum* esse tantum propagines duræ matris, quæ ad *globum* usque *nervum* comitatur *opticum*, sed falsum id est, addit tantum *scleroticæ nervæ* suæ *vaginæ* finem *opticus nervus*, *cornea* illa in multas facile dividi *lamellas* potest. Est ulterius *Uvea tunica*, instar *uvæ* *nigræ* *nigra*, quam suspicabantur veteres *piæ matris* productionem esse, tenerrima hæc est anterior *choroideæ* quasi pars, cum ea enim subtenſa est omni *scleroticæ internæ* superfici, *nucleum*que quasi *cutaneum bulbi* constituit, duplicatur, ut *choroidea ipsa*, *iridis* ad radicem. Denique *Retina* est e substantia ipsius *nervi optici* *bulbum* ingressi nata, diffusa, & expansa per *cameras oculi*, maxime posteriorem, candidissima & mollissima, instar *muci*, *uveæque* adhærens,

rens, accedunt his ipsæ illæ tunicae, quæ humores oculi concludunt.

Humores oculi sunt: *humor aqueus*, vere aqueus, copiosissimus, in anteriore oculi camera sub cornea fluens, & bulbi fere dimidium replens, quin & posterioris camerae certe partem subiens; deinde *humor crystallinus*, *lens crystallina*, minima omnium humorum dictorum, & solidissima, glaciei, vel crystallo pellucidæ similis, quasi anima oculi, medium ejus occupans, forma lentis microscopicae vitreae, utraque superficie convexa, hæc cingitur *arachnoidea tunica*, simili cortici cepæ, cujus peripheriæ aut limbo adstat *ligamentum ciliare*, cujus rectæ radiatæ lineæ, *processus ciliares*, qui aliquam cum ciliis externis analogiam habent, sed conjunguntur & uniuntur illi processui per tunicam arachnoideam & uveam. Denique *humor est vitreus*, magnitudine atque soliditate medius inter priores, a posticis positus, tunica singulari coërcitus, & leni fossa conspicuus, cui crystallinus humor parte sua convexa inferiore insidet, reliqua pars & peripheria planior humori subjacet aqueo.

Nasus, in medio faciei prominens, olfactus quasi munimentum est, per septum divisum in *Nares*, quæ inflantur & se contrahunt iterum, factus est ex ossibus, quorum superioribus tres appositæ sunt *cartilaginee*, quarum pares *alas*, *pinnae narium* efficiunt, tertia *septo* additur, vel maximam ejus partem constituit. Sunt intus, & repunt intra nares multa *vasa sanguinea* ex arteriis carotidibus, venisque jugularibus, nervi etiam primi, tertiique paris, maxime quoque *membrana pituitaria*, quam e dura matre ortam suspicabantur Veteres, mucipara, & acute senilis, communis cum ore, lingua, faucibus, palato, oesophago & intestinis, & omnibus superinducta narium ossibus & mæandris.

Os duo efficiunt *Labia*, e carne composita mobili, tumor ille arcuatus, rubicundus, marginalis nomine *Prolabiorum* venit, moventur varios per musculos, ut ipsa maxilla inferior, & ligamento adherent, quod maxillam temporis ossi alligat. In maxillis *triginta duo* stant *Dentes*, quorum primordia embryo jam generat, licet postea demum, ubi natus est homo, post aliquod tempus perfectionem plenam nanciscantur, habent namque maxillæ suis in fossulis, aut *alveolis* substantiam, superne osseam, inferne autem spongiosam, laxam, imo vere mucosam, alba pellicula corticosa obductam, pro perfectione dentis continuo magis firmata, & patente aliquantum, ubi extra maxillam excrescunt dentes, alveoli autem ipsi duos vel tres distincti sunt in ordines & cancellos, unde, ubi semel vel bis dentes excidunt, novi succrescunt, in quibus, quoniam adhuc

teneri sunt, albus est succus, qui denique in osseam occallescit naturam & substantiam. Obducit dentes membranula sensilitatis acutissimæ, ad quam, ut restituatur id, quod de dentibus deteritur, ut naturalis calor conservetur, & ut id etiam, quod sensu caret, nutriatur, accedunt vasa, deinde vero dentibus ad extremos maxillarum margines apponitur undique firma & immobilis *gingiva*, terminant etiam, limitantque ipsius *oris cavæam*.

In ea cavea supra *palatum* est, osseum, & carnea pelle obductum, concavum, duobusque foraminibus, per quæ nervi quinti paris descendunt, præditum; ad postica obsequiosum totum membranaceum est, vocant *mobile palatum*, uti superiorem portionem *stabile*, *fixum* & *immobile* nominant *palatum*, ad finem suum illud mobile, *pendulum* in sua quasi duplicatura habet *uvulam*, *columellam*, portiunculam oblongam, subrotundam, ad quam duo sunt meatus e naribus in os, sub ea uvula jam *Fauces* incipiunt.

Intra *Fauces* has *principium gulæ* vel *oesophagi* est, cui ad latera *tonsillæ*, *amygdalæ* sunt appositæ, mucosæ, satis magnæ glandulæ, tenui plenæ muco, quo linguam, os, aliasque partes vicinas irrigant; deinde intra fauces has *tracheæ caput*, *Larynx* est, e quinque compositus *cartilaginibus*, earum prima est *Scutiformis*, *Thyreoidæ*, cujus anticus tumor *Adami pomum* dicitur, quod extus tangi potest, intus cavum, extus gibbum & sursum tendens, per lineam quasi divisum, ac tam superne, quam inferne duabus distinctum prominentiis, altera *cartilago cricoidea*, vel *annularis*, annulo Turcico forma similis, ambiens laryngis, vel tracheæ potius caput, & pervium servans, distinguens etiam a posticis tracheam ab oesophago; tertiam quartamque cartilagineam *duæ* constituunt *arytænoideæ*, gutturnium quasi representantes, concurrentes enim superne duæ hæc laminæ cartilagineæ formam efficiunt similem ori gutturnii, ab inferiore autem parte, vel intus potius *rimam* ad perpendicularum positam relinquunt, quæ *glottidis rima* est, ubi nimirum altera dissidet a sua focia cartilago arytænoidea, imo multi hanc pro ipsa venditant *glottide*, quæ proprie consistit in illis ligamentis transversis, arytænoideis cum thyreoidæ committentibus, & mucosa laryngis interna membrana communi obvolutis, in angulum planum thyreoidæ cartilaginis insertis, eaque ligamenta possunt diduci a se invicem, remotis a contactu arytænoideis cartilaginibus, possunt iterum adduci ad se invicem, & conjungi, quoties ipsæ cartilaginee appropinquantur sibi mutuo, nataque inde *glottis vera* continua est, sed ad angulum rectum cum rima modo descripta. Has cartilagineas quatuor obvolvitur & colligat commu-

nis membrana quædam, quæ in summo utrinque fossulas impressas habet, quibus quinta cartilago pontiformis insidet, *Epiglottis*, forma folioli hederæ, substantiæ mollis, ea quidem erecta semper apparet, sed, ubi edimus, vel potius deglutimus, egregio eo mechanismo, quo contra linguæ radicem, hærentemque sub ea epiglottidem laryngem attollimus, toti laryngis ori, glottidisque rimæ apprimitur, ut ne guttula quidem fluidi, solidive micula illabi temere possit, superinducitur enim ori universo, illudque claudit, tegitque. Quodsi autem casu aliquid irruat, id mox sensilem internam tracheæ membranam irritat, excitatque tussim, qua excutitur iterum, utpote impediturum, & interrupturum respirationem, si ad extremos bronchiorum fines excurreret.

Huic laryngis capiti suis cornubus aslidet bifurcatum *Hyoides os*, quod de faucibus, & linguæ radice huc descendit, & non linguæ modo, sed & ipsius integri laryngis motus determinat. *Lingua* vero instrumentum est & *glossus*, & humanæ *voce*, cujus magnam quoque partem e larynge, tracheaque repetimus, lingua hæc anguillæ instar versatilis est, possumus enim ea, tanquam radio describere quasi circum, & eam in rotundum ducere, contrahere, prolongare, breviorē reddere, in tumorem inflare, sursum elevare, deprimere deorsum, & ad latera flectere. *Substantia* ejus mollis est, laxa, spongiosa, carnea, non autem fibrosa, subjacet palato intra os, ad po-

stica latior est, & crassa, sed ad dentes, a quibus duplici septo æqualiter separatur, angustior & acutior, alligata oris fundo forti ligamento, cui sæpe quasi funiculus in recens natis infantibus adnatus est, qui *linguæ frænum* vocatur, & solvi debet. Habet etiam lingua *vasa* multa *sanguinea*, tam a parte superiore, quam inferiore, magnas illas, valde conspicuas *venas raminas*, vel *sublinguales*, sunt illa vasa omnia rami jugularium, & carotidum, *nervos* per sua involucria in papillas digestos, molliores a parte quinto gustatorio duos ramos, duosque duriores a nono, linguæ. Licet autem ipsa hæc lingua tota, quanta musculum referat, multos tamen alios etiam, quibus regatur, implantatos habet sibi musculos.

Quæ plura de mirifica hac addi lingua possent, meæ non admittunt, ut suppleam, vires. Regamus ergo linguam hanc & coërceamus, utpote loquelæ ministræ & eloquentiæ, utamur ea, ut laudet Deum, ejusque gratia proximum bona doceat multa, laudemus ipsum hunc linguæ thesaurum, tanquam summum Dei misericordis donum.

Supereffet adhuc explicatio historica membrorum externorum, quoniam vero de integumentis eorum, ut epidermide, cute, reliquisque, quin & musculis, vasis, ossibus, & omnibus iis, e quibus constant, partibus potiora prælibavi, itaque vix necessarium duco, ea ut hic operose repetantur.

C A P U T VIII.

De Functionibus & effectibus instrumentorum, sive organorum, partiumve adunatarum, ipsiusque integri corporis, quatenus id animæ domicilium est.

Postquam sic partes omnes corporis humani explicuimus, sequitur, ut indicemus, quomodo eæ conserventur? quæ sint omnium & singularum functiones? quid ex harmonia, concentuque omnium resultet effectus? operæ pretium erit, nec injucundum, hæc singularibus prosequi quibusdam meditationibus.

Vidimus hætenus, partes singulas mirifico structas esse artificio, cunctasque summa inter se nexas esse prudentia, ut non privatis tantum pares sint, præstandis functionibus, verum & publicis & communibus egregie serviant usibus, & prout ipse partes, ita & functiones ab iis expectatas infinitis inter se coherere relationibus, ut altera juvet alteram, & juvare possit, omnes autem conspirent ad

conservationem totius, verum, si puriore nunc meditationis acie hominem intuemur, vel, si solam quoque corporis ejus fabricam perlustramus; oppido animadvertimus, ea omnia, quæ de structura corporis infinitis plena miraculis dicta sunt, cadere quoque in cadaver, idque omnem servare adhuc artificiosam illam fabricam, quæ par & apta censetur e suo mechanismo nobilissimis illis effectibus, qui vivo corpori adscribuntur, a cadavere autem salva fabrica, manentibus partibus omnibus, absunt. Ergo, concludimus inde, ad exhauriendam ideam *vivi corporis humani* non sufficit, habere partes ejus omnes, nec sufficit eas ea connexas esse ratione, qua sunt in vivo, sed accedere oportet aliud quoddam principium, quod & singulas partes, & corpus totum

tum vivere faciat, quod animet omnes partes, absque *vita* enim nulla iis apta erit obeundis actionibus, iisque præstandis effectibus, utcumque artificiose constructa, quos in vivo constanter observamus; quid autem est, quod vivere facit? an *vividus* ille *spiritus*, quem in prima creatione Divina homini Omnipotentia inspiravit? facile largiter, esse hunc, si modo inde scirem, & intelligerem, quis ille sit spiritus? an est *calidum innatum*, ad quod toties provocabant Veteres? æque obscura videtur esse huius idea & origo; an Hippocratis principium *involutum*, sive impetum faciens? quod observatione multa didicit, sed æque minus quoad suam indolem essentialem cognovit, ac alii suos vitæ fontes; an est anima ipsa? reptamus & hic in tenebris; evidentissimum quidem est animæ in vivo homine commercium, & manifestissimæ relationes mutuae apparent infinitæ, sed quæcunque hætenus applicemus philosophica principia, neque commercii cujuscunque modum satis percipimus, neque intelligimus, quomodo vitam anima infundat corpori, hocque illa quasi perfundat? nisi speculationum futilium erraticis signentis eruditionis vanitatem alere placuerit. Neque clarior ipsius *Vitæ corporis* notio est, videmus quidem in abstracto, esse illam ejus conditionem, illum per solidas, fluidasque partes statum, sub quo mutuum illud animam inter & corpus commercium durat utcumque, vel certe restitui potest, vel necesse non est, illud prorsus tolli. Quid vero ita dicimus? nulla profecto hinc ratione capimus, quid vita sit? est enim quocumque nos vertamus, tantus conditionum ad vitam confluentium concursus, tanta earundem farrago, ut, qui huic se immergere vult mari, & continuos describat circulos, quales projectus in aquam lapis, & emergere cogitando vix unquam possit; quod si ad unam aliquam alligare præcipuam functionem vitam volumus, ut verbi causa, sanguinis circulationem, non modo hæc videtur vitæ potius effectus, quam causa esse, sed & contradicit experientia, quæ docet: partes certe corporis vivere absque circulatione diu posse, imo vero committimus inanem principii petitionem, nam, quid causæ illi subest circulationi? respondes: motus cordis & arteriarum, nec non influens cordi sanguis & irritans ad contractionem, jam hic habes circulationis effectum, quem ad causam ejus referre non licet; quæ causa est contractionis cordis & arteriarum? influentes per nervos spiritus animales? unde hi generantur & propelluntur? a sanguine, circulationis ope actio ad caput; ita in gyrum omnis disputatio rotatur, mallem igitur, quam plurima, omnique cura collecta suadere videntur experimenta, vim

agnoscere *oscillatoriam* fibris omnibus inhærentem, & continuo activam, eamque vel in prima creatione fibris infusam ab ipso Deo, vel ex ipsa consequentem primitivarum, elementarium prima compositione, nobis non patentem, vel, si Adamo supponas ab ipso inditam Creatore, posteris ejus ab Adamo, suisque parentibus impressam, & a prima impressione atque percussione *perpetuo mobilem*, quod si autem hæc non ardent hypotheses, nemini obtrudendæ, haud mihi est difficile, ignorantiam fateri meam.

Sanitas, cæleste donum illud, est effectus integritatis functionum omnium, & singularum totius corporis, præsupponit vitam, & consistit in plena libertate corporis, quæ potest actiones omnes vivo proprias cum facilitate non modo exercere, sed & oblectamento, & constantia quadam, quemadmodum autem vita distingui potest in vitam totius, & vitam partium, ita sanitas, quæ *perfectissima vita* est, haud inepte dividitur in sanitatem totius corporis, & sanitatem partium singularum, licet enim partes omnes, & functiones mirifice inter se cohæreant, plurimisque relationibus conspirent, observamus tamen alias earum partium & functionum nobiliores esse, alias ignobiliores, id est, alias magis directæ, atque immediate, alias minus ad sustentandam vitam & conservandum Totum facere, alias deinde cum nobilioribus vicinior esse connexas, alias remote magis. Possunt ergo aliquæ labem pati quandam, salvæ aliis & sanis, possunt ignobiliores quædam corrumpi, & in totum fere destrui, vix turbata sanitate Totius. Deinde quoque certo sensu, & respectu singularis Individui propria sua est, potest singularis fabrica hujus & illius compositæ partis, possunt singulares variæ conditiones, minus aut majus fibrarum connatum robur, humorum densior, tenuiorve consistencia, & aliæ plurimæ conditiones notabilem inferre hic mutationem, quæ facit, ut sub hoc victu, sub his conditionibus, ille sanus vivat, quas alter ferre absque detrimento sanitatis non valet; nam conservatur & *Vita* & *Sanitas* usu *sex rerum nonnaturalium*, quas eas Medici vocant, quæ ad ipsam quidem hominis naturam directe non faciunt, vel in substantiam ejus non mutantur, sed ad conservationem tamen ejusdem interserviunt, referunt eo: *Somnum* & *vigilias*, *cibum* & *potum*, *motum* & *quietem*, *aërem*, *excreta* & *retenta*, nec non *animi affectus*, vel *pathemata*.

Resultata vero *Efficaciæ Vitæ* atque *Sanitatis* illæ sunt: *Actiones naturales*, *vitales*, & *animales*, ad *naturales* referunt eas omnes, quæ famulantur præparandis & permutandis *ingestis* cibis in bonam materiam nutritiam, quin

& huic permutatæ, atque assimilatæ in humores humanos applicandæ pro nutritione immediate, quorū pertinet actio & *concoctio*, *digestio* ventriculi, *chylī* elaboratio in tubo intestinali, separatio fecum intra hunc facta, vasorum actio in chylum, ejusque densatio in sanguinem, secretio qualibet, & quidquid nescia quasi mente peragitur in corpore sano, neque tamen in ipsam vitam proximum habet influxum. Vocant autem Veteres eam *coctionem primam*, quæ fit in ventriculo & intestinis, ubi cruda tantum alimenta præparantur ad receptionem in vasa lactea & sanguinea, & segregantur ab iis quisquiliæ crassissimæ, altera *coctio* Veteribus erat, ubi chylus e cibis extractus, vel osculis venarum resorbentium melle-ricarum exceptus cruori hepatis venoso miscetur, vel, ubi a systemate, osculisque lacteorum vasorum suctus in vena subclavia miscetur sanguini, ante cor quam influxerit, postquam vero cum sanguine tandem & in systema vasorum pulmonalium, & in aortæ systema est actus, suasque tum *partes recrementitias* in variis deponit & relinquit secretoriis officinis & *emuntoriis corporis*, *tertia* dici consuevit *coctio*, in qua demum & magis quisquiliæ deponit suas, & exactius miscetur, uniturque cruori, ut vera fiat *assimilatio*; Quantum vero nunc ad *Vitales* attinet *functiones*, per eas Medici proprie intelligunt illas, quæ intuitu observationum primo ad vitam proximè facere videntur, & quibus etiam sublatis ipsa extinguitur vita, sunt autem *Respiratio*, *circulatio sanguinis*, & *libertas plena nervorum*, *cordi*, *pulmonique* famulantium, *animales* tandem eæ sunt, quæ nunquam fiunt absque conscientia, vel & apparente mentis imperio, referunt eo *sensus* & *motus voluntarios*, ubi semper factam in corpore mutationem vel antecedit, vel comitatur nata in mente idea, objecto congrua; Omnes hæ actiones valde compositæ sunt, ita quidem, ut, quoties attentò etiam animo singulas earum perlustrare condiciones volumus, vix filum invenire liceat Ariadneum, quo ex hoc multitudinis rerum labyrintho evadere tuto possimus.

Pro diversitate quoque illa & humorum, & solidarum partium, partim connata, partim & usu rerum nonnaturalium vario mutata distinguimus in singulis hominibus singulares constantes varietates, quæ non modo corpus suas ad actiones in alio reddunt agilius, in alio tardius, sed & constantem & respondentem huic agilitati vel tarditati corporis mentis facilitatem comitem habent, aut inertiam, torporemve majorem offerunt, utrobique major est actionum vehementia, vel tarditas, pluresque sunt ex parte præsertim corporis condiciones, vel causæ constitutionis talis, vel

effectus, quas prolixè in Historicis temperamentorum descriptos legimus, uno verbo alias eam constitutionem singularem *Temperamentum* vocant, cujus potiora momenta & Veteres & Recentiores reduxerunt ad mixtionem elementorum sanguinis, diversamque horum inter se proportionem, non omni destituti ratione, quoniam tamen e sanguine nutritur corpus totum, & partes omnes solidæ, fluidæque secernuntur & generantur, quoniam observamus certe, pro diversitate mixtionis hujus varia etiam se ratione habere temperamenta. Maxime autem celebria sunt: *temperamentum sanguineum*, *cholericum*, *phlegmaticum*, & *melancholicum*, *sanguineum* scilicet vocant, ubi per vasa omnia bonus fluit, & optime mistus cruor, ubi prædominatur ita sanguis, ut vix alios humores, & partes alias cruorem constituentes distinguere possis, *cholericum*, ubi prædominatur *cholera*, *bilis*, parsque sulphurea, oleosa sanguinis tenuior, *phlegmaticum*, ubi abundat aqua, & laxior est, ut sanguinis, ita & solidarum inde paratarum partium cohesio, *melancholicum*, ubi atra bilis, vel potius oleum sanguinis spissum cum partibus terrestribus abundat, & prædominatur, totaque sanguinis massa densior est, spissiorque. Jam vero varia etiam datur mixtura temperamentorum horum, certe, si licet ex effectibus concludere, observamus quandoque in uno eodemque Individuo multas condiciones verbi causa, quæ temperamentum arguere videntur sanguineum, alias quæ cholericum indicare magis videntur, conjungimus tum nomina, & nomen ejus, quod prædominatur, postponimus, ut quando sanguineum prædominatur, & junctos tamen etiam habet effectus cholericos, temperamentum dicimus tum: *cholericum-sanguineum*, & sic se res etiam in reliquis habet compositionibus. Plura vero de hac temperamentorum doctrina non lubet addere, cum & ab aliis fuscè tradita legantur, & potiora sint obscura valde, quæ nunquam absque oppositi formidine perspicue atque aperte satis explicari, & definiri possunt.

Percurramus adhuc aliquas actiones compositas, quæ perficiuntur ab organis valde compositis, videamus primo *Respirationem*, quantus est hujus in circulationem sanguinis vivi, natiq̃ue hominis influxus? profecto stagnant & hic, ni moveantur, aquæ; licet enim proprie suam sanguis projectionem ab embolo cordis & vasorum efficacia expectet, brevi tamen fluxus ille interruptitur, suspensa diu pulmonum actione, vel *Respiratione*, quæ consistit in inspiratione aëris externi & receptione in pulmones per tracheæ tubum, & consequente alternatim ejusdem expiratione, *foliis* enim formam habet & ulum pulmo, cujus rostrum trachea est. Nexus autem ille *Respiratio-*

spirationis cum circulatione sanguinis poterit aliquo intelligi modo, si comparemus ea, quæ Angiologia docuit pulmonum cum reliqua eorundem fabrica. Id vero altioris est indaginis, quid ad respirandum incitet, ac irriter? Facile quidem respondes in adulto: aër intra pulmones calore rarefactus, molestiam sua creans expansione; unde autem irritatur fœtus modo in lucem editus? hic ab extus certe nullum adhuc hausit in pulmones aërem, an ergo aliquid aëris pulmonibus connatum est? an vero aliquid extricatur & evolutum est ex humoribus e materno sanguine secretis, & in superficiem bronchiorum internam excretis? deserit sane hic meditantem cogitationis filum.

Sed aliud videmus etiam *folles* hujus *pneumonicæ* resultatum, ab ipsa respiratione profusus diversum, & per eadem tamen effectum organa, quibus pro respiratione opus habemus, nimirum intra *folles* rostrum, tracheæ tubum, vel ejus potius caput, *Laryngem* format *Vox*, omnis enim ille aër, qui exspirando e pulmonibus redditur, qui tot actus fuit per ambages, tot percurrit conoideos canales, ex amplissimo hoc oceano cogitur in tubum simplicem fistulæ tracheæ, atque, ubi pro voce uti eo volumus, intra eam & maxime laryngem diversimode percuti potest, allidendo ad superficies cartilagineum laryngis duriores, donec tandem per glottidis rimam, pro lubitu arctandam & ampliandam articulo sono exprimitur, certe hæc præcipua mutatio est, quam, ut *Vox* & *Loquela* fiat, experiri aër debet, licet utique rima illa expressus etiam varias adhuc patiatur concussionis & modulationes in faucibus, omnique ore. Talis profecto nexus arti humanæ imitabilis nulli, hæc mediorum, finiumque catena summam spirat Divinam Sapientiam, neque possumus etiam exoculari satis insigne hoc ejus beneficium, quo, quæ mente cogitata versamus, tanta facilitate mediante *voce* ac *loquela* possumus alter aperire alteri.

Quodsi autem nunc ulterius attentionem nostram applicamus etiam aliis *organis compositis*, & eorum effectibus, undique sane admiratio Divinorum operum crescit, & in immensum quidem, provoco ad *sensus externos*, & *organæ sensuum*, quam tuto commodeque singula *locavit* Divina manus? quam scite singulas eorum partes coordinavit? quantam singulis perfectionem dedit? *Audimus*, dum percussus aër sonorus, & in undas actus gyrosas ab aure captus colligitur, per meatus auditorii tubum irruit, ibi tympani membranam pulsat, sicque auditus officula tremere facit, unde impressus motus ope tenuissimi aëris tympano conclusi per binas illas *fenestras*, *ovalem* & *rotundam* propagatur ad auris intima, *cocleam* & *labyrin-*

thum, ut ibi tenerrimas zonarum & chordularum nervearum fibrillas ea impressione afficiat, quam recurrentem quasi ad originem nervi auditorii, oblongatæ medullæ inhaerentem consequatur idea soni auditi. Quanta, & quot miracula *Visus organum* continet? quanta sensus hujus præstantia? quantus conditionum, artificio summo coadaptatarum concursus? quam compositus est modus, quo *Visio* exercetur? Illabitur radius luminis ab extus per convexum corneæ segmentum, in eo mox, tanquam in medio densiore, ac aër est, paulisper ad perpendicularum refringitur, vix autem hoc deserit, & ingreditur medium corneæ tenuius, id est, aqueum humorem, ex hoc lentem subit crystallinam, medium denuo aqueo humore densius, ex eo autem fertur per vitreum humorem, medium paulo tenuius crystallina lente, sicque mox refringitur ad perpendicularum ab eo, prout est necesse pro collectione, vel distractione radiorum, pone illum vitreum humorem collecta imaguncula sistit se retina, illique necessariam impressionem impertitur; imo vero, ut modus irruentium servetur radiorum, foramen illud, quod pone corneam intra oculum est, & quod farcit bulbuli lentis convexum segmentum antierius, *pupilla*, modo contrahit se, arctatque, modo ampliatur magis, ad appulsum luminis nimirum constringitur subito multum, in obscuritate majore atmospheræ notabiliter magis dilatatur, videtur *pupilla* hæc exacta esse quasi e media *uvea*, cujus nigredo multos absorbet spurios radios, *cameræque obscuræ* speciem dat in oculo. Et ne ullum subterfugiat oculum objectum externum, & caput mobile totum est, & oculus ipse mira gaudet ad motum facilitate, quin eum in finem proprios habet suos musculos, quibus attolli, deprimi, ad latera subito flecti, totusque in gyrum verti, rotarique potest.

Quam apte *olfactus organum*, nasum in faciem posuit adorandus humanæ machine Auditor? hic effluvia corporum subtilissima, tenuissimæque illorum atmospheræ aëre comite, utpote suo vehiculo, mediante respiratione sponte determinantur ad nares, ibidemque per omnem earundem internam superficiem diffusas nerveas olfactorii paris ramificationes filamentosas afficiunt, ut mutationem imprimant eam, quam ad cerebrum delatam idea hujus & illius odoris consequitur, & videtur quidem hic sensus quasi medius esse inter reliquos, nec enim ad longam nimis distantiam objecta percipit externa, ut visus & auditus, nec etiam nimis propinqua, ut exerceatur, objecta desiderat, expectatque, ut gustus, & tactus. *Gustus organum*, lingua, objecta immediate sibi applicata, suisque papillis sphaeroideis, variæque figuræ, per omnem superficiem

ficiem ejus digestis, distinguit singulari sensatione, huicque respondente idea; *Tactus organum* illæ sunt papillæ nervæ, forma diversissimæ, quæ per cutem omnem diffusæ sunt, & per epidermidem, sive cuticulam prominent, proprium tactus organum locatur in apicibus digitorum, sed est etiam *tactus universalis*, qui tantum non in omnes externos, internosque nervos cadit, & in illa sensatione alias dicta consistit, quam omnes inter se communem nervi habent, & quæ non, ut in proprio tactu, opus habet, ut objectum extra corpus nostrum constitutum sentienti nervo admoveatur, ubi autem reliquæ conditiones eadem sunt, & effectus idem est, ut quando intus dolor percipitur in hepate, abdomine, vel alibi, interim in hoc tamen tertio conveniunt universalis hic & proprius tactus, quod in utroque objectum aliquod externum, id est, extra sentientem nervum hunc contingat, & afficiat, ita in sensationibus internis est vel acrimonia nervo applicata, quæ nervum vellicat, vel tumor, pondus iners e congeffione humorum, infarctusque vasorum nervo vicinorum, nimisque distentorum.

Verum, utcunque subtiliter prosequamur modum, quo sensus externi exercentur, nunquam tamen eorum conditiones omnes exaurimus absque commercio & influxu animæ in subsidium vocato, quod enim ultimum distinguimus, est *idea mentis*, relinquamus eam Philosophis; omnes interim sensus, ante ad hunc quam pervenerint terminum, interjectas habent subtilissimas mutationes corporeas, quas vix sensus assequuntur, impressa enim ab objecto externo mutatio in partem nervi sensorio implantatam organo defertur procul dubio ad cerebrum, fontemque nervorum, ibi suspicati fuerunt Veteres: esse aream quandam singularem, *Sensorium commune*, in quo, quasi ductis a sensibus quinque lineis, tanquam in centro colligantur illæ impressiones omnes, hæreant, & vestigia relinquunt corporea, vocaverunt has ultimas impressiones, quas ultra distinguere nihil licet, *Ideas materiales*, ob summam subtilitatem, & proximum cum ideis mentis concursum. Certe videntur *interni* qui vocantur *sensus*, phantasia vel imaginatio, memoria, & qui sunt reliqui, haud raro his uti materialibus ideis.

Supereffient adhuc plurima, jucundissimis fecunda meditationibus, quæ humani corporis vivi æconomia offert, & ad conservationem

totius facientia, & propagationem humani generis, liceat autem, ut contrahamus vela, ea nominare tantum. Quis æstimare satis potest gratam illam permutationem alternantem status *vigilantium* & *sonni*, quam Summus Creator in commoda conservandi corporis admisit, & necessariam prorsus fecit? Quis non agnoscat, mirificas prorsus esse rationes *appetitus*, *famis* & *sitis*, nascentis in homine? quis non eam veneretur structuræ totius præstantiam, qua quod longiore atque crebriore, aut fortiori motu deteritur, sola quiete restituitur, viresque priores recuperat? Quis non *motuum voluntariorum muscularium* summam pernicitatem admiretur, mirumque animæ apparens in eos imperium?

Quis *Generationis hominis* opus absque stupore summo intueatur? quis confluxum plurium illarum conditionum ex utroque sexu percurrat, earumque miracula omnia emetiatur? Quis non in sexu sequiore singularem illam Naturæ legem admiretur, quæ *catamenia*, vel *menfes* fluere jubet? quis non obstupescat, cum Naturæ hominem in utero materno formantis & perficientis, *plastica* sua & *vegetativa* vi legit, & scrutatur vestigia? & cum frequentem adeo temporis constantiam, quo hæc fiunt, & finiuntur, ruminatur? quis non e coordinatione conditionum & *causarum partus* ad prudentissimum concludat Naturæ Auctorem? quis non *ipsas partus circumstantias* & *nascentis hominis primordia* Divinæ Omnipotentia non minus argumenta esse agnoscat ac sapientia? Ut omnes illas taceam Naturæ ab ordine consueto deviationes, quibus homines pariter quidem perfectos, modo autem *gigantes*, modo *pygmæos*, modo alia ratione forma externa diversos ab aliis, modo & *Hermaphroditos*, id est, utriusque sexus genitalibus, certe apparenter, præditos gignit, si enim consuetæ tantum & maxime ordinariæ inhæreamus formæ, structuræque hominis, devotissima non possumus non adorare mente Divinam sapientiam, quæ difformi e massa tales fibras regulares, membranas, carnes, arterias, venas, ossa, cartilagineas, ligamenta, viscera, intestina, & artus integros formavit; quanta Dei Bonitas est, quæ his omnibus debitam consistentiam, figuram, magnitudinem, numerum, formam & situm dedit? quanta Omnipotentia, quæ hæc omnia ita nutrit & conservat, vinculoque amicissimo eo scopo necit inter se, ut mutuas sibi præstare operas possint? Gratias idcirco immortales Deo agamus Immortali.

EXPLICATIO ICONUM OMNIUM

Notamus de his, quod illarum primæ tres majores divisæ sint in *Visiones* denuo subdivisæ in *facies*, numero distinctas.

Explicatio igitur *Visionis primæ* huc redit: ubi partes externæ conspicuæ nominis a parte antica representantur.

In *facie I.* designat.

- a. c. i. Caput in genere.
- a. b. c. partem capillatam.
- a. Synciput.
- b. Verticem.
- c. Occiput.
- d. Regionem temporum.
- e. Aurem.
- *. Frontem.
- *. f. g. i. Glabram partem capitis, vel faciem.
- f. Genam.
- g. Oris caveam.
- h. Labium superius, *Myſtaces*.
- i. Mentum.
- k. Cervicem, *Nucham*.
- l. Collum, Jugulum.
- m. Regionem Clavicularum.
- n. Manus volam.
- o. p. q. r. f. digitos.
- o. Pollicem.
- p. Indicem.
- q. Medium.
- r. Annularem.
- f. Auricularem.
- t. Cubitus internam partem.
- m. a. i. Truncum corporis; ab extremo colli fine ad initium usque pedum.
- m. u. y. x. a. Thoracem.
- u. u. Pectus.
- x. x. Costarum fornicem.
- y. y. Mammas.
- z. Papillam cum areola sua.
- a. Scrobiculum cordis.
- A. a. i. Regionem abdominis.
- b. Hypochondrium dextrum.
- c. Hypochondrium sinistrum.
- d. Regionem umbilicalem.
- A. Umbilicum.
- e. c. Iliā.
- f. Regionem hypogastricam.
- g. g. Regionis hypogastricæ latera.
- h. h. Regionem inguinum.
- i. Regionem pubis.
- k. k. Partem femorum interiorem.
- l. Patellam.
- m. Genu.
- n. Tibiam.
- o. Tarsum.
- p. Dorsum pedis.
- q. Malleolum internum.
- r. s. t. u. x. Digitos pedum.

Facies II.

Exprimit partes externas a posticis.

- a. Frontem.
- b. Oculum.
- c. Nasum.
- d. Os duobus labiis limitatum.
- e. Collum.
- f. Jugulum.
- g. g. Alas, Axillas.
- h. h. Brachia.
- i. Gibbum flexi cubiti.
- k. Regionem ulnæ.
- l. Viam radii.
- m. Carpi partem posticam.
- n. Dorsum manus.
- o. o. Humeros.
- p. p. p. p. Dorsum, Tergum.
- q. q. Spinam dorsi.
- A. Regionem renum.
- f. f. Regionem Coxæ, Ischii.
- t. Regionem Sacram.
- u. Principium femoris sub natibus.
- x. Nates.
- y. Postica femoris.
- z. Poplitem.
- a. Suram.
- b. Tarsum.
- c. Malleolum externum cum fossa vicina.
- d. Metatarsi finem, & plantam pedis.
- e. Calcem.

Facies III.

Exhibet abdomen gravidæ cum adjecto fœtu.

- A. Abdomen gravidæ, partui propinquæ.
- a. Mammas.
- c. Summum pubis.
- b. d. e. f. f. g. Pudenda muliebria diducta.
- a. Clitoridem.
- d. Nymphas.
- e. Orificium vaginæ.
- f. f. Labia vulvæ.
- g. Hymenem.

Facies IV.

Fœtum delineat suis adhuc tunicis inclusum.

- a. Placenta uterina, pendens de chorio.
- b. Chorii superficies externa.
- c. Ejusdem superficies interna.
- d. Funiculi umbilicalis ingressus in placentam.
- e. e. Amnion.
- f. f. Superficies ejus interna.
- g. g. Funiculus umbilicalis.
- h. Nodulus ejusdem.
- i. i. Fœtus in eo situ, quem intra uterum tenet.

Facies V.

Fœtum immaturum sistit.

- a. Embryo duodecim dierum.
- b. Funiculus umbilicalis, abscissus.
- c. Ejusdem ingressus in umbilicum.

Facies VI.

Oculum ejusque partes omnes exponit.

- a. l. b. i. Oculus.
- a. Ejus canthus major internus, ubi Caruncula lachrymalis, duoque puncta lachrymalia.
- b. Angulus minor externus.
- d. Album oculi.
- c. c. Palpebra superior mobilis.
- f. Pupilla cum iride.
- g. g. Tarsus palpebrarum.
- h. h. Cilia.
- i. Cavea supra palpebras.
- k. Supercilia.
- l. Cavea sub antica parte palpebræ inferioris.
- A. m. m. Musculi oculi recti.
- n. n. Pinguedo interjecta.
- o. o. o. o. Nervi optici.
- p. Horum concursus.

Facies VII.

Monstrat partes auris.

- A. Fragmentum ossis temporum.
- a. a. f. g. Auris externa.
- a. a. Ambitus auris. Helix.
- b. Anthelix.
- c. Concha.
- d. Locus, in quo tenues pili extrescunt.
- e. Meatus auditorius.
- f. Antitragus.
- g. Lobus Auriculæ.

Facies VIII.

Cochleam apertam cum labyrintho auris indigitat.

Facies IX.

Tria Officula auditus connexa naturaliter depingit.

Facies X.

Eadem Officula separata exhibet, & quidem 1) malleum, 2) incudem, 3) stapedem.

Facies XI.

Repræsentat mesenterium.

- a. c. c. c. Mesenterium.
- a. Ejus medium, ubi peritonæo alligatur.
- b. b. Pancreas, quod venæ portæ divisioni subjacet.
- c. c. c. Glandulæ, quarum multæ per mesenterium dispersæ sunt.
- d. Omenti pars inferior.
- e. Mesenterii vel Mesocoli portio, quæ rectum intestinum lumbis alligat.

Facies XII.

Repræsentat totum os patulum, & cor infantis recens nati.

- A. A. b. g. Os prorsus diductum & apertum, ut fauces & interiora conspici possint.

A. A. Genæ.

- a. Nafus.
- b. Palatum.
- c. c. c. c. Dentes.
- d. Uvula.
- e. Epiglottis.
- f. f. Tonsillæ, ad latera isthmi faucium.
- g. Lingua reclinata.
- h. Mentum.
- i. i. Cartilagine tracheæ.
- k. k. Nervi laryngei recurrentes.
- l. l. Nervorum trunci paris octavi, vel vagi, ubi a parte inferiore varios ramos, & ipsos recurrentes nervos dimitunt.
- m. m. Principium trunci nervi octavi paris sub capite.
- p. q. Canalis arteriosus, ducens in aortam ex arteria pulmonali.
- p. x. Arteria magna.
- r. r. Carotides.
- f. f. Bronchia resecta.
- t. Truncus aortæ descendens.
- u. Truncus arteriæ subclaviæ.
- x. Subclavia dextra.
- y. y. Truncus & sinus Seriei Cavæ, patulo supra sinu, ut ibi foramen ovale adpareat.
- z. Arteria pulmonalis.
- b. b. Pericardium apertum & reclinatum.
- c. Auricula dextra cordis.
- d. Auricula cordis sinistra.
- e. e. Cor.
- f. f. Vasa cordis.
- g. Basis cordis.
- h. Apex.

Facies XIII.

Diaphragma delineat.

- a. c. f. Diaphragma.
- a. a. a. Pars ejus tendinea, centrum tendineum.
- b. b. b. Pars arcuata carnea.
- c. Disjunctio capitum ejus, ut transmittat aortam, & ramum venæ azygæ.
- d. Foramen dextrum, per quod ascendit cava.
- e. Foramen sinistrum, per quod oesophagus descendit.
- f. f. Capita ejus de lumbis adscendentia, carnea.
- g. g. Vasa sanguinea, phrenica, vel diaphragmatica.

Facies XIV.

Os hyoides repræsentat.

- a. Basis ejus, cui lingua incumbit.
- b. b. Antica cornua.
- c. c. Cornua postica.

Facies XV. XVI. XVII. XVIII. XIX. XX.

Explicant Cartilagine Laryngis.

- a. b. b. Os hyoides.
- b. b. Cornua hyoidis.
- c. c. c. Epiphyses cartilagineæ, de ligamentis pendentes, quæ os hyoides & cartilaginem thyreoideam connectunt.

d. Epi-

- d. Epiglottis.
- e. Pars interior cartilaginis thyreoideæ.
- f. f. Cartilagine arytænoideæ.
- g. Pars posterior Cartilaginis cricoideæ.
- h. Membranaceum ligamentum, quod annulos perficit.
- i. i. Portiones annulorum cartilagineæ.

Facies XVI.

Annulorum tracheæ.

- a. Pars superior.
- b. Eorundem pars inferior.

Facies XVII.

- a. b. c. Cartilago cricoidea.
- a. Pars ejus inferior.
- b. Latera.
- c. Cavitas interna.

Facies XVIII.

- a. b. Cartilagine arytænoideæ.
- a. Dextra.
- b. Sinistra.

Facies XIX.

- a. b. c. d. Cartilago thyreoidea.
- a. a. Cornua ejus superiora.
- b. b. Protuberantiæ inferiores.
- c. Fossula sublunata, cui epiglottis adnata est.
- d. Thyreoideæ facies exterior, antica.

Facies XX.

- a. Epiglottis, fauces versus exporrectæ forma.
- b. Apex ejus.

Facies XXI. XXII.

Musculos manus & pedis delineant.

- a. Flexorum digitorum quartus.
- b. b. Tendines resecti flexoris digitorum primi.
- c. c. Tendines hi permixti inter se invicem.
- d. Primus ille musculus, qui Carpum flectit.

Facies XXII.

- a. Tendo flexoris hallucis.
- b. Tendo flexoris communis reliquorum quatuor digitorum.
- c. c. Tendines perforati vel sublimis.
- d. Caro ejusdem.

Facies XXIII.

Depingit dentes.

- 1. 2. Dentes incilores.
- 3. Dentes Canini, oculares.
- 4. 5. 6. 7. 8. Molares.

Facies XXIV.

Linguam repræsentat cum partibus proximis.

- a. Lingua reclinata, sub qua foramen cæcum est.
- b. b. Cornua ossis hyoidis.
- c. Foramen superius pharyngis dissecti.
- d. Epiglottis.
- e. e. e. Velum palatinum, vel ligamentum faucibus prætensum.

EXPLANATIO VISIONIS SECUNDÆ.

Facies I.

Exhibet aliquas venas & arterias, quæ secantur pro missione sanguinis, nec non genitalia externa virorum.

- a. Vena frontalis.
- b. Arteria temporalis.
- A. Vena Cephalica.
- c. d. Basilica.
- *. Paullo infra c. mediana, vel communis, e prioribus nata.
- e. Salvatella, prope digitum auricularem.
- f. Cephalica pone pollicem.
- g. Vena interna, quæ in statu inflammatorio incidi solet.
- h. Vena externa, quæ in convulsionibus secari solet.
- i. Fœminarum vena, rosea dicta, cui etiam alia opposita est ad malleolum externum, calcarea.
- k. Cephalica, vel vena dorso pedis.
- l. Saphæna.
- m. p. q. Scrotum & penis cum pube ipsa.
- m. Pubes, in qua pili excresecunt.
- n. Membrum virile.
- o. Præputium.
- p. Glans.
- q. q. Testiculi.

Facies II.

Superficiem cranii superiorem externam proponit.

A. C. C. f. f. e. b. Pars cranii superior externa.

- A. Os frontis.
- a. a. Ossâ temporum, cum suis suturis squamosis.
- C. C. Sutura Coronalis.
- b. Os occipitis.
- d. Sutura sagittalis.
- f. f. Ossâ syncipitis.
- e. e. Sutura Lambdoidea.

Facies III.

Explicat Rete mirabile cerebri.

- a. b. c. d. e. Rete.
- a. Glandula pituitaria.
- b. c. Arteriæ, quæ per cerebrum penetrant, & rete formant.
- d. e. Plures vasorum rami, qui reliquis miscuntur.

Facies IV.

Venas & arterias cerebri delineat, una cum sinibus.

- a. Jugularis interna.
- b. Carotis, quæ prope hanc ascendit.
- a. h. Vena major, quæ in sinum lateralem finistrum semet exonerat, & e qua etiam ramuli procedunt ad partes vicinas.
- c. Alia vena minor a parte antica, quæ in eundem se sinum exonerat.
- e. Ramus resectus venarum e musculis cervicis redeuntium.
- d. d. Ramificationes renæ jugularis internæ.

P

f. Vena

- f. Vena minor, quæ ad lateralem sinistram sinum excurrit.
 g. Carotidis truncus, cranium subiens.
 h. Sinus duræ matris lateralis sinister.
 i. Idem dexter.
 k. Sinus quartus, qui deorsum descendit, occultus, & e lateralibus ac longitudinali ortus.
 l.l.l. Sinus longitudinalis duræ matris.
 m. m. Ejus rami abscissi ad latus duræ matris sinistram diffusi.
 n. n. Ramuli superiores dextri lateris.
 o. o. o. Infertio sinus longitudinalis in processum duræ matris falciformem.
 p. p. Ramuli inde nati ductique per substantiam falciformis processus.
 q. r. Ramus quarti sinus cum alio deorsum tendente, cujus pars altera prorepat ad rete, altera deorsum in cerebellum excurrit.
 f. Vas insigne, in quod quartus terminatur sinus.
 t. Vasorum horum Divisio.
 u. Ramuli carotici, qui ad sinistram latus, piam matrem, ad dextram ipsam cerebri substantiam permeant.
 x. Rete mirabile.
 y. Rami carotici furculus descendens ad nares.
 z. Alius ocularis.

Facies V.

Hepar designat.

- A. Hepatis cava superficies inferior.
 a. a. Vescicula fellea aperta.
 b. Cystidis colli membranulæ tres, ejusque quasi ligamenta.
 c. Ductus hepaticus dissectus.
 d. Ductus hepatici & cystici confluentus in unum.
 e. e. e. Vascula sanguinea cystica.
 f. Vena umbilicalis.
 g. Venæ portæ truncus resectus.
 h. Vena cava resecta.

Facies VI.

Vesiculam felleam exprimit.

- a. Vescicula fellea, prout superficiei hepatis inferiori concavæ adnata est.
 b. Levis ejus tumor ad collum, ubi tres illæ sunt membranulæ.
 c. Vesciculæ collum.
 d. Ductus cysticus.
 f. Pylorus.
 g. Intestinum duodenum.
 h. Idem apertum, ut orificium cholidochi ductus adpareat.
 k. Nervus hepaticus.
 l. l. Arteriolæ cysticæ.
 m. m. Vascula sanguinea cystico-hepatica.

Facies VII.

Depingit vasa sanguinea, quæ ad mammas pro secretionem lactis tendunt.

- a. Arteriæ venæque mammariæ.
 b. Vasa epigastrica.
 c. c. Conjunctio vasorum horum cum mammariis.

Facies VIII.

- a. Infundibulum cerebri erectum.
 b. Glandula pituitaria.
 c. c. c. c. Quatuor emissaria pro exitu pituitæ.

Facies IX.

Repræsentat partes genitales Virorum internas, cum renibus & vesica urinaria.

- a. Venæ cavæ truncus inferior.
 b. Aorta descendens.
 c. Arteria gastrica resecta.
 d. d. Venæ emulgentes.
 e. e. Arteriæ emulgentes.
 f. f. Venæ adiposæ renales.
 h. h. Sinus, quem vasa emulgentia subeunt.
 i. i. Vena spermatica dextra e vena cava nata.
 k. Ramulus ejus per peritonæum excurrentes.
 l. l. Venæ sacrae.
 m. n. Surculi ad musculos lumborum excurrentes.
 o. Vena spermatica sinistra ex emulgente orta.
 p. p. Ortus arteriarum spermaticarum.
 p. q. Arteria spermatica sinistra.
 p. r. Dextra.
 f. Vasculum ad corpus pampiniforme concurrens.
 t. t. Testiculi.
 u. Epididymis.
 x. y. Vas deferens.
 z. z. Ejus ortus.
 a. a. Ejus distributio.
 b. g. Aperta urethra.
 c. Aperta vesica urinaria. (dunt.
 d. d. Vasa, quæ ad vesicæ collum & penem tendunt.
 e. e. Apertæ vesiculæ seminales.
 f. f. Corpora cavernosa penis.
 h. Diameter aperti colli vesicæ, supra quod ureteres inferti sunt. (vasa iliaca.
 k. Divaricatio trunci aortæ venæque cavæ in
 A. Ren sinister.

Facies X.

Uterum repræsentat cum cervice sursum reclinata.

- a. Totus uterus.
 b. b. Cervix ejus reclinata.
 c. Cervicis os internum.
 d. Uteri collum.

Facies XI.

Designat implantationem venæ cavæ atque portæ per hepar, earumque distributionem.

- a. b. c. Vena cava.
 a. b. Truncus ejus adscendens.
 b. c. Descendens. (tis superiorem.
 d. d. d. d. Majores ejus radices per partem hepatis.
 e. e. e. e. Venæ portæ radices per partem hepatis cavam inferiorem.
 f. f. f. Utriusque vasis anastomoses.
 g. Major venæ portæ ramus resectus.

Facies XII.

Vesicam urinariam cum urethra depingit.

- a. Umbilicus.
 b. Pars posterior vesicæ.
 c. Concurfus vasorum deferentium.
 d. d. Ure-

- d. d. Ureteres.
 e. e. Prostata. (cta urethra.
 f. f. Corpora duo spongiosa penis cum interje-

Facies XIII.

Ventriculum cordis sinistrum apertum cum aorta proponit.

- a. Arteria magna resecta. (conspici potest.
 b. Cavitas interna aortae, ubi ejus ortus e corde
 c. c. c. Tres valvulae semilunares.
 d. Septum cordis.
 e. Valvulae arteriae pulmonalis.
 f. g. Sinistra cordis auricula subversa.
 h. i. d. c. b. Cavitas sinistri cordis ventriculi.
 i. Fibrillae tendineae, carneaeque trabeculae hic resectae. (terminat.
 k. Substantia cordis externa, quae ventriculum

Facies XIV.

Ventriculum cordis dextrum depingit per venam cavam apertum.

- a. Arteria magna resecta.
 b. Vena cava resecta.

- c. Pelliculae venae cavae.
 d. d. Pericardii portiones. (tum.
 f. g. e. e. e. Pulmonalis arteriae principium aper-
 f. g. Orificia ramulorum in arteriam pulmonalem
 e. e. e. Valvulae arteriae pulmonalis. (patentium.
 h. h. Septum cordis.

Facies XV.

Cor suo pericardio denudatum, & per medium transversim sectum monstrat.

- a. Truncus aortae descendens.
 b. Arteria subclavia sinistra. (est.
 c. Truncus aortae ascendens, sub quo vena cava
 d. Auricula dextra cordis.
 f. Arteria pulmonalis aperta.
 e. Foramen ovale.
 g. g. Cordis extremum.
 h. i. k. Portiones dissectae cordis.
 h. h. Septum cordis.
 i. i. Ventriculus dexter.
 k. k. Ventriculus sinister.
 i. i. k. k. Cava ventriculorum.

EXPLICATIO VISIONIS TERTIAE.

Quae aliquas designat venas & arterias, quae arte secantur, nec non partes mulierum genitales externas.

Facies I.

- a. Vena frontalis.
 b. Arteria temporalis.
 A. c. d. Vena cephalica. (hepaticae nata.
 * Vena mediana e confluxu rami c. & venae
 e. Salvatella dextrae manus.
 f. Cephalica manus. (torio secatur.
 : Vena pedis externa, quae in statu inflamma-
 g. Eadem vena, cum illa, quae ad genu est.
 † Dextra illarum, quae per genu excurrunt.
 Æ. Truncus dexter Saphenae.
 h. Vena pedis extremi, quae a convulsionibus nomen habet.
 i. i. Saphenae.
 k. Cephalica prope hallucem pedis.
 l. Vena digiti minimi.
 m. n. o. p. p. Pudenda muliebria.
 m. Pubes ipsa, pecten, ubi pili exrescunt.
 n. Rima vulvae.
 o. Clitoris.
 p. p. Labia vulvae.

Facies II.

Delineat internam cranii superficiem exemto cerebro.

- b. f. Pars exterior & inferior calvariae.
 a. Foramen ossis occipitis. (tuntur.
 b. b. Duo condyli, qui cum atlante commit-
 c. c. Processus styloidei. (ferioris.
 d. Fossa pro articulo & condylo maxillae in-
 e. Apophysis elata maxillae superioris prope
 f. Jugum, vel zygoma. (temporum os.
 g. Os occipitis, ubi ad sellam equinam terminatur.
 A. h. Alae vespertilionum, processus alares,
 i. Palatum. (pterygoidei.

- k. k. Dentes maxillae superioris.

Facies III.

Delineat uterum cum sua vagina.

- a. b. Uteri dissecti cavea interna.
 a. Cavea dextra.
 b. Cavea sinistra.
 c. c. Uteri substantiae crassities.
 d. Uteri os internum, vel orificium.
 e. e. Ligamenta uteri rotunda.
 f. Uteri collum, cervix.
 g. Vesicae collum resectum.

Facies IV.

Explicat Venae portae radices extra hepar.

- a. Truncus venae portae resectus.
 b. Binae venulae cysticae.
 c. Gastrica dextra.
 d. Divisio, vel divaricatio, trunci venae portae.
 e. n. Truncus venae splenicæ.
 f. Gastrica brevis, minor.
 g. Gastrica major, a qua b. gastrica coronaria.
 i. Ventralis dextra.
 k. Ventralis postica, cujus ramus l. ad latus dex-
 trum, m. ad sinistrum excurrit.
 n. n. n. Venae splenicæ distributio per lienem.
 o. Vena brevis.
 p. Vena sinistri lateris gastro-epiploica.
 q. Truncus mesentericus. (lum lambit.
 r. Vena dextri lateris omentalis, quae ventricu-
 f. Ramus intestinalis, entericus.
 t. Venarum mesentericarum distributiones.
 u. u. u. Rami mesentericarum, & a ramo trunci. x.
 sinistro y. y. z. z. haemorrhoidales, quae colum
 & rectum prosequuntur ad anum usque.

Facies V.

Intestina crassa repræsentat.

- a. Ileus finis filo ligatus & resectus. (formis.
 b. Intestinum cæcum, vel potius processus vermi.
 c. c. c. Intestinum cæcum & colon.
 d. e. Intestinum rectum.
 e. Adhærent hic uterus in feminis, & vesicæ collum cum vesiculis feminalibus in viris.
 g. Anus cum suis musculis.
 f. Sphincter ani.

Facies VI.

Depingit cerebellum.

- a. b. c. d. f. Cerebellum subversum, a quo separata est medulla oblongata.
 a. Pars ejus dextra.
 b. Sinistra.
 c. d. Pars cerebelli media.
 e. c. Loca, ubi resecta est medulla oblongata.
 f. Portio cerebelli convexa, quæ cum parte medullæ oblongatæ convexa quartum cerebri ventriculolum constituit.

Facies VII.

Maxime destinata est exhibendo pari octavo nervorum seu Vago.

- a. Cerebrum. b. Ejus gibbi & monticuli. c. Cerebellum. (resecta.
 d. Oblongata medulla, jam in spinalem mutata, hic
 e. Nervus olfactorius. f. g. Nervi optici, par secundum.
 h. Oculos movens nervus. i. k. l. m. Nervus gustatorius, ejusque minor origo. k. Ramus ejus ad cutem & musculos tendens. l. alius ramus maxillaris superior. m. alius ramus ad nares exiens. n. Ramus, qui ad musculum temporalem tendit.
 o. i. Ramus major quinti paris, gustatorii, p. Ejus progressus implicatus, q. ejus progressus ad gingivas & superiores dentes. r. Rami hujus majoris progressus ad maxillam inferiorem ipsis dentibus suis prospiciens extremis. ff. Ramuli ad membranas linguæ, palatque abeuntes.
 t. u. Par septimum, auditorium.
 1. 2. 3. Ramuli ejus. 1. ad faciem. 2. superior ramus, qui cum priore se conjungit. 3. Ramus inferior, qui cum trunco p. se conjungit. x. par vagum, resectum hic est linguale, quod summum laryngis petit. y. y. paris vagi & lingualis progressus, z. vagi ramus cervicalis. a. lingualis ramus pharyngæus. b. par nonum nervorum, linguale, c. unio ejus cum vago. d. vagi ramus laryngæus. e. rami hujus divaricatio. c. f. l. ramus internus prope vertebra. g. superne ramus ad claviculas & pectus excurrentes. g. g. inferne furculi pulmonici, plexus pneumonicus. b. ramuli nervi vagi dextri, unde recurrentes prodeunt. i. nervus recurrens. k. k. nervi gastrici. m. m. m. Distributio paris vagi per abdomen, & omnia ejus contenta.

Facies VIII.

Depingit processum anteriorem vermiformem cerebelli.

Facies IX.

Delineat posterior. cerebelli processum vermiformem

Facies X.

Ventriculum stomachi depingit.

- A. d. g. Ventriculi forma tergum versus. a. Fauces extremae. a. c. d. Longitudo gulæ, vel œsophagi. b. b. Tonillæ, amygdalæ. c. Glandulæ gulæ affidentes extus. d. Introitus ventriculi, vel orificium superius sinistrum, cardia, ubi gula ipsi adjungitur.

e. e. nervi paris vagi ad ventriculolum euntes. f. exitus ventriculi, vel inferius ejus os dextrum, pylorus. g. intestinum duodenum. b. ductus cholidochus infertus duodeno. i. i. i. i. Vasa ventriculi resecta.

Facies XI.

Delineat venam sine pari, vel azygam.

- a. Locus Venæ Cavæ, ubi azyga immergitur ipsi. b. g. g. Truncus azygæ venæ. c. ejus ramus ad costam septimam & octavam. d. d. intercostales venæ dextræ. e. f. Intercostales venæ sinistræ.

Facies XII.

Repræsentat infundibulum ad fossam equinæ sellæ ducens cum glandula pituitaria.

- a. a. a. Fragmentum cranii dura matre tectum. b. b. segmenta nervorum opticorum. c. c. carotidum portiones rescissæ. d. infundibulum deorsum pendens. e. glandula pituitaria. f. f. nervi olfactorii rescissi.

Facies XIII.

Portionem intestini supra & infra cæcum delineat hic apertam, ut valvula coli conspicua fiat.

Facies XIV.

NB. Literæ hujus faciei ab d f g k n o p q t t indicant eadem, quæ in Visione secunda facie ix. expresserunt.

- e. Ramus venæ spermaticæ ad peritonæum exiens. e. aperta vesica urinaria. b. Tube Fallopiæ, i. vasa tubarum & spermaticis. l. vasa spermatica, quæ ad uterum & ejus collum tendunt. m. uterus. r. vagina uteri. f. vasa inferiora uteri, quæ ad collum ejus pertingunt. u. u. Ligamenta uteri rotunda. x. vulva.

Facies XV.

Exprimit ventriculos cordis per longitudinem apertos.

- a. Aortæ truncus descendens. b. Arteria subclavia. c. aortæ truncus ascendens. d. Arteria pulmonalis. e. Vena Cava. i. i. i. i. Ventriculus dexter. b. Ventriculus cordis sinister. g. septum cordis dissectum.

Facies XVI.

Explicat cor apertum per venam pulmonalem ventriculi sinistri.

- a. Aorta resecta. b. arteria pulmonalis resecta. c. c. vena pulmonalis aperta. d. auricula sinistra cordis subversa. e. e. valvula venæ pulmonalis. f. substantia cordis externa, quæ cameram hanc limitat. g. g. chordæ tendineæ, quæ trabeculis cordis carneis adnate sunt, nec non pelliculæ, quarum una signata est litera, i. b. septum utriusque ventriculi. k. apex cordis.

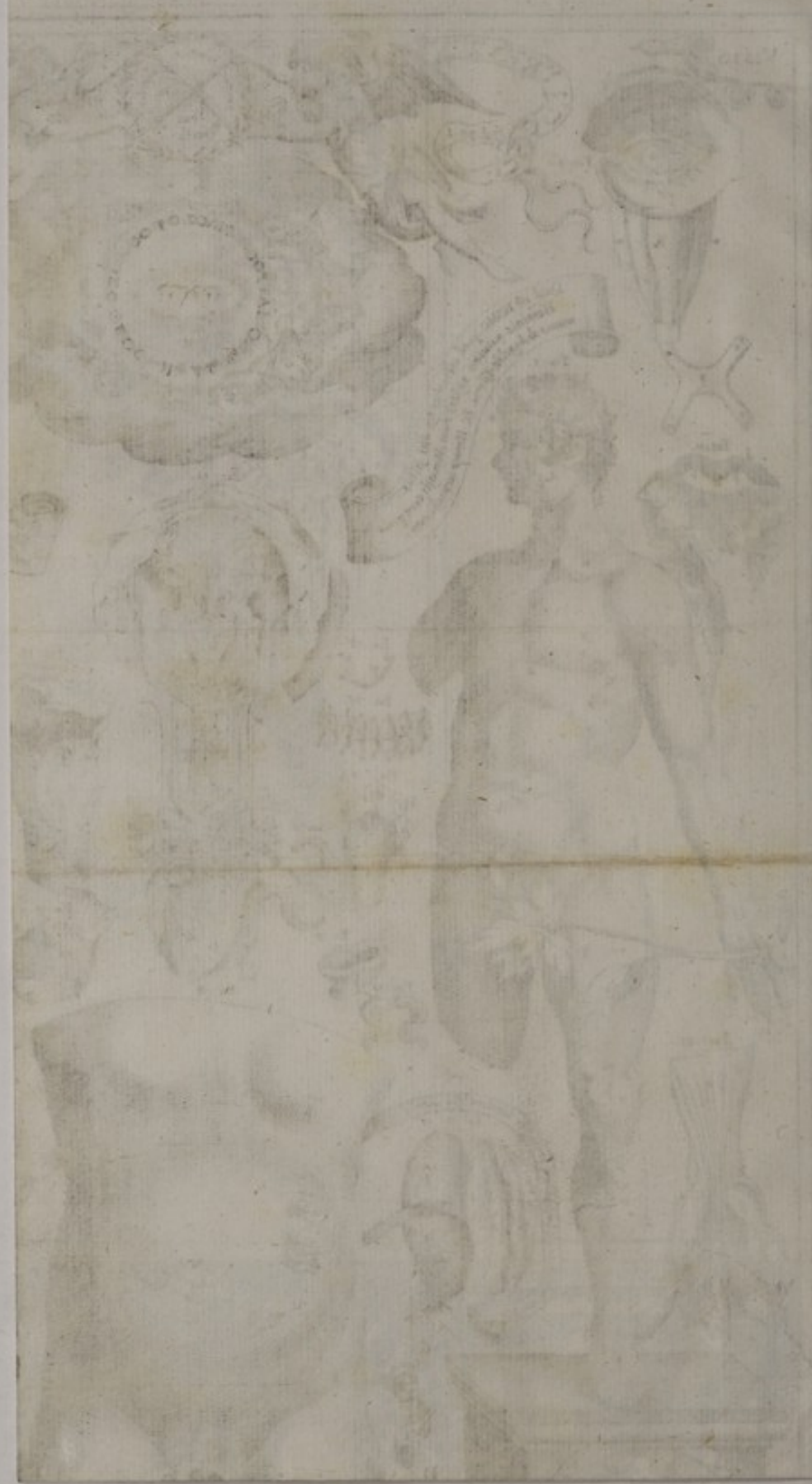
Facies XVII.

Delineat cor apertum per ventriculolum dextrum & Venam Cavam.

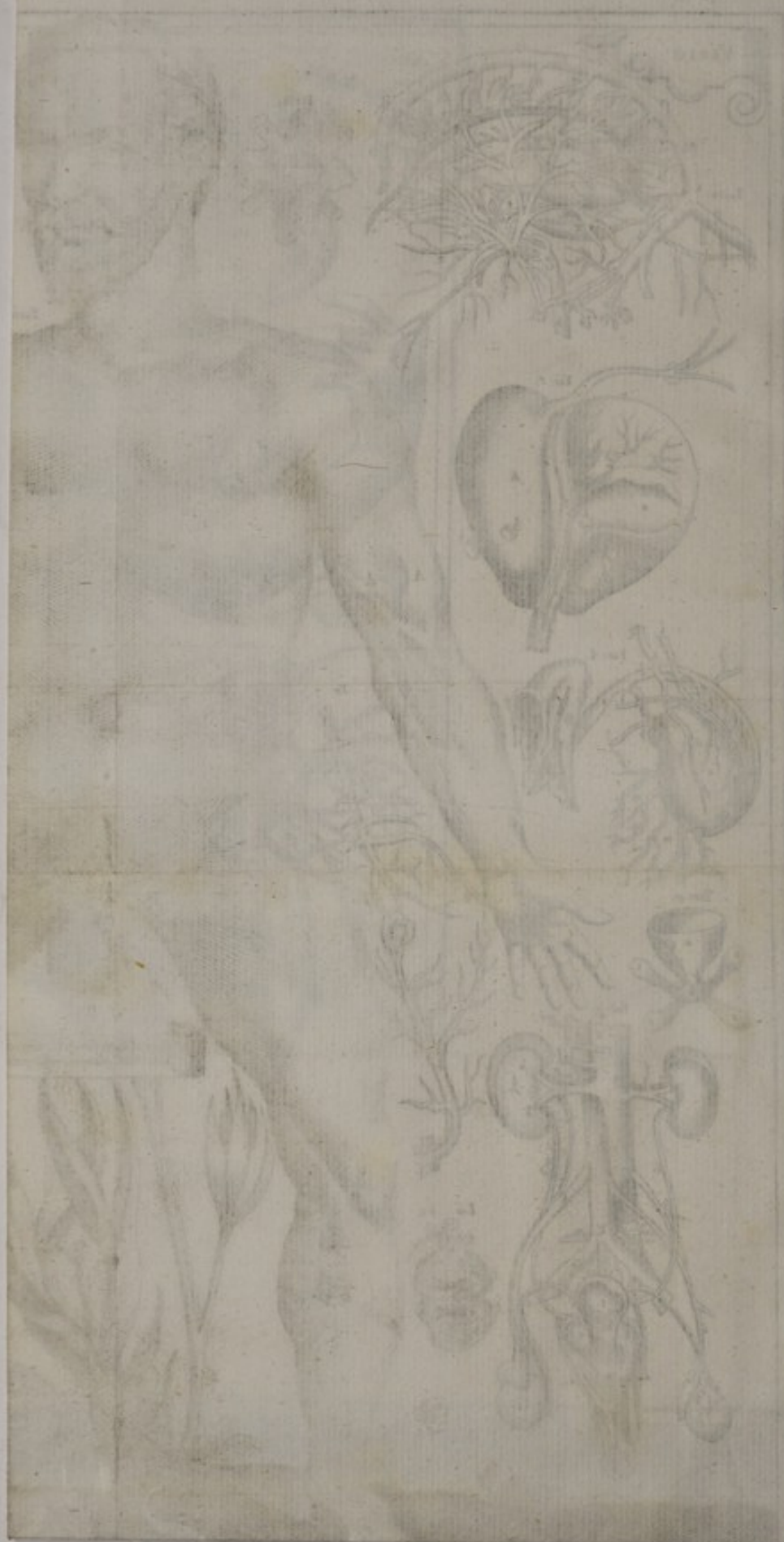
- a. b. f. Vena Cava. b. c. d. e. aperta vena cava. b. locus, ubi vena cava in ventriculolum cordis patet. f. tuberculum, vel arcus fere lunatus circa orificium venæ cavæ. d. venæ cavæ exitus in truncum ascendentem. e. ejusdem exitus in truncum descendentem. g. b. duæ valvulæ venæ cavæ, ubi tertia, quæ ad latus est, non exprimitur. i. carneæ trabeculæ, unde tendineæ fila k. k. valvulis adnata. l. apex cordis.

Superfunt præterea quatuor Tabulæ, iconesque, forma minores explicatis tribus Visionibus, verum, quod dolemus, perit explanatio ipsius Autoris & deperdita fuit, quod enim ipsi mens fuerit, etiam has explicandi, docent apposite passim literæ, interrim facile consulere sibi & Lectores & Spectatores poterunt, si modo & Visionum explanationem adverint, illasque comparaverint cum his icones, & maxime illas, quæ textu continentur, scriptas delineationes, in subsidium vocaverint.

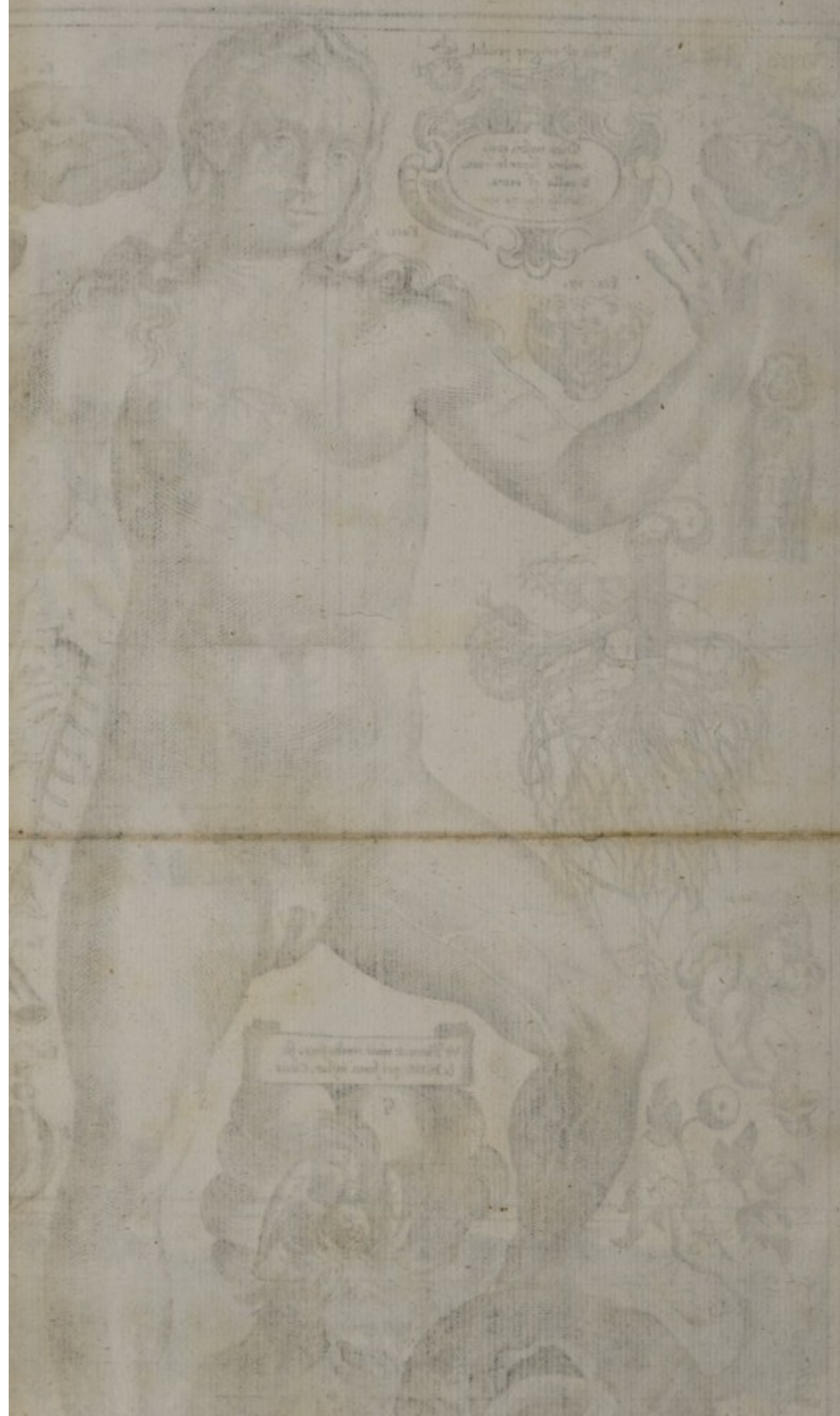

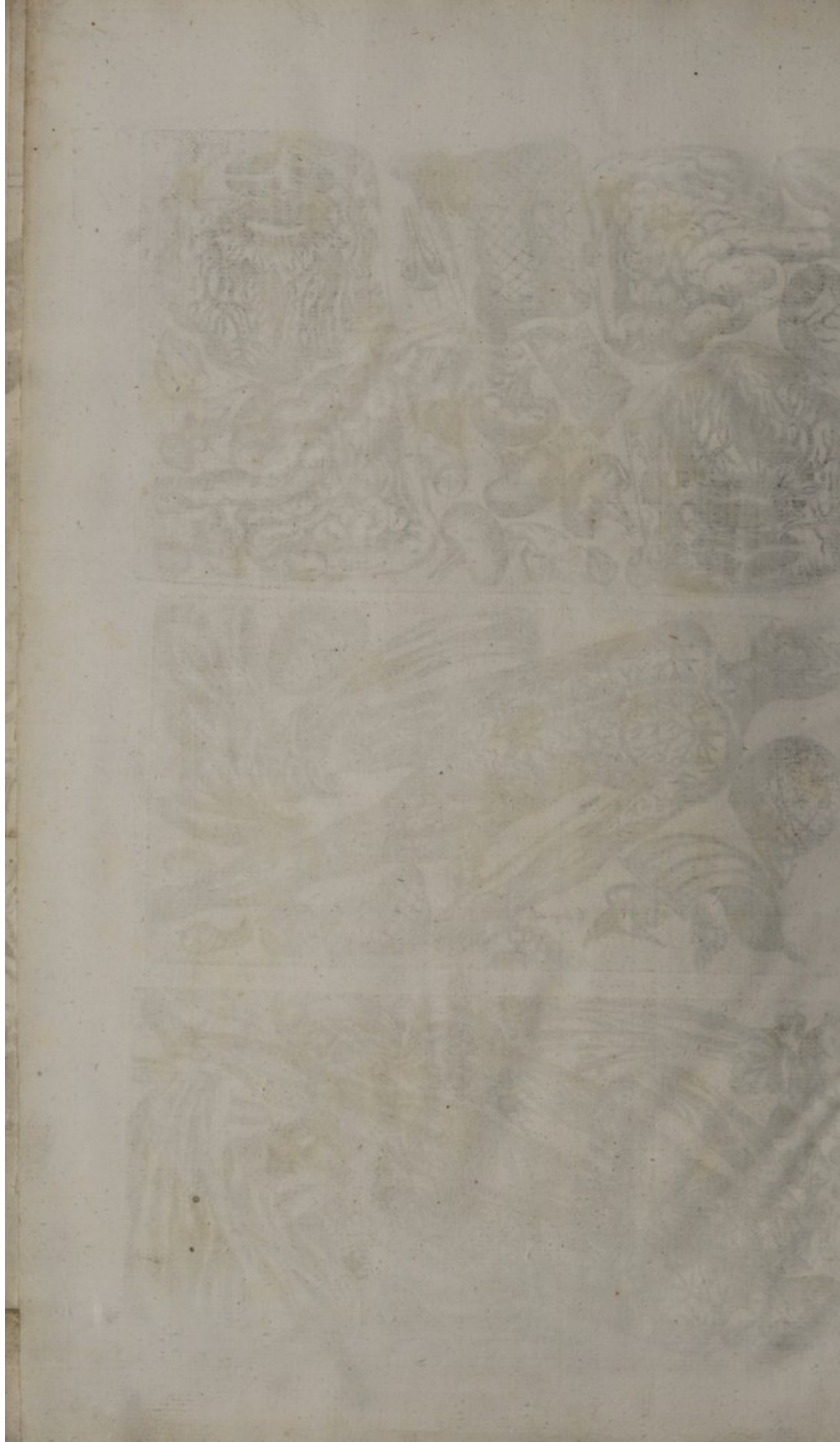

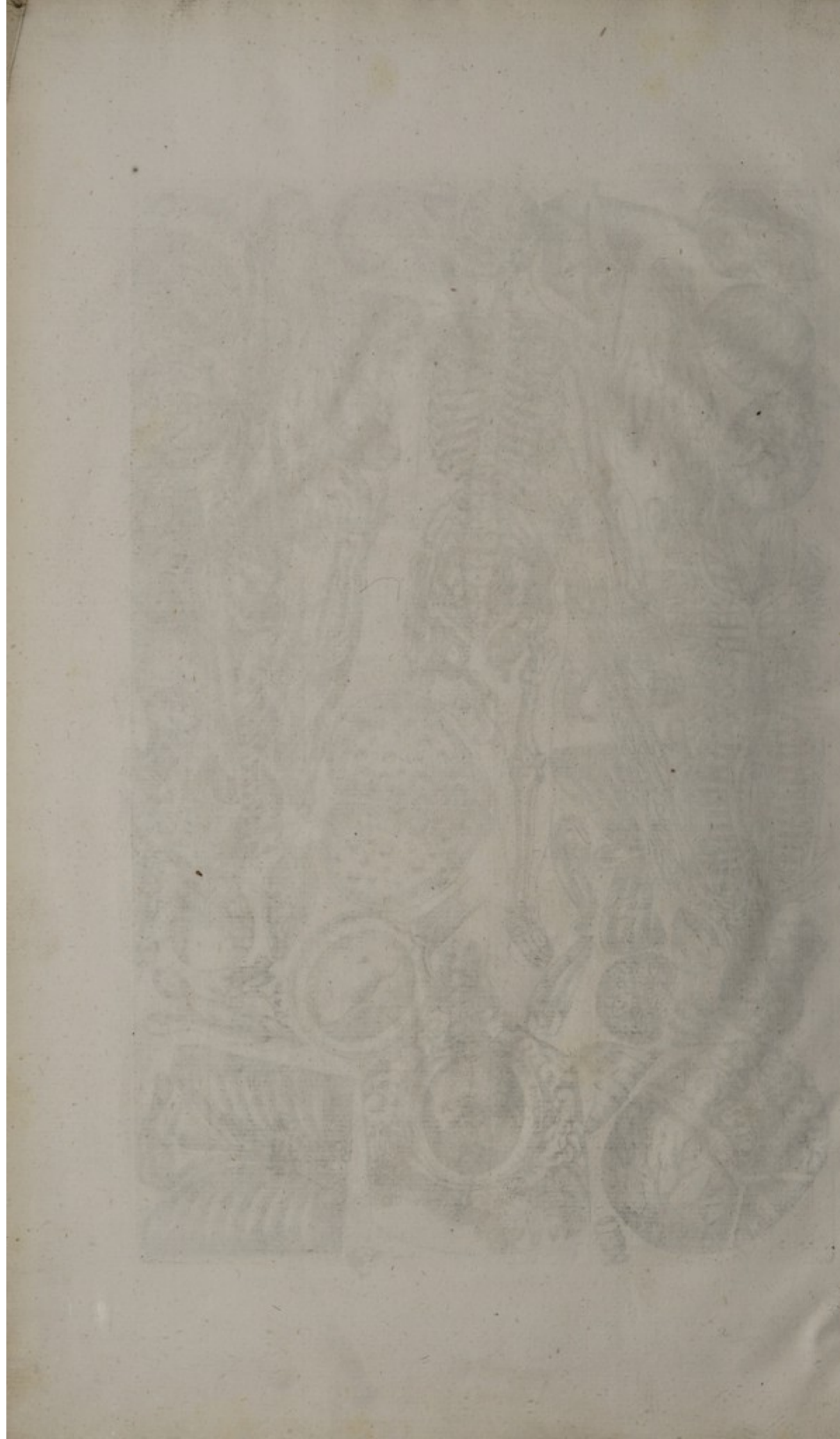

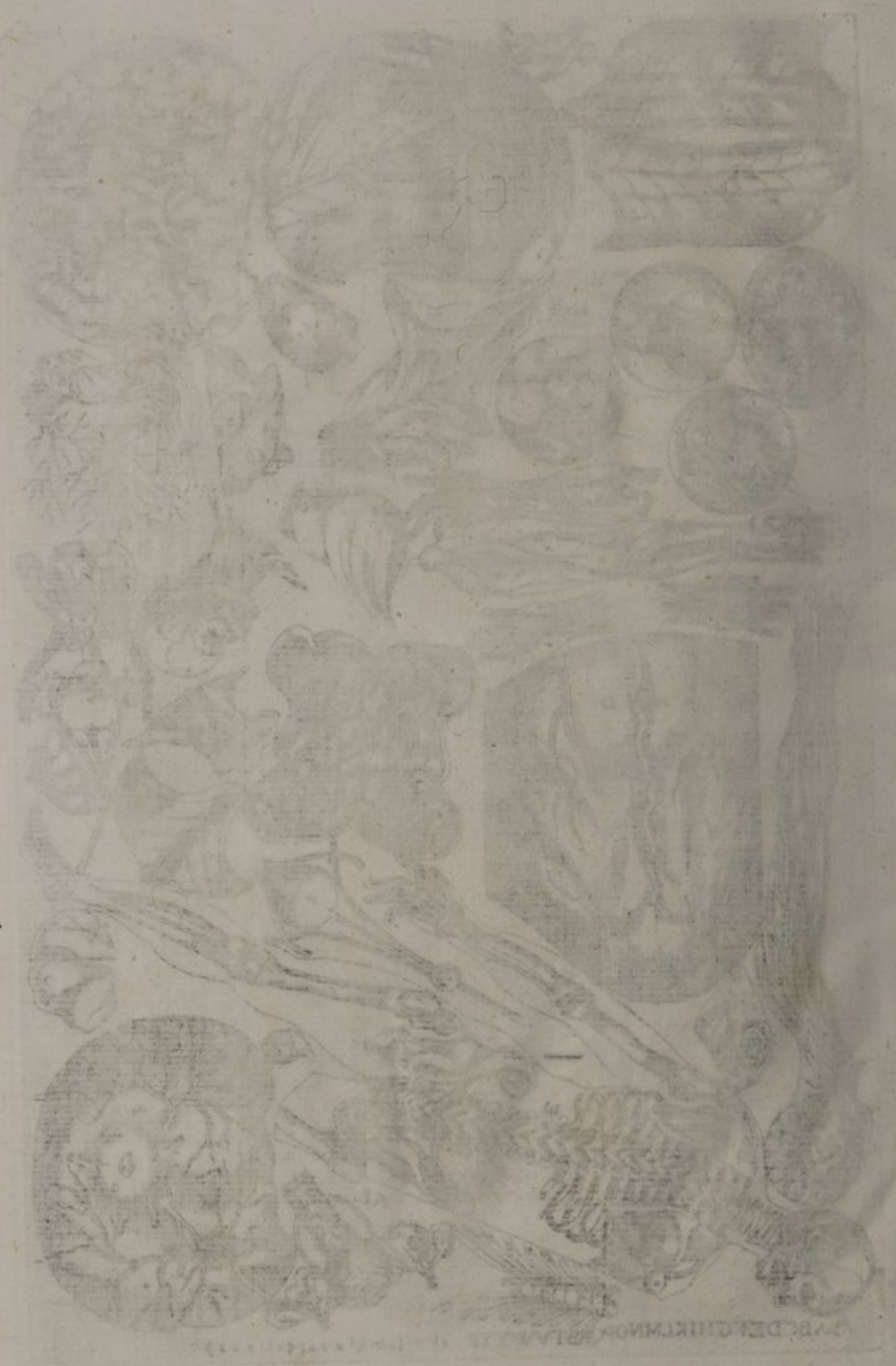

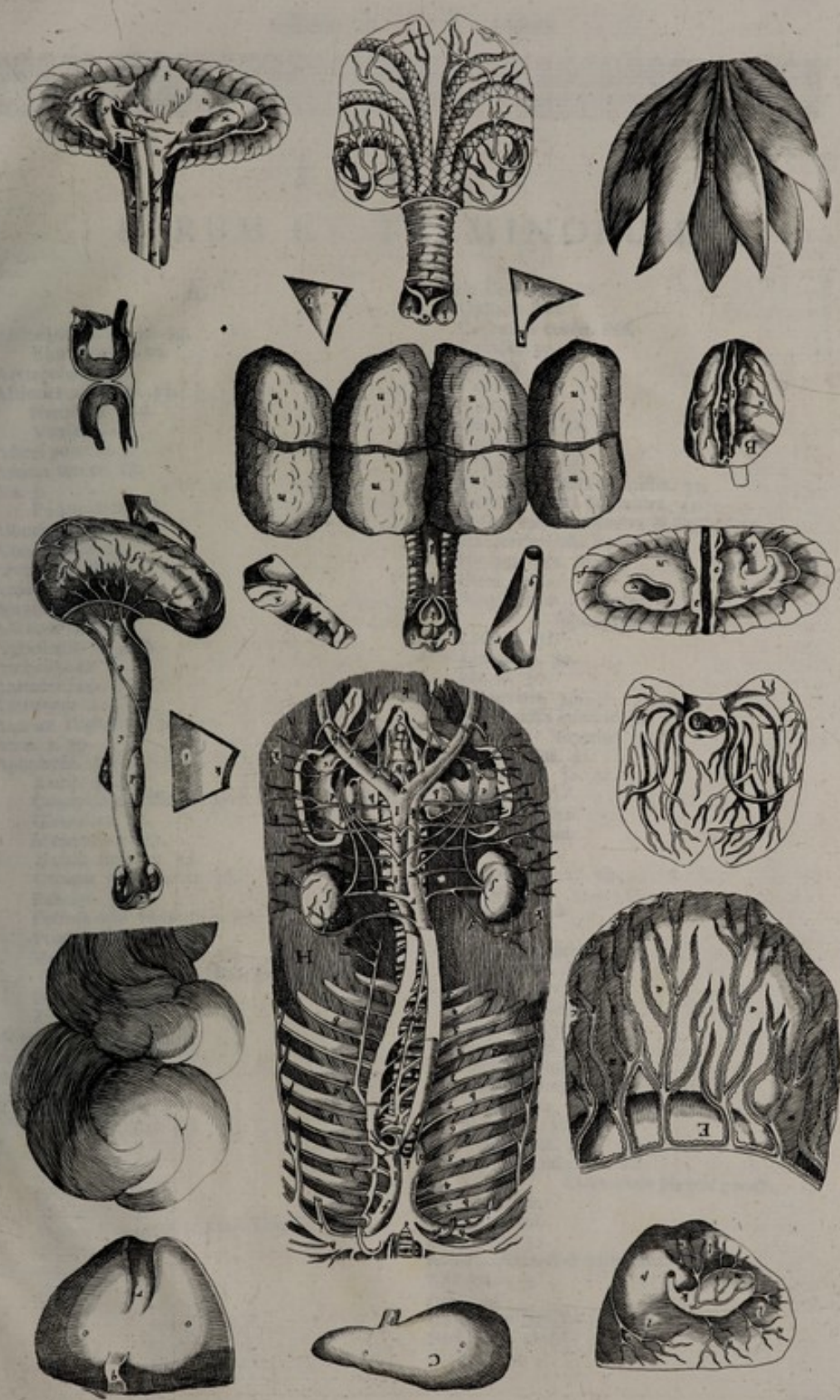

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V W X Y Z a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u v x y z

INDEX RERUM ET TERMINORUM.

A.

Abdomen. 6. 20. 30. 39.
Ejus annulus. 20.
Acetabulum. 37.
Actiones animales. 52.
Naturales. *ibid.*
Vitales. *ibid.*
Adami pomum. 5.
Adnata tunica. 48.
Ala. 5.
Pudendorum. 7.
Albuginea tunica. 48.
Album oculi. 4.
Alvearium. *ibid.*
Amnios. 43.
Amygdalæ. 45. 49.
Ancone. 6.
Angiologia. 26. *seqq.*
Anthelix. 4.
Antiades. 45.
Antitragus. 4.
Antrum Highmori. 35.
Anus. 7. 39.
Apophysis. 32.
Alaris. 33.
Condylodea ossis occipitis. *ibid.*
Glenoidea. 35.
Mammillaris. 33.
Nasalis superior. 35.
Obliqua vertebrarum. 36.
Palatina. 35.
Petrofa ossis temporum. 33.
Pterigoidea. 33.
Vertebrarum spinosa. 36.
Transversalis. *ibid.*
Styliformis. 33.
Zygomatica. 33.
Appetitus. 54.
Aquæductus Fallopii. 34.
Arachnoidea tunica. 49.
Areola mammarum. 5.
Arteria. quid? 26. 29.
Ejus membrana. 29.
Aorta. 30.
Arcus ejus. 30.
Ascendens. *ibid.*
Descendens. *ibid.*
Ejus innominatus truncus Loweri. *ibid.*
Aspera. 45.
Axillaris. 30.
Brachialis. *ibid.*
Carotis dextra. *ibid.*
Externa. *ibid.*
Interna. *ibid.*
Sinistra. *ibid.*

Arteria Cervicalis. 30.

Cæliaca. *ibid.*
Coronaria cordis. *ibid.*
Costalis. 30.
Cruralis. 31.
Cubitæa. 30.
Custicæ. 31.
Duodenalis. 31.
Emulgentes. 30.
Epigastrica. 31.
Epiploica dextra & sinistra. 31.
Gastrica dextra & sinistra. 31.
Gastro-epiploica dextra & sinistra. 31.
Hæmorrhoidalis interna. 31.
Hypogastrica. *ibid.*
Iliaca. *ibid.*
Intercostales inferiores. 30.
superiores. 30.
Lienalis. 31.
Lumbares. 30.
Magna. 30.
Mammaria. 30.
Mesenterica inferior. 31.
superior. 31.
Mesentericæ. 31.
Muscularis. 30. 31.
Plantaris. 31.
Omentalis. 31.
Poplitea. *ibid.*
Pudenda. 31.
Pulmonalis. 27. 29.
Radialis. 30.
Renalis. *ibid.*
Sacra. 31.
Scamilaris interna. 30.
Spermaticeæ. *ibid.*
Splenica. 31.
Splenico Gastrica. 31.
Subclavia. 30.
Suralis. *ibid.*
Tibialis. *ibid.*
Truncus innominatus Loweri. 30.
Umbilicalis. 31.
Ventralis. 30.
Vertebralis. 30.

Arteriosus Canalis. 30. 46.

Choroideus plexus. 30. 47.

Arthrodia. 32.
Arthroos. *ibid.*
Articulatio. 32.
Artus superiores & inferiores. 5. 7.
Astragalus. 8.
Atlas. 36.
Atrabiliaria capsula. 40.
Auditorius meatus. 4. 48.
Auditus. 53.

INDEX

Auriculæ cordis. 44.
lobus. 4.
Auris. 4. 48.
Externa. 4.
Interna. 4. 48.
Axilla. 5.

B.

Balanus. 6.
Bilarii pori. 40.
Brachium. 5. 6. 15.
Bronchia. 45.
Bronchus. 45.
Bucca. 4.
Bulbus oculi. 4. 12.
Ejus musculi. 12.

C.

Calamus scriptorius. 47.
Calcaneus. 8.
Calcis os. 8.
Callosum corpus. 47.
Camera oculi. 48. 49.
Canthi oculorum. 4.
Capillata capitis pars. 4. 48.
Capilli. 48.
Capreolus. 4.
Capsula Glissonii. 40.
Caput. 4.
Cardia. 34. 39.
Caro. 11.
Ejus dantur quatuor species. 11.
Carpus. 6. 16.
Cartilago, quid? 38.
Annularis. 49.
Arytenoidea. 14. 49.
Cricoidea. 14. 49.
Eniformis. 19. 37.
Thyreoidea. 14. 49.
Xyphoidea. 37.
Caruncula lacrymalis. 4. 48.
Caruncula myrtiformes. 7. 42.
Cauda equina. 35.
Cerebellum. 10. 33. 47.
Cerebrum. 10. 33. 47.
Ejus Circulus Riddleianus. 30. 47.
Sinus. 10.
Cerumen aurium. 4.
Cervix. 5. 14.
Cholidochus communis ductus. 40.
Chorda tympani. 34.
Chorion. 43.
Choroidea tunica. 48.
Cilia. 4.
Ciliares processus. 49.
Clavicula ossa. 5. 37.
Clitoris. 7. 22. 43.
Clunes. 7.
Coccygis os. 7. 22. 33.
Cochlea. 48.
Coëtio prima, secunda & tertia. 52.
Cæcum intestinum. 39.
Colon intestinum. 39.
Valvula ejus. ibid.
Columella. 49.
Collum. 5. 14.

Concha. 4. 48.
Conjunctiva tunica. 48.
Cor. 44.
Ejus septum. 45.
Cornea tunica. 48.
Coronoideus processus. 13.
Costæ. 5. 37.
Veræ & spuria. 37.
Coxa. 7.
Coxendix. 7.
Cranium. 10. 32.
Ejus ossa. 32.
Sutura. 10. 33.
Cremaster. 41.
Crista galli. 33.
Crus. 7.
Crux. 7.
CrySTALLINA lens. 4. 49.
Cubiti os. 6. 37.
Cubitus. 6.
Cuticula. 9. 11.
Cutis. ibid.
Est organon tactus. ibid.
Cysticus ductus. 40.
Cystis fellea. 40.

D.

Dartos. 41.
Dentes. 5. 49.
Canini duo. 36.
Incisores IV. ibid.
Molares. ibid.
Oculares. ibid.
Dentium alveoli. 36. 49.
Diaphragma. 5. 10. 19. 46.
Centrum ejus tendineum. 19.
Diarthrosis. 32.
Digiti. 6. 21.
Cujusvis nomen. 6.
Internodia. 6.
Latera. 6.
Musculi. 16.
Phalanges. 6.
Dorsum. 5.
Manus. 6.
Pedis. 8.
Duodenum. 39.

E.

Enarthrosis. 32.
Encephalon. 46.
Epidermis. 9. 11.
Epididymides. 41.
Epigastrica regio. 6.
Epigastrium. 6.
Epiglottis. 5. 14. 50.
Epiphysis. 32.
Epiploon. 10. 39.
Extremitas inferior. 7.
Superior. 5.

F.

Facies. 4. 47.
Fames. 54.
Fauces. 5. 49.

RERUM ET TERMINORUM.

Femur. 7. 22.
Fenestra ovalis. 48.
 Rotunda. *ibid.*
Fibra. 8.
 Primitiva. 9.
 Linearis. 9.
Fibula. 7.
 Ejus capitulum. 23.
Folium. 32.
Fontanella. *ibid.*
Fonticulus. 32.
Foramen ovale cordis. 27. 45.
Fornix. 47.
Frons. 4. 48.
Funiculi spermatici. 22.
Funiculus umbilicalis. 43.

G.

Galasinum. 5.
Gallinaginis caput. 41.
Gelasinum. 5.
Genæ. 4.
Genu. 7.
 Ejus flexura. *ibid.*
Gingiva. 5. 49.
Ginglymus. 32.
Glabella. 4.
Glandulæ Mesaraicæ. 10.
 Mesentericæ. 10. 11.
 Parotides. 48.
 Pinealis. 47.
 Pituitaria. 47.
 Renales. 40.
 Sebaceæ. 43.
 Suprarenales. 40.
Glottis. 14. 49.
 Ejus rima. 49.
Gomphosis. 36.
Gula. 13. 39. 46.
Gustus. 53.
Guttur. 5.

H.

Hallux. 8.
Harmonia ossium. 32.
Helix. 4.
Hepar. 40.
 Uterinum. 9.
Hepatis ligamenta lata. 40.
 Ligamentum rotundum. 26. 40.
Hepaticus ductus. 40.
Hircus. 4.
Humeri summitas. 5.
Humerus. 5.
Humor oculi aqueus. 49.
 CrySTALLINUS. 49.
 Vitreus. 49.
Hypochondria. 6.
Hypogastrium. *ibid.*
Hymen. 7. 42.
Hyoides os. 13. 50.

I.

Ideæ materiales. 54.
Jecur. 40.

Jejunium intestinum. 39.
Ileum. 39.
Incus. 48.
Infundibulum. 47.
 Rima ad illud. *ibid.*
Inguen. 7.
Innominata ossa. 7.
Intercile. 4.
Intestina. 39.
 crassa. *ibid.*
 tenuia. *ibid.*
Iris. 4. 48.
Ischia. 7.
Ischium os. 7.
Jugulum. 5.
Junctura ossium. 32.

L.

Labium inferius. 5. 49.
 Pudendorum. 7.
 Superius. 5. 49.
 Vulvæ. 7. 43.
Labyrinthus. 34. 48.
Lacertus. 5.
Lachrymalis ductus. 36.
Lacuna. 5.
Larynx. 5. 14. 45. 53.
Lien. 39.
Ligamenta quid? 38.
Linea alba. 20.
Lingua. 5. 13. 50.
 Ejus frenulum. 50.
Linguale os. 13.
Lunula digiti. 5.

M.

Mala. 4.
Malleolus externus. 8. 38.
 internus. *ibid.*
Malleus. 48.
Mammæ. 5. 44.
Manus. 6. 16.
 Pronata. 16.
 Supinata. *ibid.*
 Vola. *ibid.*
Maxilla inferior. 4. 5.
 superior. 4.
Mater cerebri dura. 9. 10.
 Ejus processus falciformis. 10.
 Cerebri pia. 9. 10.
Mediastinum. 10. 44.
Medulla oblongata. 33. 47.
 Spinalis. *ibid.*
Membrana. 9.
Meninges cerebri. 9. 10.
Mentula muliebris. 7. 22. 43.
Mentum. 5.
Mesaræum. 10.
Mesenterium. 10. 39.
Mesocolon. 10.
Metacarpus. 6.
Metatarsus. 8.
Mola. 7.
Musculus quid? 11.
 Ejus caput. 12.
 Cauda. *ibid.*
 Tendo. *ibid.*
 Venter. *ibid.*

INDEX

- Musculi abdominis. 19. 20.
- Abductores auricularis digiti. 18.
Indicis. 18.
pollicis breves. 17.
longi. ibid.
opponentes. ibid.
- Acceleratores urinae. 22.
- Adductores auricularis digiti. 18.
pollicis manus. 17.
- Anconaei. 16.
- Ani. 21.
- Anisclaptores. 15.
- Antithenares pedis. 24.
pollicis manus. 17.
- Ary-Arytenoidei. 14.
- Attollentes auris externa. 12.
- Auricularis digiti. 18.
- Basioglossi. 13.
- Bicipites cubiti. 15.
Femoris. 23.
- Bicornes pollicum. 17.
- Biventer. 13.
- Brachii. 15.
- Brachiales externi. 16.
interni. 15. 16.
- Breves cubiti. 16.
Pedis. 24.
Radii. 16.
- Buccinatores. 12.
- Canini. 12.
- Capitis. 14.
- Carpi. 16.
- Ceratoglossi. 13.
- Cephalopharyngei. 13.
- Coccygeus. 22.
- Colli. 14.
- Complexi. ibid.
- Constrictores orbiculares narium. 12.
- Coracobrachiales. 15.
- Ceracohyoidei. 13.
- Cranii. 12.
- Cremaster. 20. 22.
- Cricoarytenoidei laterales. 14.
Postici. ibid.
- Cricothyroidei. 16.
- Crotaphites. 13.
- Crurales. 23.
- Cubiti. 15. 16.
- Cucullares. 15.
- Deltoidei. 15.
- Dentati majores antici. 15. 18.
Minores. 15.
- Depressores auris externa. 12.
- Detrusores urinae. 22.
- Digastrici. 13.
- Digitum auricularium. 18.
Indicum. 18.
Manus. 16.
Pedis. 24.
Pedis minimorum. 25.
- Dilatatores narium. 12.
Urethrae. 22.
- Dorfi. 21.
- Elevatores femoris. 23.
Labii inferioris Cowperi proprii. 12.
Palpebrae superioris proprii. 12.
Scapulae. 15.
- Erectores clitoridis. 22.
Penis. 22.
- Musculi extensores auricularis digiti proprii. 18.
- Breves carpi. 16.
Hallucis. 24.
- Communes digitorum manus. 17.
- Dorfi. 21.
- Indicis. 18.
- Longi carpi. 16.
Hallucis. 24.
- Pollicis proprii. 17.
- Faciei latus Galeni. 12.
- Fascia lata. 23.
- Fibulares antici majores. 24.
Minores. ibid.
- Flexores digiti minimi. 25.
Hallucis breves. 24.
Longi. 24.
- Pollicis breves. 17.
Longi. 17.
- Frontales. 12.
- Gastrocnemii. 24.
- Gemini. 23.
- Genioglossi. 13.
- Geniohyoidei. 13.
- Glutaei. 23.
- Graciles. ibid.
- Gulae constrictor. 13.
- Hyoidis ossis. ibid.
- Hyothyroidei. 14.
- Hypothenares. 17.
- Iliaci. 22. 23.
- Incisarii inferiores. 12.
Superiores. 12.
- Indicatores. 18.
- Indicis digiti. 18.
- Infrascapulares. 15.
- Infraspinati. 15.
- Intercostales externi. 18.
Interni. ibid.
- Verheyeni. 20.
- Interossei manus. 17.
Pedis. 24.
- Interspinales colli. 15.
- Intertransversales colli. 15.
- Intervertebrales Douglassii. ibid.
Lumborum Douglassii. 21.
- Labiorum. 12.
- Laryngis. 14.
- Latissimi colli. 14.
Dorfi. 15.
- Levatores ani majores. 21.
Minores. 22.
- Costarum. 18.
- Linguae. 13.
- Lividi. 22.
- Longi & breves. 16.
Cubiti. 15. 16.
Pedis. 24.
Radii. 16.
- Longissimi colli. 14.
Dorfi. 21.
- Lumborum. 20.
- Lumbricales manus. 17.
Pedis. 24.
- Manus. 16.
- Masseteres. 13.
- Massoidei. 14.
- Maxillae inferioris. 13.
- Membranosi. 23.
- Mesothenares. 17.
- Myoglossi. 13.

Muscu-

RERUM ET TERMINORUM.

Musculi myrtiformes. 12.
 Nafi. 12.
 Obliqui ascendentes. 20.
 Capitis majores. 14.
 minores. 14.
 Descendentes. 20.
 Oculi majores. 12.
 minores. 12.
 Obturatores externi. 23.
 Interni. 23. 43.
 Oculi. 12.
 Orbiculares labiorum. 12.
 Narium. 12.
 Palpebrarum. ibid.
 Palmares longi carpi. 16.
 Digitorum manus. 16.
 Patientia. 15.
 Pectinæ. 22. 23.
 Pectorales majores. 15.
 Minores. ibid.
 Pedis. 23. 24. 25.
 Penis. 22.
 Perforantes manus. 16. 17.
 Pedis. 24.
 Perforati manus. 17.
 Pedis. 24.
 Peronæi. 24.
 Pharyngis. 13.
 Pharyngothyreoides. 14.
 Plantares. 24.
 Pollicis. 17.
 Poplitæ. 23.
 Profundi. 16. 17.
 Ploas magnus. 22. 43.
 Parvus. 21. 43.
 Pterygopharyngei. 13.
 Pyramidales abdominis. 21.
 Nafi. 12.
 Pyriformes. 23.
 Quadratus femoris. 23.
 Genarum. 12.
 Lumborum. 21. 43.
 Radii. 16.
 Radii. 16.
 Radii externi. ibid.
 Interni. ibid.
 Recti abdominis. 20.
 Capitis antici & postici. 14.
 Laterales. ibid.
 Oculorum. 12.
 Tibiæ. 23.
 Respirationis. 18.
 Retrahentes auris externæ. 12.
 Rhomboidei. 15.
 Rotatores femoris. 23.
 Rotundi majores & minores brachii. 15.
 Radii. 16.
 Sacro lumbaris. 21.
 Sartorii. 23.
 Scalenæ. 18. 14.
 Scapulæ. 15.
 Semimembranosæ. 23.
 Seminervosæ. 23.
 Semispinosæ. 21.
 Serrati antici majores. 18.
 minores. 15. 18.
 postici inferiores. 20.
 superiores. 18.
 Solares. 24.

Musculi Sphincterani. 21.
 Oesophagi. 13.
 Vaginæ uteri. 22.
 Velicæ urinariæ. ibid.
 Splenii. 14.
 Sternocleido-Mastoidei. 14.
 Sternohyoidei. 13.
 Thyreoidei. 14.
 Styloglossi. 13.
 Stylohyoidei. 13.
 Subclavii. 18.
 Sublimes. 17.
 Supraclaviculi. 15.
 Tarsi. 24.
 Temporales. 12.
 Tenfores vaginæ femoris. 23.
 Teretes majores & minores. 15.
 Thenares manus. 17.
 Pedis. 24.
 Thoracis. 18.
 Thyroarythænoidei. 14.
 Tibiæ. 23.
 Tibiales antici & postici. 24.
 Transversales abdominis. 20.
 Colli. 14.
 Pedis. 24.
 Urethræ. 22.
 Trapezii. 15.
 Triangulares labiorum. 12.
 Manus digitorum. 16.
 Sterni. 20.
 Urethræ. 22.
 Trapezii. 15.
 Triangulares labiorum. 12.
 Manus digitorum. 16.
 Sterni. 20.
 Urethræ. 22.
 Tricipites brachiales. 16.
 Femorales. 23.
 Tricornes. 17.
 Trochleares. 12.
 Ulnares externi & interni. 16.
 Urethræ virilis. 22.
 Vasti interni & externi. 23.
 Zygomatici. 13.
 Myologia. 11. seqq.
 Myiaces. 5.

N.

Nares. 4. 49.
 Narium alæ. ibid.
 Columna. ibid.
 Pinna. ibid.
 Vibrissæ. 4.
 Nafi dorsum. 4.
 Orbiculus. 4.
 Spina. 4.
 Nafus. 4.
 Nates. 7.
 Nervi fabrica. 33.
 Liquidum. 33.
 Abducentes. 34.
 Auditorii. 34.
 Brachiales. 35.
 Cervicales. 35.
 Colli. 35.
 Costales. 34. 35.
 Crurales. 35.

R

Nervi

INDEX

Nervi Diaphragmatici. 35.
 Dorsii. ibid.
 Gastrici. 34.
 Genitalium. 35.
 Gustatorii. 34. 35.
 Intercostales. ibid.
 Ischiatici. 35.
 Linguales. ibid.
 Linguam motorii. 35.
 Lumborum. ibid.
 Maxillaris inferior. 34.
 Superior. ibid.
 Oculos motorii. 34.
 Olfactorii. 33.
 Ophthalmici. 34.
 Optici. ibid.
 Pathetici. 34.
 Phrenici. 35.
 Recurrentes. 34.
 Sacri ossis. 35.
 Scroti. 35.
 Spinales accessorii Willisii. 34. 35.
 Testium. 35.
 Vagi paris. 34.
 Vesicæ urinariæ. 35.
 Vocales. 34.
 Nevrologia. 33. seqq.
 Nucha. 5.
 Nympheæ. 7. 43.

O.

Occiput. 4.
 Oculorum angulus. 4.
 Oculus. 4.
 Ejus orbita. 12.
 Foramen lacerum. 34.
 Oesophagus. 13. 39. 46.
 Olecranon. 6.
 Olfactus. 53.
 Omentum. 10. 39.
 Oris angulus. 5.
 Cavea. 4. 49.
 Os. 5. 49.
 Os. 32.
 Basilare. 33.
 Calcanei. 38.
 Calcis. ibid.
 Claviculæ. 37.
 Coccygis. 33. 37.
 Cordi interdum inhaerens. 37.
 Coxæ. ibid.
 Cribriforme. 33.
 Cribrosum. ibid.
 Cubiti. 37.
 Cuneiforme. 33.
 Ethmoides. 33.
 Femoris. 37.
 Fibulæ. 38.
 Frontis. 32.
 Humeri. 37.
 Hyoides. 36. 50.
 Ilium. 37.
 Jugale. 36.
 Lachrymale. 36.
 Malæ. 36.
 Maxilla superior & inferior. 35.
 Maxillare. ibid.
 Multifforme. 33.

Os Nafi. 35.
 Naviculare. 38.
 Occipitis. 33.
 Orbiculare. 48.
 Palati. 36.
 Pectinis. 37.
 Pectoris. ibid.
 Pelvis. 37.
 Perone. 38.
 Petrosum. 33.
 Polymorphum. ibid.
 Pubis. 37.
 Pullans. 32.
 Radii. 37.
 Sacrum. 33. 37.
 Sphænoides. 33.
 Spongiosum. 33. 36.
 Squamosum. 33.
 Temporum. ibid.
 Tibiæ. 37. 38.
 Turbinatum. 33. 36.
 Ulnæ. 37.
 Unguis. 36.
 Vomer. ibid.
 Zygomaticum. ibid.

Ossa Bregmatis. 32.
 Calvariæ. ibid.
 Carpi. 37.
 Capitis. 32.
 Cranii. ibid.
 Innominata. 37.
 Metacarpi. 37.
 Metatarsi. 38.
 Parietalia. 32.
 Sefamoides. 38.
 Syncipitis. 32.
 Tarsi. 38.
 Verticis. 32.
 Osteologia. 32. seqq.
 Ovarium. 42.

P.

Palatum inferius. 5.
 Mobile. 5. 49.
 Stabile. ibid.
 Superius. 5.
 Palma. 6.
 Palpebræ. 4.
 Pampiniforme corpus. 42.
 Panniculus adiposus. 10. 11.
 Pancreas. 39.
 Ejus ductus. 40.
 Papillæ mammarum. 5. 44.
 Nervæ cutis. 11.
 Parenchyma. 11.
 Paristhmia. 45.
 Patella. 7. 23. 37.
 Pecten. 8.
 Pectoris os. 5.
 Pectus. ibid.
 Penis. 6. 22. 41.
 Glans. 6. 41.
 Glandis corona. 6. 42.
 Pericardium. 10. 44.
 Ejus liquor. 44.
 Pericranium. 10. 11. 46.
 Perinaeum. 7. 43.

RERUM ET TERMINORUM.

Periosteum. 9.
 Cranii. 10. 11. 46.
 Peritonæum. 9.
 Ejus duplicatura. 9.
 Processus. 10.
 Perone. 7.
 Pes. 7. 22.
 Extremus. 7. 8. 24.
 Ejus dorsum. 8.
 Planta. *ibid.*
 Superficies externa & interna. 7.
 Pharynx. 5. 13. 46.
 Philtrum. 5.
 Pinguedo. 11. 25.
 Pituitaria membrana. 49.
 Placenta uterina. 9. 43.
 Pleura. 5. 9. 10. 44.
 Plexus choroideus. 30.
 Podex. 7.
 Pollex. 6. 17.
 Poples. 7.
 Præputium. 6. 42.
 Processus. *vid.* Apophysis.
 Duræ matris falciformis. 47.
 Transversales. *ibid.*
 Prolabia. 49.
 Prostata. 41.
 Pterygoidei processus. 33.
 Pulmones. 45.
 Puncta lachrymalia. 4.
 Pupilla oculi. 4. 48.
 Pyga. 7.
 Pylorus. 39.
 Ejus valvula. *ibid.*

R.

Radialis regio. 6.
 Radius. 6. 16.
 Rectum intestinum. 39.
 Regio epigastrica. 6.
 Hypogastrica. *ibid.*
 Inguinalis. 7.
 lumbaris. 7.
 Umbilicalis. 6.
 Sacra. 7.
 Ren. 5. 10. 40.
 Ejus pelvis. 40.
 Succenturiatus. 40.
 Respiratio. 52.
 Rete. 39.
 Retina tunica oculi. 34. 48.
 Rotula. 7.

S.

Sacrum os. 7.
 Sanitas, quid? 51.
 Scapha. 4.
 Scapula. 5. 15. 37.
 Sclerotica tunica. 48.
 Scrobiculus cordis. 5. 37.
 Scroti futura. 6.
 Scrotum. 6. 41.
 Secundinæ. 9. 43.
 Sella Turcica. 33. 47.
 Sensorium commune. 54.
 Sensus externi. 53.
 Interni. 54.

Septum lucidum. 47.
 Transversum. 19.
 Sensuum organa. 4.
 Sex res non naturales. 51.
 Sinus lateralis. 27. 47.
 Longitudinalis. *ibid.*
 Sphænoideus. 33.
 Sitis. 54.
 Somnus. 54.
 Sororiationis intervallum. 5.
 Spina dors. 5. 37.
 Spiritus animales. 33.
 Splanchnologia. 38. *seqq.*
 Splen. 39.
 Stapes. 48.
 Sternum. 5. 37.
 Supercilia. 4.
 Sura. 7. 24.
 Sutura coronalis. 32.
 Harmonialis. 32.
 Lambdoidea. 32. 33.
 Sagittalis. 32.
 Spuria. *ib.*
 Symphysis. 32.
 Synarthrosis. 32.
 Synciput. 4.
 Syndesmosis. 32.
 Synnevrosis. 32.
 Syntenosus. 32.
 Synymensis. 32.
 Syllarcosis. 32.

T.

Tactus. 54.
 Talus. 8.
 Tarsus. 8. 24.
 Palpebrarum. 12. 48.
 Temperamenta. 52.
 Tempora. 4.
 Tendo Achillis. 8. 24.
 Tergum. 5.
 Testes cerebri. 47.
 Fœminarum. 42.
 Viriles. 6. 22. 41.
 Testiculi. *ibid.*
 Thorax. 5. 18.
 Thymus. 46.
 Tibia. 7.
 Tonsillæ. 5. 45. 46. 49.
 Trachea. 14. 15.
 Tragus. 4.
 Trochanteres femoris. 7. 23. 37.
 Truncus. 5.
 Tubæ Fallopianæ. 42.
 Tubus alimentaris. 39.
 Tunica amnios. 9.
 Cellulosa. *ibid.*
 Chorion. *ibid.*
 Musculorum propria. *ibid.*
 Tunicæ origo. *ibid.*
 Tympani cavum. 48.
 Membrana. *ibid.*

U.

Ulna. 6.
 Ulnaris regio. 6.

INDEX RERUM ET TERMINORUM.

Umbilicus. 6. 20.
 Unguis. 6.
 Urachus. 41. 43.
 Ureteres. 40. 41.
 Urethra. 22. 41. 42.
 Urethrae orificium. 6. 7.
 Urinarii tubuli Bellini. 40.
 Uteri orificium externum & internum. 7.
 Uterus. 22. 42.
 Ejus ligamenta lata. 42.
 rotunda. 42.

V.

Vagina uteri. 7. 22. 42.
 Ejus orificium. 7.
 Valvulae cordis. 44. 45.
 Venarum. 29.
 Vas breve. 26.
 Vasa communia cordis majora. 10.
 Deferentia feminis. 41.
 Ejaculatoria. ibid.
 Ex quibus fibris fiant. 9.
 Intercostalia. 10.
 Spermatice virorum. 10.
 Vena, quid? 26.
 Arteriosa. 29.
 Azyga. 27.
 Basilica. 28. 29.
 Brevis. 26.
 Calcaria. 28.
 Cava. 26. 27.
 Cephalica. 28. 29.
 Cervicalis. 27.
 Coronaria cordis. ibid.
 Celiaca. 8.
 Crunalis. 28.
 Femoralis. 28.
 Frontalis. 29.
 Gastrica dextra major. 26.
 Sinistra minor. 26.
 Gastroepiploica. 26.
 Hepatica. 28.
 Hypogastrica. 28.
 Jugularis externa. 27. 29.
 Interna. ibid.
 Mammaria. 27.
 Mediana. 28. 29.
 Muscularis inferior. 27. 28.
 Superior. ibid.
 Ocularis. 28.
 Portae. 26.
 Pudenda. 28.
 Sacra. ibid.
 Salvatella. 28. 29.

Vena Saphæna. ibid.
 Sine pari. 27.
 Spermatice dextra & sinistra. 28.
 Splénica. 28. 26.
 Subclavia. 27.
 Suralis. 28.
 Tensiva. 29.
 Ventralis. 26.
 Umbilicalis. 26.
 Venæ adiposæ. 28.
 Axillares. 27. 28.
 Cysticae. 26.
 Emulgentes. 28.
 Epigastricae. 27. 28. 29.
 Gangranosæ. 28. 29.
 Hæmorrhoidales externæ. 28.
 internæ. 26.
 Iliacæ. 28.
 Intercostales. 27.
 Lumbares. 28.
 Raninae. 29.
 Renales. 28.
 Veneris umbilicus. 4.
 Mons. 6. 17. 43.
 Venter medius. 6. 38.
 infimus. 5. 38. 46.
 Supremus. ibid.
 Ventriculi cerebri. 47.
 Ventriculus. 5. 39.
 Cordis dexter. 27. 44.
 Sinister. 27. 45.
 Vermiformis appendix. 39.
 Vertebrae colli. 37.
 Dorsales. 7. 10. 33. 37.
 Lumbares. 7.
 Thoracis. 10.
 Vertex capitis. 4.
 Vesica fellen. 40.
 Urinaria. 6. 7. 22. 41.
 Vesiculae feminales. 41.
 Vespertilionum alæ. 42.
 Vigiliae. 54.
 Virile membrum. 6. 41.
 Virga virilis. 6.
 Visus. 53.
 Vita, quid sit? 51.
 Vox. 53.
 Vulva. 7. 43.

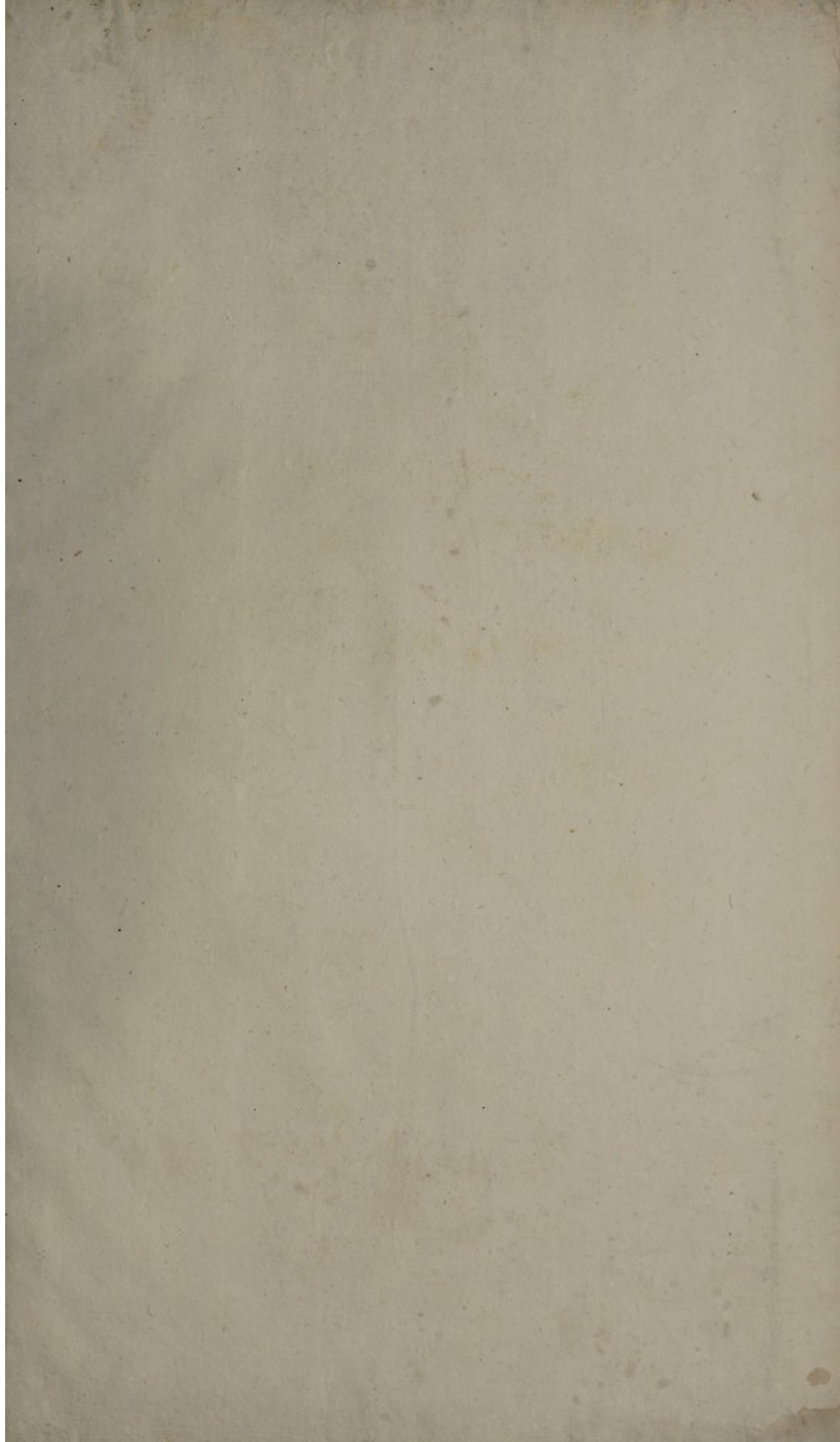
Y.

Ypsitoides os. 13.

Z.

Zygomaticus processus, vid. apophysis.

F I N I S.

INDEX DEPUIS LE 1ER JANVIER 1900

1 ^{er} janvier 1900	1 ^{er} janvier 1900
2 ^e janvier 1900	2 ^e janvier 1900
3 ^e janvier 1900	3 ^e janvier 1900
4 ^e janvier 1900	4 ^e janvier 1900
5 ^e janvier 1900	5 ^e janvier 1900
6 ^e janvier 1900	6 ^e janvier 1900
7 ^e janvier 1900	7 ^e janvier 1900
8 ^e janvier 1900	8 ^e janvier 1900
9 ^e janvier 1900	9 ^e janvier 1900
10 ^e janvier 1900	10 ^e janvier 1900
11 ^e janvier 1900	11 ^e janvier 1900
12 ^e janvier 1900	12 ^e janvier 1900
13 ^e janvier 1900	13 ^e janvier 1900
14 ^e janvier 1900	14 ^e janvier 1900
15 ^e janvier 1900	15 ^e janvier 1900
16 ^e janvier 1900	16 ^e janvier 1900
17 ^e janvier 1900	17 ^e janvier 1900
18 ^e janvier 1900	18 ^e janvier 1900
19 ^e janvier 1900	19 ^e janvier 1900
20 ^e janvier 1900	20 ^e janvier 1900
21 ^e janvier 1900	21 ^e janvier 1900
22 ^e janvier 1900	22 ^e janvier 1900
23 ^e janvier 1900	23 ^e janvier 1900
24 ^e janvier 1900	24 ^e janvier 1900
25 ^e janvier 1900	25 ^e janvier 1900
26 ^e janvier 1900	26 ^e janvier 1900
27 ^e janvier 1900	27 ^e janvier 1900
28 ^e janvier 1900	28 ^e janvier 1900
29 ^e janvier 1900	29 ^e janvier 1900
30 ^e janvier 1900	30 ^e janvier 1900
31 ^e janvier 1900	31 ^e janvier 1900

